

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Illyés Gyula

A reformáció genfi emlékműve előtt

Száznegyvenhárom léptem; ez a hossza
az emlékműnek. Hírnök, ki megölt
milliók végső tisztelgését hozza,
úgy mentem el a szobor-sor előtt.
Kálvin, Knox, Farel, Béza! S bika-fővel
a hadrakelt hit zord hadnagyai,
a Vilmosok! és Coligny és Cromwell
- ők néztek rám - s a szablyás Bocskay!...
Hátrálnom kellett közelükből: mindet
nem fogta össze csak messzibb tekintet.
Fölhúzódtam a kert felé, a fákig
s lelkemben is hús tárgyilagosságig.

Hiszed, hogy volna olyan-amilyen
magyarság, ha nincs - Kálvin?
Nem hiszem.

TARTALOM

Tanulmány

Klaus Dietrich Fricke: A júdeai Jósiás és reformmunkája. 2Királyok 22,1-23.30	447
--	-----

Prédikációk

Balogh Béla: Ha valaki meghallja az én szómat... Jelenések 3,20	449
Csiha Kálmán: A kősziklára épült ház. Máté 7,24-27	452
Helmut Frik: Reformáció. Máté 5,1-10	455
André Honegger: Hittem, azért szóltam. 2Korinthus 4,13	458
László Dezső: Kövess engem! Máté 8,21-23a	462
Walter Lüthi: És megkövezték Istvánt. Apostolok cselekedetei 7,54-60	466
Nagy András: Reformáció. Máté 5,1-3	470
Nagy András: Prédikáció. Máté 10,34-39	474
Péterfy László: A hit pajzsa. Efézus 6,16	478
Sepsy Károly: Vessetek a léleknek! Galata 6,1-8	479
Székely András: Útban az evangéliummal. Apostolok cselekedetei 14,8-18	481
Jean Tritschler: Isten terve. Efézus 4,4-7.11-16	484

Esketési beszéd

Nagy László: Úgy szeressétek egymást. János 13,34-35	488
--	-----

Temetési beszédek

Nagy István: Lenyúlt a magasból. Zsoltárok 18,17	490
Nagy László: Nem halálos. János 11,3-4	491

Reformációi ünnepély

Id. Dávid Gyula: Kegyelemből hit által igazulunk meg	494
Martin Luther: Erős várunk a mi Istenünk...	497
Juhász Gyula: Predesztináció	497
Uuno Kalilas: Diadalének	498
Bódás János: Református reformáció	498
Pécselyi Király Imre: Krisztusom, kívüled...	499
Gottfried Keller: Reformáció	499
Csanádi Imre: Egy hajdani templomra	500

A lapot alapította: dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Tanulmány

Klaus Dietrich Fricke

Németország

A júdeai Jósiás és reformmunkája

2Királyok 22,1-23.30

Ha a Jósiásról szóló két fejezetet áttekintjük, feltűnik, hogy a bevezetési formát (22,1 és köv.) azonnal egy elbeszélés követi, ami Jósiás 18. uralkodási évében játszódik le. Ennek az elbeszélésnek a lezárása (23,3) és Jósiás reformintézkedéseinek felsorolása után a 23,23-ban még mindig ugyanabban az évben járunk. Az ötven versből, ami Jósiással foglalkozik, negyvenegy vers egyetlen év eseményeiről beszél. Ezzel máris a jósiási idő ábrázolásának problémájánál vagyunk. Vajon a király harmincegy évi működésének valóban csupán egyetlen éve lett volna olyan döntően jelentős, hogy a többi, azaz harminc uralkodási év eseményeit egyszerűen elhallgathatjuk? Lehetne ezt is tenni, de nem hihető, hogy így lenne. Ott bukkan fel az első kétség, ahol a krónikaszerű történelmi műben azt olvassuk, hogy Jósiás már uralkodásának 8. évében (1. 2Kronikák 34,2), vagyis 16 éves korában kezdte ősatyjának, Dávidnak Istenét keresni, ami pedig azt jelenti, hogy elfordult apjának és nagyapjának valláspolitikájától. Ott olvashatjuk tovább, hogy uralkodásának 12. esztendejében elkezdte megtisztítani Júdát és Jeruzsálemet a bálványimádástól (1. 2Kron 34,3-5). Igen, ő ezt a tisztogatást kiterjesztette az egykori északi birodalom területére is (1. 2Kron 34,6 és köv.). Kétségeink még inkább fokozódnak, ha az elő-ázsiai térség politikai történelmére vetünk egy pillantást uralkodásának idejében. Ezek a kétségek bizonyossággá lesznek, ha a két fejezetet irodalmi elemzés alá vetjük.

Kr.e. 639-ben Jósiást 8 éves gyermekként emeli az ország népe apja trónjára. Eszerint a krónikaszerű mű által megnevezett két dátum 632-re és 628-ra esik. Jeremiás prófétává való elhívása Jósiás uralkodásának 13. évében történik, tehát Kr.e. 627-ben (1. Jer 1,1 és köv.). Uralkodásának 18. éve, amikor a törvénykönyvet megtalálják, a Krisztus előtti 622. év. Uralkodásának 31. évében, tehát Kr.e. 609-ben Jósiás a fáraó elleni harcban Megiddónál halálosan megsebesül.

Erre a 31 évré olyan világtörténelmi események esnek, amelyek az egész elő-ázsiai térséget megrázzák és átalakítják. Amikor Kr.e. 627-ben meghal az utolsó nagy asszír király, Asszurbanipál, a babiloni birodalom, amelyet eddig csak fáradságosan fenntartott személyi unió kötött össze Asszíriával, azonnal kivonja magát az asszír fennhatóság alól. Nabopolassar lázadást robbantott ki, s így már a következő évben (Kr.e. 626-ban) Babelben trónra léphetett. Szövetséget kötött a médek királyaival, Astyagesszel és II. Kyaxaresszel (625-585). Ilyen ellenfeleknek Asszuretelliani, Asszurbanipál utódja, az utolsó asszír király nem volt képes ellenállni. Kr.e. 614-ben Asszurt meghódítják a médek, és Kr.e. 612-ben Ninive elesik a médek és a babiloniai közös támadásában. Ezzel megszűnt létezni a hatalmas asszír birodalom. II. Asszuruballit kísérlete, hogy az észak-mezopotámiai Háránban egy maradékbirodalmat létesítsen, meghiúsul, amikor Kr.e. 608-ban birodalma fővárosa előtt a médek által támogatott babiloni seregtől megsemmisítő vereséget szenved. Ilyen összefüggésben kell Nékó fáraó (610-595) hadi felvonulását az eseményekbe besorolni, aki - amint azt a Babiloni krónikák egy újra megtalált darabja kétségtelenül bizonyítja - Asszurballit segítségére akar jönni. Jósiás ekkor áll Megiddónál a fáraó útjába, és már a harc kezdetén meghal, illetve halálosan megsebesül. Végül Nékó Kr.e. 605-ben a karkemisi csatában vereséget szenved Nabukodonozortól (604-562), aki a trón örököséként a babiloni sereget vezeti. Ezzel nagyon gyorsan véget

ér Nékó álma: az az elképzelés, hogy a szírpalesztin térségben újra életre kelte Egyiptom vezető uralmát, aminek ő, mint a maradék-Asszíria ütköző szerepet szánt a médek feltörő birodalmával együtt létrejött új babilonai birodalommal szemben.

Jósiás királyságának kezdeti ideje tehát Asszurbanipál királyságának utolsó éveire esik, és ezzel az asszír uralom befejeztére. Furcsa lenne, ha Jósiás Asszurbanipál halála után, amit világosan láthatóan az asszír birodalom gyors hanyatlása követett, hasonlóképpen meg nem kísérelte volna, Asszur gyengeségét kihasználva, magát egy rákényszerített uralomtól felszabadítani. Kéznefektető tehát, hogy az igaz istentiszteletet helyreállító törekvésének néhány intézkedése ez által a politikai helyzet által vált lehetővé, mivel ez Jeruzsálem és Júda számára veszélytelenül megvalósíthatóvá lett. Ezek az intézkedések jóval a Krisztus előtti 622. év előtt történhettek, mielőtt a törvénykönyvet a templomban megtalálták volna. Itt először is a kultusz tárgyakkal és -szokások megszüntetéséről lehetett szó, amelyeket Manassé idejében az asszír uralom elismerésének jeleként fogadtak el.

Az a feltevés, hogy Jósiás már a törvénykönyv megtalálása előtt kezdte volna el a reformokat, az 50. vers irodalmi elemzése alapján szintén elképzelhető. Így két különböző oldalról ugyanahhoz az eredményhez jutunk.

A bevezető (22,1 és köv.) és befejező formulákat (23,28-30) Jepsen ismét a papi szerkesztőnek tulajdonítja. A 22. rész 3. versével kezdődik a törvénykönyv megtalálásának és következményeinek elbeszélése, amiket a király végez, miután megismerte a törvénykönyv tartalmát. Éspedig: Hulda próféta-asszony megkérdezése (22,12-20), az Úrral való szövetség megkötése a templomban (23,1-3), a páska ünneplése az újra megtalált törvény előírása szerint (23,21-23) és néhány, a kultuszra vonatkozó intézkedés (23,24). Az elbeszélés egy eseményt és annak következményeit írja le, amint az Jósiás uralkodásának 18. évében lejátszódott (1. 22,3 és 23,23), és semmi sem szól az ellen, hogy ebben a beszámolóban megbízható korabeli jelentés áll előttünk. Martin Noth egy hivatalos emlékiratra gondol, ami a Deuteronomista számára önálló irodalmi okiratként szolgált, amit tehát nem vettek fel "Júda királyainak történetkönyvébe". Alfred Jepsen is önálló "jelentést" lát ebben az elbeszélésben, amely "valószínűleg eredetileg Sáfán családján át öröklődött", és amit a Deuteronomista kissé átdolgozva és kiegészítve felvett a művébe.

Egészen más természetű a 23,4-15 szakasz, ami szinte csak Jósiás kultuszpolitikai intézkedéseit közli száraz felsorolásban. Ezek valószínűleg kivonatok a királyi udvarban vezetett évkönyvekből. Ilyen értékülésben messzemenően egybehangzók a vélemények. Csupán a 23,16-20. versek értékelése körül támad kérdés, amelyekből Noth a 19 és 20. verset is évkönyvkivonatnak tekinti, míg a 16-18. verseket az 1Kir 12,32-13,32-ig terjedő versekkel összetartozó, külön hagyománydarabnak tartja. Jepsen ezzel ellentétben az egész szakaszt az általa feltételezett utolsó papi szerkesztésnek tulajdonítja.

Miután ismeretes, hogy a 23,4-15-ig terjedő versek évkönyvkivonatokat tartalmaznak, amiket csupán a Deuteronomista történetíró helyezett a törvénykönyv-megtalálás elbeszélésének keretébe, mi sem vagyunk kénytelenek az itt leírt intézkedéseket Jósiás 18. uralkodási évébe helyezni és azokat a törvény megtalálásának következményeként tekinteni, amelyekkel Jósiás a törvény parancsolatait akarta volna teljesíteni. Ezáltal egy történelmileg helyesebb képet nyerünk Jósiásról és uralkodási intézkedéseiről. Mégsem akarunk túlnézni azon, hogy a Deuteronomista az előttünk álló rendelkezést szándékosan hangsúlyosan alkotta és ezzel Jósiás egész tevékenységét a megtalált törvény parancsainak következményeként akarta értelmezni.

Már csak a 23,21-27 szakasz rövid megemlézése van hátra, ami félreismerhetetlenül deuteronomikus stílussajátságokat mutat. Noth ezért tartja ezt a részt is deuteronomista megreformálásnak, míg Jepsen ezeket a verseket a törvénykönyv megtalálásáról szóló jelentés folytatásának tekinti, amit a Deuteronomista a 22-24. versekkel egészített ki.

Fordította: Nagy Irén

(Részlet a szerző A Királyok 2. könyvének kommentárjából.)

Prédikációk

Balogh Béla

Ha valaki meghallja az én szómat...

Alapige: Jelenések 3,20

Bibliaolvasás: Jelenések 3,14-22

A megfeszített és feltámadott Jézus Krisztus bebocsátásra várva ekképpen szól: Ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok. Erre az ünnepre készülve így világosodott meg előttem a reformáció lényege: Ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót... Ez a reformációnak, a megújulásnak az értelme: Meghallani a Jézus szavát. Higgyétek el nekem, hogy a megújulás mindig akkor következett be az egyházban, az egyes gyülekezetekben, az egyes embereknek az életében, amikor Jézusra hallgattak. Ahol Jézus szavára hallgatnak a hívők, ahol az ő szavára figyel a gyülekezet, ott élő egyházzal, élő közösséggel van dolgunk.

Milyen hangra, kinek a szavára figyelünk? Kire hallgatunk most, ebben az órában és általában?

I.

Hozzánk távol esik Laodicea, az a helység, ahová Jézus Krisztus János apostol által üzent. Idegen föld: a mai Törökország területén fekszik, valamikor a Római Birodalom tartománya volt. Időben is messze van tőlünk. Csaknem 2000 esztendőt kéne visszautaznunk az időben ahhoz, hogy az ottani gyülekezet életével megismerkedhessünk. A laodiceabeli gyülekezethez intézett üzenet elhangzása előtt Jézus parancsot ad az ő szolgájának, Jánosnak: Írd meg, amiket láttál és amik vannak és amik ezután lesznek.

Örömmel fedezhetjük fel ebben a parancsban önmagunkat és a magunk ekléziáját is: Hisz az "Amik vannak és amik ezután lesznek" nagy-nagy fejezetében a mi dolgainkat, a mi jövődönket is megtalálhatjuk.

Gondoljatok most arra, hogy az egyháznak az a megújulása, amelyre e mostani ünnepen emlékezünk, akkor következett be, amikor Európa kalendáriumai a Krisztus utáni 1517. esztendőt írták.

A laodiceabeli gyülekezetéről festett kép mintha előrevetítené az időben azokat az állapotokat, amelyek "ezután lesznek". Vagyis: mindaz, amit ott egy őkori ekléziáról olvashatunk, oly igen jellemző arra a középkori egyházra, melytől a hit megújítói csalódottan fordultak el.

Az a jellemzés ugyanis, amit Jézus az egykori apostoli alapítású gyülekezetéről ad, nagyon de nagyon talál a középkor egyházára: "Tudom a te dolgodat, hogy te sem hideg nem vagy, sem hév. Vajha vagy hideg vólnál, vagy hév. Ezt mondod: Gazdag vagyok és meggazdagodtam, és semmire nincs szükségem, és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és mezítelen."

Mit jelentenek ezek a szavak? Mindenekelőtt azt, hogy Jézus szeme előtt nyilvánvaló a gyülekezet állapota. Első látásra úgy tűnik, hogy a laodiceabeli gyülekezet egy élő szervezet, Krisztus teste - miként Pál apostol nevezi az egyházat. De az csak látszat: Jézus tekintete azonban észreveszi, hogy az ő ottani nyája csak színleli a szeretetet és az engedelmességet. Jézus látja, hogy ellankadt a buzgóság, az emberek önmagukat szeretik, nem őt és nem egymást, ezért csak önmaguknak élnek. Közömbös számukra a másik ember. Nem törődnek a hitetlennel, nem törődnek a tévelygőkkel.

Ezért a gyülekezet nagyon rosszul vizsgálják az Úr színe előtt. Van ugyan istentiszteleti élet, de az csak külsőség. Van gyülekezetlátogatás, de az csupán megszokásból történik. Tisztelik az Urat, de csupán az ajkukkal, szívük azonban távol van tőle. A hívek gazdagoknak tartják magukat, mert úgy érzik, hogy mindenük megvan és nincs semmi olyasmi, amit imádságukban naponként él kéne kérjenek Uruktól. Van vezetőjük, akire hallgatnak. Van lelki vezetőjük, és ez kielégíti őket, ezért nem fordulnak életük Urához. Emiatt azok a vakok, akik nem látják elesett állapotukat, nyavalyás mivoltukat, szegénységüket. Micsoda ítéletes élet: ez maga a halál. Ilyen volt a Középkori egyház élete. Ilyen egyházzal találkoztott Luther Márton és Kálvin János. És ilyen egyházat talált e korban nálunk is az Úr Jézus.

A reformációban újra megszólal az élő Úr élő Igéje! Elképzeltétek, hogy az útkereső embereknek milyen jólesett meghallani az igaz pásztor szavát. Milyen nagy öröm lehetett az egyház hajójában, amikor meglátták a parton a világ világosságát: Jézust.

Mi is történt valójában? Az történt, hogy a hívek elkezdtek dideregni. Hideg volt az egyházban. Hiányzott a buzgóság, a szolgálatkészség, a misszió és a ragaszkodás tüze. Volt ugyan külső gazdagság és pompa, volt fényes papság, volt főpap is. De nem Jézus volt ez a főpap, hanem csak az ő úgynevezett római helytartója; a pompa nem őt dicsőítette, a gazdagság nem az elesetteket, a szegényeket szolgálta, hanem az ördögöt és a gazdagokat. És tovább: azokról, akik azt tartották és tanították önmagukról, hogy ők a nép vezetői, azokról azt mondta Jézus, hogy vakok. Méghozzá olyannyira vakok, hogy nem veszik észre szegény, meztelen és fenyegetett állapotukat.

II.

Milyen nagy áldás, hogy Jézus nem fordul el attól az egyháztól, amely ennyire nyilvánvalóan krisztustalan. Odafordul hozzá, újra és újra megszólítja, újra és újra megbízza küldötteit, hogy szólják az ő megtartó üzenetét. Ezt mondja Jézus: "Akiket én szeretek, megfeddem és megdorgálom." Egykor János apostolt bízta meg e feladattal; az ezeröttszázas években a nagy tudású Kálvint, Luthert, Szegedi Kis Istvánt, Károli Gáspárt indította el, hogy a gyülekezeteket figyelmeztessék: "Mivel lágymeleg vagy, sem hideg sem hev, kivetlek téged az én számból."

Nem lehetünk eléggé hálásak ahhoz, hogy megköszönjük, hogy Jézus ma is elküldi hozzánk tanítványait, hogy tudomásunkra hozza a mi állapotunkat. Hogy mi is megismerjük a magunk langyosságát, beismerjük tulajdon vakságunkat, elbizakodottságunkat, s felismerjük szegénységünket.

A reformáció éppen abból állt és abból áll ma is, hogy meghalljuk azt, amit maga Jézus mond a mi életünk számára. Lehet nekünk gazdag egyházunk, gazdag gyülekezetünk, gazdag néppel, de ha nem érezzük át azt, hogy az Úristen előtt meztelen szegény koldusok vagyunk, akkor a vagyon nem használ semmit.

Vizsgáljuk meg hát a magunk életét Jézus szavának világosságánál: Mennyire forró a mi szeretetünk, mennyire lángol szívünkben a buzgóság és a felelősség egyházunk iránt? Hogyan veszünk részt egy-egy közmunkában? Hogyan nyitjuk meg pénztárcánkat egy-egy közadakozáskor? Ha a cintermet kell kitisztítani, ha a paplakot kell rendbe hozni, mit mondunk mi vajon? Csinálja a pap, neki kell! Észre vesszük-e, hogy mindaz, amit egyházunkért, templomunkért, ezek szépítéséért teszünk és áldozunk, az mind a Jézus ügyét szolgálják? Ha ezt nem látjuk, akkor bizony mi is langymeleg, érdektelen, vak emberek vagyunk, akik örökké a körülményeket okoljuk minden rendetlenségért, mindenfajta lemaradásért, minden hiányosságért.

Ha most úgy érzitek, hogy Jézus szidása, feddése titeket is érint, úgy jó, ha megszomorodtok a ti szívetekben. Jézus szeret, és ezért dorgál benneteket. Ha kivetnivalót tárt fel életetekben, akkor ezért legyetek igen hálásak. Azért szól ma is itt köztetek ez az Ige, hogy ti is meghalljátok az ő szavát. Jézus a ti életetekbe is megújulást akar hozni, ezért azzal kezd, hogy felsorolja hibáitokat, előszámlálja gyalróságotokat, bűnötöket.

Tunyaságról, nyomorult állapotról, mezítelenségről, szegényről, szegénységről és önelégültségről beszél. De ezt azért teszi, hogy segíthessen rajtunk. Azért fedi fel a kivetnivalót a gyülekezet életében, hogy új tartalmat adhasson életünknek.

Azért ha felismertük a laodiceabeli eklézsia életében a magunk helyzetét, akkor legyünk nagyon nagy köszönettel: Jézus maga akar betölteni igéjével és ily módon akar megújítani bennünket!

III.

Mit hiányol Jézus az ő népe életéből? Világosan látjuk, hogy mennyi ajándékot kínál fel a gyülekezetnek?

Mindenekelőtt arra mutat rá, hogy az igazi érték a hit. Ez az a tűzben megpróbált arany, amiről Jézus beszél. Arany dolgában nem álltak rosszul a laodiceabeliek. Feljegyezték róluk, hogy az ott működő bankokban igen értékes aranykészletek voltak felhalmozva. Tudjuk azonban, hogy Jézus előtt ez veszendő holminak számított, mivel az ember életéért sem arannyal, sem ezüsttel megfizetni nem lehet, hanem csak az ember fiának drága vérével. Ettől kezdve pedig a hit drágább lett a laodiceabeli aragnál. Az embert nem az arany, hanem a Jézus vérébe vetett hit juttatta és juttatja élethez.

A másik dolog, amit Jézus szeretne bevinni a mi életünkbe, az a fehér ruha. E helyen nem kell valami divatos öltözetre gondolnunk, jóllehet egyesek azt mondják, hogy a ruha teszi az embert. Itt arról az öltözetről van szó, melyben az ítélő Isten előtt megállhatunk. Mert tudnunk kell, hogy az Úristen ítélő szeme előtt mezítelenül állunk. A legdrágább bársony, a legdrágább csipke sem takarja el előle azt, hogy valójában kik vagyunk. A legsikeresebb szabásvonalak sem fedezik el előtte azt, hogy életünkben, szívünkben egyenetlenségek vannak. Mert valahogy úgy van a szabóságban, hogy ha igen tömzsik vagyunk, akkor egy kis csíkos anyag segít, ha igen nyurgák, akkor a ruhának keresztbe csíkosnak kell lennie, ha szikarak vagyunk, ott a vállpárna. És még mennyi de mennyi műfogás van, amellyel az apró testi hibákat el tudjuk tüntetni, vagy legalább enyhíteni tudjuk azokat. De vajon Jézus elől el tudjuk-e rejteni a lelki hibákat? Ugye hogy nem?! Hiába is próbálkoznánk. Úgy szoktuk mondani, hogy nem tudunk elbújni az ujjunk mögé.

Van viszont egy olyan öltözet, melyben Isten elé állhatunk. Ez Jézus érdemének fehér ruhája. Ezen nincs folt, nincs szennyeződés. Ezt kínálja fel ma nekünk mindnyájunknak. Új élethez, megújult hithez új ruhát, amiben felemelt fővel járhatunk. Büszkén viselhetjük ezt az új ruhát, bármilyen csillogó kelméket vagy divatos öltözeteket viseltünk eddig a napig.

A harmadik új dolog, amit Jézus életünkbe hoz: a szemgyógyító ír. Vagyis olyan balzsam, olyan kenőcs, amely a szememet hozzászoktatja a világossághoz. János apostol az evangéliumban arról ír, hogy az emberek a világosságnál jobban szeretik a sötétséget. Ki szereti a sötétséget? A hazug, a tolvaj, a rabló, a csaló, vagyis az, akinek rejtegetnivalója van. De ha Jézussal járunk, aki a világ világossága, akkor hozzá kell szoknunk a világosságban való járáshoz. Ehhez nyújt segítséget e mostani alkalommal. Ne utasítsuk el, bár természetünknel, gyengeségünknel fogva irtózkodunk a világosságtól. Pedig győzedelmes élet csak a világosságban lehetséges. Ehhez ad most Jézus balzsamot. Ha a világosságot választjuk, akkor kénytelenek vagyunk elhagyni a sötétség cselekedeteit. Ebben segít Jézus. Vele vagy nélküle, vakon vagy látón, világosságban vagy sötétségben? Ez ma a kérdés.

IV.

Az üzenet végkicsengése arra utal, hogy mennyire fontos eszköze lelki megújulásunknak a fül: "Akinek van füle, hallja, hogy mit mond a lélek a gyülekezeteknek."

A bevezetésben azt mondta, hogy a reformáció lényege a Jézus szavának meghallása. Ahol nem hallják meg őt, ott nincs megújulás, ott nincs ébredés,

ott nincs áldás. Ott nincs élet. Lehet, hogy sok minden egyéb van: pártmun-ka, diakónia, csomagosztás, torzsalkodás, osztozkodás, zajongás. De mindez nem a Jézus szava, és távolról sem az ő követése.

De ott, ahol meghallják az ő szavát, az ő intelmeit, az ő bocsánatát, ott mindenütt élet és békeesség fakad, ott megújulás és hálaadás támad.

Ahol Jézus szava valóban hangzik és halló fülekre talál, ott létrejön az a közösség, az a testvéri kapcsolat, amelyről Urunk így beszél: "Ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem.

Örömnepet jelent Jézussal együtt lenni. Örömnep, mert tudjuk, hogy a vele való együttlét időtlen időkig szól, vagyis soha nem ér véget. Örömnep, mert felemel, magához emel a maga mennyei trónusának magaslatára. Alacsony sorunkból felemel minket a maga dicsőségébe. Halott állapotunkból megvált és átvisz az életbe. Így lesz az elveszett gyermekből megtalált gyermek. A babiloni fogságban élő egyház helyett igaz egyház.

Ennek az üzenetnek a meghallásához a testi fülnél több kell. Hisz rég is volt fülük az embereknek. Ide nyitott fül kell. Ezt pedig attól kell kérnünk, aki a süketek fülét, a vakok szemét megnyitotta. Vagyis ismét Jézusnál vagyunk. Nála, aki a hit és a megújulás elkezdője és bevégezője. Akkor cselekszünk ma helyesen, ha mindnyájan feléje nyújtott kézzel és szívvel könyörgünk: Urunk, nyisd meg fülünket, hogy hallhassuk a te jóságos beszédedet. Ezért várjuk, hogy megszólalj, várjuk, mint a beteg az orvos biztató szavát. Nem kell meghalnunk, mert te, Urunk, életet és megújulást hoztál mindnyájunknak. Ámen.

Csiha Kálmán

A kösziklára épült ház

Alapige: Máté 7,24-27

Bibliaviasas: 1Korinthus 3,10-15

Ebből a két Igéből, amit most hallottunk, az elsőt, a homokra és a kősziklára épülő ház példázatát különösképpen meg tudjuk érteni, hiszen mindig emlékezünk a nagy árvízre, mely a szemünk előtt játszódott le. Láttuk, amint hirtelen és váratlanuk megjelent a sodró víztömeg, mely sok házba beleütközött, s a gyengébb alapú házak mint a kártyavarak összedültek; de az erős alapra épültek megmaradtak. Hallottam egy nagyon szép téglaházról, ami összedőlt. A szomszédok visszaemlékeztek, hogy építéskor sokan figyelmeztették a tulajdonost, hogy mélyebbre kell ásni az alapot, de ő akkor csak mosolygott és spórolt a köveken, most viszont szinte összeomlott a háza. Óriási rések tátongtak rajta.

Jézus Krisztus most arra figyelmeztet bennünket, hogy a mi életünk is lelki értelemben véve árvízveszélyes völgyben van. Nincs emberi élet lelki értelemben vett árvíz nélkül. Egyszer csak olyan hirtelenül, mint ahogy akkor jött ez az árvíz, életünkbe beleütközik a bánat, beleütközik a betegség, és az életünket elborítja a fájdalom. Jönnek a szenvedések. A földi élet árvizes övezetbe épül. Nincs földi élet, melyben ne fújtak volna a szelek, ne hulltak volna a könnyek, ne zúzott volna a bánat árja és bele ne ütközött volna egy-egy szívbe a fájdalom vagy a bűn. Jézus tudja ezt, és arra akar tanítani bennünket, hogy úgy építsük fel a magunk életét, hogy amikor jönnek a megpróbáltatások árvizei, akkor össze ne dőljön. Mindenki épít. Mindenki sietve épít házat. A modern építőművészet már olyan biztosra tudja építeni a házakat, hogy nem dülnek össze a vasbeton szerkezetek, amikor jön az árvíz. De vajon lelkileg fejlődünk-e így? De vajon lelkileg meg tudjuk-e úgy építeni az életünket, hogy amikor fújnak a szelek, hullanak a könnyek és gomolyognak fejünk felett a fájdalmak fellegei, akkor

ne omoljon össze a család életé, ne dőljön össze a bizalom, a jókedv s a reménység, és ne csak romok maradjanak utánuk?

Mindenki épít. Milyen nagy küzdelmekben volt részük a fiataloknak ezekben a napokban, amikor az egyetemi felvételi és más felvételi vizsgák folynak. Hogy akarták építeni maguknak az életet, egzisztenciát akartak teremteni, hogy küzdöttek, harcoltak érte, hogy legyen majd a kezükben szakképzettség, diploma. Mindenki épít, te is építesz. És mindenki amilyen házat épít, olyan házban fog lakni azután. Mindenki amilyen életet épít magának, olyan életet fog élni azután.

Vajon te hová építéd az életet? Azt mondja Krisztus Urunk, hogy lehet homokra és lehet kősziklára építeni. Palesztinában, ahol elhangzott ez a példázat, egy kicsit mélyebbre kellett ásni, de mindenütt a fövény alatt meg lehetett találni a sziklát, és hogyha arra építették a házat, ha jött az árvíz, akkor nem dőlt az össze. Van csak homokra építő ember. Sokfajta homok van, amire megpróbálnak építeni. Vannak, akik az egészségre építenek, s aztán amikor jön a betegség árvize, ó, milyen hamar kimossa a falakat, és összedől minden. Vannak, akik a házasságukat építették a pénz és a vagyon homokjára. Aztán amikor jött a történelem árvize és elsodorta a pénzt és a vagyont, hány házasság összedőlt és felbomlott, csak a rom és a keserűség maradt utána, mert nem volt jó az alap. Vannak, akik az ifjúságra építenek. Vajon jó alap-e ez? Fúj az időnek szele, és olyan könnyen elfújja pár év alatt az ifjúság erejét és szépségét, összedől a ház, és nem marad belőle csak a szomorú rom.

Vannak ingoványos talajok. Te vajon mire építetted fel a házasedet? A gyermeked vajon mire fogja felépíteni majd az életét? Mi az az alap, ami mindig megmarad? Amikor jönnek az élet nagy megpróbáltatásai, lesz-e olyan alapja, amin majd megáll a ház és nem dől össze, akárhogy fújnak a szelek?

Jézus Krisztus azt mondja: Ha valaki hallja e beszédekét és megcselekszi azokat, hasonlítom azt a bölcs emberhez, aki a kősziklára építette az ő házat. Jézus erről a kettőről beszél: hallani és megcselekedni. A mi életünk azért marad sokszor félbe, mert mi csak halljuk, hallgatjuk, de nem halljuk meg és nem cselekedünk meg, amit ő mond. De hogyha egyszer ráépítjük az életünket Jézus Krisztusra és az ő beszédére, arra a szeretetre, amit hirdetett, arra a jóságra, amivel átölel, arra a reménységre, amit ad nekünk, a Szentléleknek arra a vezetésére, amit életünk legsötétebb napjaiban is megérezzük a szívünk mélyén, akkor kősziklára épült a házunk. Vajon a tiéd hová épül?

Azt mondja az Ige: "és ömlött az eső, és eljött az árvíz, és fújtak a szelek, és beleütköztek abba a házba".

Hányszor megtörténik újra és újra ez az emberi életben. Eljön az árvíz. Hiába szeretnél mindig szép, fényes napokat élni. Eljön a bánat. Eljön a gyász is. De lesz-e akkor majd hited megállni? Hiába szeretnél mindig szép, egészséges napokat élni, eljön az árvíz. Oda kerülsz egyszer a kórházi ágyra. Lesz-e reménységed? Hiába szeretnél mindig itt maradni szeretteid körében, eljön az árvíz. És egyszer egy kínos reggelen vagy éjszakán menni kell innen a földről. Lesz-e majd alap, amin megállj? Tudod-e majd bizalommal mondani azt, hogy az én Istenemhez megyek haza? Nem fent kell szépre építeni a házat; nem elég szépen kicifrázni a tetőt és kifesteni az ablakokat, alap is kell, ami nem látszik hivalkodóan és nem világít messze, de bele van ágyazva mélyen a földbe.

Ilyen a keresztyén ember hite is. Nem hivalkodik cifra, messzire látszó díszítéssel, de mélyen lévő alappal Krisztusra támaszkodik. Sokszor úgy szeretnének hitet adni valakinek. Hitet, amikor nagy bajban van, amikor keresi az Istent, amikor kellene neki az erő és a segítség. Mellette állunk, és nem tudunk hitet adni neki. Alap nélkül épült fel a háza. Nagyon nehéz később alapot adni annak a háznak, amikor már ott van az árvíz. Idejében kell azt megalapozni.

Azt mondja Jézus Krisztus, hogy amikor eljő az árvíz és beleütközik abba a házba, aminek nincs alapja, nagy lesz annak romlása. Csak a rom

marad. Hány ilyen élet van, amely csúszós talajra épített. Fiatalok, akik hamar és csillogóra akarták felépíteni életüket, lelki mélység nélkül építettek. Megcsúszik az életük talaja, és belecsúsznak a züllésbe, a romlásba. Hány ilyen élet van. Fiatalok, akik 18-20 évesen oda jutnak, hogy nincs értelme az életüknek, mert valami megcsúszott bennük, valahogy elszaklott a talaj alattuk, mert nem ástak elég mélyre. Hol voltak vajon a szülők? Segítettek-e rámutatni az igazi alapra? Hány ilyen megrepedt falú családi élet van, melyet a maguk feje után Isten segítsége és Istenbe vetett hit nélkül kezdtek építeni. Hogy tátonganak az elcsúszott lelki élet talaján a megrepedt házasságok falai. Rövid idő alatt lakhatatlanná váltak. Csak a bánat szele fúj át rajtuk. Hány ilyen lelkiileg vizes és tönkrement ház van, ahonnan a bánat iszapját olyan nagyon nehéz kitakarítani, mert rossz alapra épült, nem arra a szeretetre, nem arra a bizalomra, nem arra a megbecsülésre, nem arra a hitre, amit Jézus Krisztus hozott erre a világra.

Úgy fejeződik be Krisztus példázata: "és nagy lett annak romlása". Csak rom maradt belőle.

Hányan vannak fiatalok, akik nekivágnak az életnek, nagy felbuzdulással, nagy önbizalommal, aztán amikor nem sikerül valami, összeroppannak, csak rom marad, nincs alap, nincs honnan nyerni erőt, hiányzik Isten ereje az életükből.

Azt mondja el nekünk az első példázat, hogy nem mindegy, hogy hová építünk. Vajon hová épült a házad?

A második példázat azt mondja el, hogy nem mindegy az, hogy miként építünk és mit építünk az alapra.

Azt mondja el Pál apostol, amikor a hitnek az alapját lefektette Korinthusban: Mint bölcs építőmester, fundamentumot, alapot vetettem, de ki-ki meglássa, hogy mit épít reá. Aki épít rá követ, drágagyöngyöt, annak megmarad, és aki épít rá pozdorját, fűvet, annak az épülete megég, ő menekül ugyan, de csak mintegy tűzön keresztül, akit összeégetett a tűz.

Ha megvan az alap, nem mindegy, hogy mit építesz rá. Nem mindegy, hogy csak a vasárnapokat építed Krisztus szeretetére, vagy a hétköznapiakat is. Nem mindegy, hogy csak az istentiszteleti órákban teszed oda szívedet Isten elé, vagy a munka óráiban is. Nem mindegy, hogy mit építesz reá! Nem mindegy, hogy csak fát, szénát, pozdorját, könnyen tovatűnő hangulatot, egy-egy istentiszteleti órát, valami feleslegeset, valami kicsit az életedből, vagy a szívedet, a drágagyöngyöt, a követ, a gondodat is, a bűnödöt is, a reményiségedet is, az egész életedet is odateszed arra az alapra, hogy az megmaradjon.

Nem mindegy, hogy hogyan és mit építünk reá. Krisztus elvárja tőlünk, ha ő alapot adott, ha ő vérről szerzett drága alapot adott, ha az életét adta oda a mi életünk alapjának, hogy rá épülhessen az egyházunk, az életünk, hogy akkor maradandót építs reá, hogy akkor tedd oda építőkövek a szívedet, hogy akkor hozd a gyermekedet, hogy akkor ott legyen a hűség, ott legyen a becsület, ott legyen a hited és drága legyen ez az épület, hogy szép legyen és igazi legyen benne az élet.

Hány megégetett élet van! Megmenekülünk sokszor, mert jó az alap, mert ott van a szívünkben Krisztus, mert mégiscsak reá helyeztük valahogy az életünket. Amikor megesküdtünk, az ő segítségét kértük, amikor született a gyermekünk, az ő nevében hoztuk el megkeresztelni, mégiscsak bejöttünk sokszor a templomba és úrvacsorát vettünk, mégiscsak szoktunk imádkozni és Bibliát is szoktunk olvasni néha. Megvan az alap, csak aztán olyan könnyen építünk reá felesleges dolgokat. Aztán jönnek az árvizek, az alap megmarad; aztán jönnek a tüzek, az alap megmarad, de te megégsz.

Rá építetted a házasságodat, mert előtte mondtad el az esküt, csak éppen azt az előtte elmondott esküt nem tartottad meg minden napon. Megmenekülsz, de mintegy tűzön keresztül. Összeégeti az életedet a bűn, és az idegesség és a civakodás után, amikor leég minden, akkor megtalálod a drága alapot, amelyen újrakezded az életet.

Úrvacsorát is veszünk. Ott vagyunk az alapon, de aztán mikor jön az

idegesség tüze, akkor káromkodunk is, akkor talán bántjuk is egymást, akkor talán rálépünk az egymás szívére, és összeég az életünk is, hogy aztán könnyhullatva, bánatosan, mert leégett sok minden az életünkben, ismét visszataláljunk az alapra és kezdjük újraépíteni azt.

Igy víz és tűz között zajlik az emberi élet ötven évig, hatvan évig, kinek mennyit ad az Úr Isten. Hányszor leég, megcsúszik a ház. Pedig lehetne másképpen is. Lehetne nemcsak hallgatni, hanem meg is cselekedni. Lehetne rá is épülni és mindent rá építeni.

Ma azért hívtok be Krisztus az ő templomába, hogy ne legyünk bolond emberek, kik halljuk és nem cselekedszük meg, hanem legyünk bölcs emberek, akik az élet nagy árvizes völgyében a sziklára építjük a házat és tűz és víz között megmaradunk az ő kegyelméből. Ámen.

Helmut Frik

Németország, Stuttgart

Reformáció

Alapige: Máté 5,1-10

Bibliaolvasás: Zsolt 1

A Hegyi beszéd óriási örömkialtással kezdődik: "Boldogok..." Micsoda öröm! Micsoda lelkesedés! Tudunk-e mi ilyen feltétlenül ehhez a lelkesedéshez csatlakozni? A Die Zeit hetilapban beszélgetést olvashatunk Martin Walser íróval. A beszélgetés során Walsert megkérdik: - Mondja, ön boldog? - Mire ő ezt válaszolta: - Ezzel a szóval, hogy "boldog", nincs mit kezdenem. Vannak szavak, melyek léteznek ugyan, de nem vonatkoznak semmire. - Jézus másképpen beszél a boldogságról: "boldogok azok..." Egymás után kilencszer ismétli meg a felkiáltást. Micsoda boldogság: jóllakni, megvizsgáltatni, mennyország, irgalmasság. Kilencszer! Egyik igazolja a másikat. Olyan, mint egy állandóan ismétlődő gratuláció.

Nyilván valami titok rejlik ebben. Nincs szó arról, hogy a Jézushoz tartozókból valamilyen örömmel kellene feltörnie. Ők még nem találták meg a boldogságot. Pedig figyelmesen hallgatják Jézust, de az elején még elgondolkoznak. Olyan ez, mintha egy nyomra találtak volna, mintha egy kincsről lenne szó, de az pillanatnyilag még nem került felszínre. Tovább kell keresni, tovább kell ásni, valamit el kell ültetni és meg kell várni, mi fog kikelni belőle. Rá kell szánniuk magukat, igen, még kockázat árán is arra kell törekedniük, hogy megvizsgálják: érdemes volt-e a rizikó? A Jézus hívása szívélyes és sürgető. Amit szem előtt tart, az valóban a nagy boldogság. Az első boldogmondás ezt tárja szemünk elé, a következő kettő, mint példa, a már ismertet erősíti meg. "Mekkora boldogság!" kiáltja Jézus kilencszer egymás után. Az utat azonban nekünk kell megtalálnunk.

"Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa." Valóban. Ha ez igaz lenne! Ha ez a miénk lenne: a mennyeknek országa, azaz: Isten közelsége, az ő velünk való közvetlen közössége. Ha mi Istent mint kísérlőket tudhatnánk magunk mellett, mint egy hatalmas erőt, amely bennünket teljesen betölt, és mi mintegy térben benne mozognánk, akkor miénk lenne a nagy öröm, a nagy boldogság, mely magával ragadna, mint egy áramlat. A zsoltáros mondja: "Ha te az enyém volnál, nem kérdeznék többé sem az ég, sem a föld után." Miként történhetik ez meg? Hol található az ehhez vezető út? Valóban öröm az, hogy ez létezik?

A Hegyi beszéd eseményeit úgy képzeljük magunk elé, ahogy azokat az evangélista bemutatja. Jézus felment egy hegyre. A tanítványok és velük együtt sok-sok érdeklődő vele mentek, és az ő közelében leültek. Együtt voltak a Hegyi beszéd végéig. Azután Jézus városokon és falvakon vonult végig. Hol több, hol kevesebb ember követte. Egyik nap ismét szólt hozzájuk, ugyanúgy, mint a Hegyi beszédben. A körülötte levő sokaság azonban most

sokkal kisebb. Csak a tanítványok voltak mellette. Ezek azok, akik Jézus hívására igent mondtak és ezért nyilvánvalóan valamit fel kell adniuk. Mint a példázatbeli kereskedő a drága gyöngyökért.

Ismét Jézus köré gyűlnek és hallgatják őt. És mi történik? Ő, mármint Jézus, küldi őket, elküldi őket a városokba és falvakba. Azért küldi őket az emberekhez, hogy hirdessék azt a boldogságot, melynek nyomába szegődtek. Azokat kell hogy felkeressék, akik életük végéhez közelednek: betegek, haldoklók, bénák, fogyatékosak, megvetettek, magányosak vagy aggódók, de ennek ellenére mégis szeretetre méltó emberek. Hozzuk kell hogy menjenek, egyedül vagy csoportosan velük kell hogy beszéljenek; csoportokat kell összegyűjteniük, személyes beszélgetéseket kell folytatniuk, véleményeket kell cserélniük, és mindezek mellett újból és újból hívniuk kell őket. Nemrég a mi püspökünk előadást tartott, melynek témája a "hívó egyház" volt. Micsoda program ez! Jézus beszéde a mai tanítványoknak szól. Érzékenynek kell lenniük az emberek kérelmei iránt, figyelmesnek kell lenniük az általuk felhozott kérdésekre. Meg kell kísérelniük olyan emberekkel is elbeszélgetni, akik életük boldogságát egészen más irányban keresik. Fel kell készülniük arra is, hogy ellenállással és önelégültséggel is szembeálják magukat, hogy a rezignáció szakaszait is át kell élniük, de utóvégre nem tudnak jobbat akarni, mint hogy ismét felmenjenek a hegyre, ahol Jézus közöttük van és nekik csak hallgatniuk kell őt.

A mai egyház a szekularizálódó világban - ez a nagy téma! Ennek az egyháznak szűksége van olyan emberekre, akik elhatározták magukat arra, hogy a rájuk bízott meghívást továbbadják, hogy nem engedik magukat félrevezettetni, hogy még akkor is a tárgyuknál maradnak, ha semmilyen hálát és elismerést nem fognak kapni. Az ilyenek nem mennek el egy súlyos beteg vagy egy haldokló ágya mellett csak azért, mert attól félnek, hogy a helyes beszédre senki sem tanította meg őket, és még abban az esetben is maradnak, ha tudják, hogy dadogni fognak és tanácstalanul, magukra hagyatva kell hogy hallgassanak. Hallottak valamit a lelki szegényekről, akiknek a szabadsalomreceptjük lejárt. Hallottak valamit azokról, akik jóval előttük hasonló szolgálatban álltak és küldetésüket elfogadták. Pál ezt írja: "A világ szeméjtjévé lettünk ... mindenkor testünkben hordozzuk az Úr Jézus halálát" (2Kor 4,10). Ők ezt hallották és olvasták, és most személyesen is megtapasztalják. Igen, ezek úgy jönnek élő, mint megkötözöttek, s ez számukra azt jelenti, hogy ilyen kiáltásra kényszerülnek: "Én Istenem, én Istenem, miért hagyta el engemet?" Egy tübingeni theologiai professzor három évtizeddel ezelőtt a prédikátorképzés alkalmain szokta volt mondani a hallgatóknak: "Ha egy prédikáció előkészítésekor nem teszitek ki a ti életeteket a szélvésznek, akkor az a prédikáció erőtlen marad." Ez a misszionáriusok tapasztalata. Ott, ahol Jézus megbízásából minden kockázatot vállalnak, személyesen meg fogják tapasztalni azt, hogy milyen szegények, de ebből megértik azt is, hogy mit jelent az, ha elfogy a saját bölcsességük, a saját tapasztalatuk és minden ajándékuk, amit magukkal hoztak.

Hol van a nyom? Hol van a megígért boldogság? "Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa." Ez Jézus szava volt. Ugyanazé, aki így kiáltott fel: "Én Istenem, én Istenem, miért hagyta el engemet?" Aki ugyanabban az órában a mellette levőnek azt mondta: "Még ma velem leszel a paradicsomban." És: "Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet." És az a Pál, aki a világ szeméjtjéről beszél, egy másik helyen ezt írja: "Ha velem együtt meghaltunk, vele együtt támadunk fel." Vagy: "Ó, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?" És néhány lappal tovább: "Az ő ereje a mi erőtelenségünkben hatalmas"; bár "mi meghalunk, mégsem pusztulunk el". És végül: "Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus." És ez mindaddig szól, amíg egy nagy boldogságba fog beletorokollni: "Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége!"

Ez a Pál egyike volt azoknak, akik a lelki szegénységet valóságosan megtapasztalták, mégis oly gazdagon, sőt fölöttébb gazdagon nyert lelki ajándékokat, hogy boldogságával elragadtatással dicsekedett. És ismét előttünk áll Jézus, a Krisztus, aki így szól: "Boldogok a lelki szegények,

mert övék a mennyeknek országa." A hívó egyház az az emberi közösség, amelyik sokat kockáztat, sokat merészel, sok mindent ad, de amelyik már hallott valamit arról, hogy ő maga is gazdagodik, sőt másokat is meggazdagíthat. Ez az egyház a világ számára olyan nagy áldás, mint egy bőséges, langyos eső a kiszáradt, szomjazó földnek. "Boldog ez az egyház." Boldog az az ember, akinek nincs egyebe két üres kezénél, de azokat felemeli és engedi, hogy megteljenek.

Milyen különleges boldogság! Nem függ a napoktól. Nem kell ásni, mint a kincset a földből. Valamit be kell fektetni érte, mint a példázatbeli drága gyöngyökért. A reformációban ez került napirendre. Luther Márton ennek a nyomdokaiba lépett. A mai reformációi ünnepen az ő nagy felfedezésére gondolunk. Ó, Isten, tégy minket olyan emberekké, akik hívásod előtt megnyílnak és a te bizonyágtételeidet befogadják. Hányan gazdagodnak meg ezáltal azok közül, akiknek nincs mit kezdeniük már önmagukkal.

Ez az első boldogmondás. Még következik további nyolc. Két példán keresztül szemléljük azt, hogy miként folytatódik, szemléltet és erősödik e téma.

"Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet." Micsoda boldogság! Birtokolni a földet! Ábrahám kivonult a szülőföldjéről, mivel neki földet ígértek.

Egyszer, amikor Jézus azokról az emberekről beszélt, akik megbízható otthont keresnek, akkor a sziklára épített házról beszélt. Így kapunk talajt a lábunk alá. Ebben áll a boldogság. "Boldog az, akinek talaj van a lába alatt!" Így is szólhat e mondás.

Igen, ezzel mi is egyet tudunk érteni. De szeretnénk hozzáfűzni: mi ismerjük ennek a receptjét, mely szerint könyökre és megvalósító erőre van szükség hozzá. Gyorsan találunk is erre bibliai példát. Mózes azért szolgálhatott nekünk, amiért egy őrt, egy egyiptomit agyonvert és mint eszközt Isten felhasználta őt. Jézust is idézhetnénk, és arra emlékeztetünk, amit a templomban a pénzváltókkal tett. Kizavarta őket. Még azt is hozzá kell fűznünk, hogy Jézus maga is nagyon haragudott és túlbuzgóságában cselekedett.

De így valóban egy olyan nyomot követtünk, mely boldogsághoz vezet? "Boldogok" - mondja Jézus, majd azonnal hozzáfűzi: "Boldogok a szelídek..." Jézus egy másik alkalommal ezt mondta: "Én szelíd és alázatos szívű vagyok." De ez csak akkor függ össze a pénzváltóknak a templomból való kiűzése történetével, ha ismét felfedezzük azt a nyomot, amellyel az első boldogmondás alkalmával már találkoztunk. Ezért az, aki a könyökre épít és a saját ereje által mindenent át tud hatolni, az nem lehet a boldogok köreiből, mivel az első boldogmondás témája érvényben kell hogy maradjon. Ezért csak az a boldog, akinek van bátorsága teljes buzgósággal belelendülni Isten dolgaiba, és van bátorsága egészen szelídek lennie akkor, ha a saját ügyéről van szó.

De egyebet is mondhatunk: "Boldog az, aki Istent bizalommal szolgálja." Mivel Istent csak bizalommal lehet szolgálni. Abban a bizalomban, hogy ügyünk Istennél a legjobb kezekben van. Egy zsidó hagyomány szerint egy angyal egyszer megkérdezte Istent, a világmindenség Urát, hogy mit fog tenni akkor, ha az örökkévalóságban Dáviddal és Góliáttal találkozik. A felelet így hangzik: "Örülni fogok annak, ha barátok lesznek és mindketten az én ügyemért fognak harcolni." Isten öröme tehermentesíti őket, akik idáig kezüket és lábukat csupán egyetlen célra használták. Az önmagukért való küzdelem feladata megoldódott. Az Isten ügyének a szolgálata most teljesen betölti őket. Micsoda boldogság! Micsoda látványos visszafordulás a sok lényegtelen dologtól az egyetlen lényegeshez. Micsoda felszabadulás. Ez lehetséges. Ezért meg kell kockáztatni ezt.

És még egy példa: "Boldogok, akik éheznek és szomjúhozók az igazságot, mert ők megelégtettek!" Boldog, aki jóllakik. Gondolunk most a Biblia étkezési történeteire: Egyiptom húsos fazakaira, a pusztai mannára, a kenyérre és halra, mellyel Jézus ötezer embert elégített meg. Jóllakás! Teljes kielégítés. Ez a téma nemcsak a világi, hanem a bibliai történetekben is szerepel. Tényleg mindenki jóllakott? Izrael népének története annak

példája, hogy az ilyen táplálás újból és újból éhséggé és szomjúsággá változik. És mennyi elégedetlenséget, keserűséget és tévedést eredményez. Nem, ezen az úton nem lehet boldogságot találni.

Halljuk csak Jézust: "Boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot." És most még egyszer nézzünk bele a Bibliába. A bibliai alakok sokasága tűnik fel előttünk. Itt van Jób, aki mindent elveszített: házat, vagyónát, feleségét, gyermekeit és munkatársait. Hogyan lehet ismét megelégedett? Hosszú imádkozások, kérdések és vívódások után tör fel belőle a felismerés: "Tudom, hogy az én Megváltóm él." Ez történt. És Jézus ezt mondja: "Boldogok, akik éheznek az igazságot, mert ők megelégtettek." A teljes megelégedésnek van egy napja! Gondoljunk most a szegény Lázárra, aki a gazdag ember ajtaja előtt ül: vajon mit ért ő a megelégedés fogalmán? Később Ábrahám kebelén találjuk. Így meséli el ezt a példázat. Van a megelégedésnek napja! Lám, Jézus azt kéri, hogy müljék el tőle a pohár. Mi ehhez képest az éhség vagy a szomjúság? Valóban, mi is történik? A pohár megmarad. Odayújtották neki, és ő teljesen kiitta. De micsoda megelégtetés! Élet és boldogság származik belőle sokak számára!

Jézus dicsőíti a boldogokat, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot. Ők az Isten igazságának mértéke szerint fognak megelégtetni. Ahogy a zsoltáros mondja: "megelégtettek az ő képére". Csodálatos módon elrejtettek és megvigasztaltatnak. Az viszi ezt véghez, aki jót tett velük akkor, amikor óhajuk felületes beteljesedése elmaradt. Mert nem ebben van a szerencse. Ebben van az öröm. Éppen ez dicsőítetik kilencszer, boldogan. Milyen nagy csoda! Azon kell lennünk, hogy Isten szerint megigazuljunk. Ezért érdemes valamit kockáztatni. Erre kell az életet újból beállítani. Ezért mondhatjuk: Én megtaláltam ezt, nem akármit, nem valami véletlen, nem valami kedves dolgot találtam, hanem azt, amiről mi, akik még úton vagyunk, gyakran azt gondoljuk, hogy ez semmiképpen nem történhetik meg. A boldogság! Hogy mondja a zsoltáros? "Boldog ember az, akinek az Úr törvényében van gyönyörűsége; és olyan lesz, mint a folyóvizek mellé ültetett fa; és minden munkájában jó szerencsés lesz."

Isten áldjon meg minket, hogy bizonyosak legyünk boldogságunk felől. Ámen.

Fordította: Gyenge János

André Honegger

Franciaország, Párizs

Hittem, azért szóltam

Alapige: 2Korinthus 4,13

Bibliaolvasás: 2Korinthus 4,5-15

Zsidókhöz 11,1-4,8-10-17-19

Alapigénk része annak a textusnak, melyet bibliaolvasás céljából október 31-re ajánlottak. Október 31. egyházainkban a reformáció ünnepe. Ezt az időpontot azért választották a reformáció ünnepének, mert ekkor szegezte ki Luther a wittenbergi vártemplom kapujára a "bűnbocsánattal" kapcsolatos 95 tételét.

De feltehető ez a kérdés: látva a megbékélésnek eddig megtett útját, vajon ma van-e még értelme egy ilyen ünnepnek? Nem akarok más példát említeni, csak az 1983-ban megtartott 500. Luther-évforduló megünneplését, melyen római katolikus testvéreink látványosan vettek részt: a pápa maga egy római lutheránus templomban volt, és itt, e templomban egy római katolikus pap javasolta, hogy a hit ez ünnepén énekeljük el a Luther énekét. Ez mintegy a rehabilitációját képezte annak, aki évszázadokon keresztül

ki volt közösítve. Vajon elérkeztünk annak a folyamatnak a végéhez, mely zárójelnek nevezhető, annak a zárójelnek a végére, melyet a XVI. században nyitottak meg, és amely ma arra a pontra jutott, hogy bezáratik? Bevallom, képtelen vagyok válaszolni e kérdésre, majd meg fogjuk látni.

Mindenesetre néhány következtetést vonhatunk le abból, ami az utóbbi ötven évben történt: mindenekelőtt azt, hogy a reformáció ünnepeinek nem kell többé egy olyan vitatkozás alkalmává válnia, amikor egyszerűen csak felsoroljuk a római egyház hibáit, hanem olyan ünnepé kell lennie, amikor mi protestánsok a katolikusoknak és a katolikusok a protestánsoknak elmondjuk, hogy mi annak az örökségnek a lényege, melyet őseinktől örököltünk, és amelyet illik megőriznünk. Ezért ez az ünnep számomra, a protestáns számára olyan alkalom, amikor megkérdezhetem önmagamtól, hogy miként kívánom megélni sajátosságomat, protestáns identitásomat, miként ezt manapság mondják, és miként akarok arról bizonyosságot tenni Isten dicsőségére.

Mert ha hiszek, akkor beszélnem is kell. Hinni és beszélni - úgy vélem, hogy ez a két cselekvőszó a jellemző protestáns identitásunkra.

I.

Mindenekelőtt hit: Luther Márton tanítva a Bibliát, hisz tudjátok, hogy ő theologiai tanár volt, felfedezte a maga számára és másoknak is tanította, hogy a keresztyén ember mindenekelőtt az, akit foglyul ejtett a hit, és aki meghallotta Jézust, amint neki mondotta: a te hited megtartott téged. A keresztyén ember az, aki számot vet azzal, hogy sok minden elválasztja Istentől és ezért szüksége van az Istennel való megbékélésre ahhoz, hogy megigazuljon. A keresztyén ember azzal is számot vet, hogy csak hit által igazulhat meg és csak hit által képes élni. Luthernek ez a hite azon a meggyőződésen alapszik, amely nem egyedül az övé, melyet nem ő talált fel, hanem melyet előtte Pál is birtokolt, s amely szerint az ember képtelen arra, hogy magának a javát előmozdítsa. Igen, az ember, te és én, nem jó semmire, sem azzal az életmódjával, mellyel túl akarja haladni Istent és amellyel mindig és mindenben egyedül akar cselekedni, amely végzettszerűen katasztrófához vezeteli és ezért a megmenekülés egyetlen módja az, hogy először felismerje, majd vallást tegyen annak az Istennek a hűségéről, aki szereti őt, és aki - mindennek ellenére - sohasem mondott le róla.

A következtetés tehát az, hogy a hitnek nincs semmi köze a hiedelemhez. Például az Isten létének az elhívéséhez, mivel Jakab apostol levele szerint az ördög is hisz Isten létezésében. Ez nem az a hit, amely megszabadít. Ez a hit nem bizonyos számú dogma, teljesen kész igazság elfogadását jelenti, ez nem egy nagyobb sorozat vallásos szertartásból áll, mint az imádság, az adakozás és elkötelezések, s az is kevésbé fontos, hogy ez az egyházban vagy az egyházon kívül történik, mert az a hit, mely éltet, egészen más dolog.

A hit úgy cselekszik, mint Ábrahám, aki egy nap Isten szavát hallotta, melyet személyesen hozzá intézett, s mely útra indította őt, bár nem tudta előre, hogy hová kell mennie. Ábrahám elfogadta ezt a kihívást, elhagyta övéit, engedelmeskedett e szónak, minden dolgában Istenben bízva. A Szentírás erről ezt mondja: "Ezt Isten igazságként tulajdonította neki." "De - így szóltok ti - akkor a hit egyszerűen Isten beszédének a meghallása. Nincs is semmi egyéb tennivaló, semmi egyéb megvalósítandó, mint egyszerűen elindulni." De bocsánat! Ábrahám megmozdul, útnak indul, bizonyos számú cselekedetet teljesít. Nagyon régóta szembehelyezik a hitet és a cselekedeteket. Azt mondták, hogy a hit a protestánsoké, a cselekedet a katolikusoké. De ha azt is mondjuk, hogy a hit az, ami megment minket, akkor ez a hit cselekedetek nélkül halott. Nem kell szembehelyezni egymással a hitet és a cselekedetet. Sokkal inkább a hitet azzal az érdelemmel kell szembehelyezni, melyet cselekedeteinkből akarunk kikövetkeztetni. Mert az, ami fontos, az, hogy a számadás végén minden dicsőség Istenre háruljon, igen, Istenre egyedül. "Soli Deo gloria", mondták latinul reformátor elődeink. És ráadá-

sul azt kell mondanunk és azt kell újra és újra elmondanunk, hogy nem ők voltak csak azok, akik ezt mondták, és hogy ezt nem ők találták ki.

A reformátorok hittek és szóltak.

II.

Igen, most az Igéhez érkezünk. Valóban az Ige a központ a protestáns szellemiségben. Elégséges látnunk példának okáért azt, hogy milyen kiemelt helye volt és van a szószeknek templomainkban. Én úgy vélem, a szószek helyénél sokkal fontosabb az, hogy egyes protestáns emberek elveszítették az Ige iránti fogékonyságukat. Hányszor hallunk temetések alkalmával nagyvárosainkban itt-ott ilyen megjegyzéseket: "Ó, ez jó ember volt, de nem tudtuk, hogy protestáns, jöjjön harminc éve lakik itt".

Két fontos megjegyzést kell tennem:

Először: ha az Ige a fontos a protestánsok számára, akkor ez nem egyszerűen emberi beszéd. Ha ténylegesen a hit tesz bennünket bizonyosgtevőkké, miként a hit tette Pált is és Luthert is beszélővé, akkor ez azért van, mert "kezdetben vala az Ige". Ténylegesen nagyon mélyen gyökerezik bennünk az a meggyőződés, hogy Isten beszél, hogy Isten szól hozzám. Igen, ez annak bizonyossága, hogy Isten teremtményével, velünk személyes jellegű kapcsolatot akar megszilárdítani, mivel ő velünk van, mivel ő velem és veled van.

III.

Íme, láthatjátok, hogy a hit és a beszéd összekapcsolódásának gyakorlati következményei vannak, melyek közül lényegileg csak négyet emelek ki.

1. Mindenekelőtt Isten és a hívő között közvetlen személyes kapcsolat van, olyan családias és szív szerinti viszony van, mely a "te" megszólításban és nem az "önözésben" fejeződik ki. Bár az "ön" megszólítás valóban a tisztelet ismertetőjele és Istent tisztelni kell, de ez talán éppen a családias kapcsolat folytán nem gátol meg egy protestánst abban, hogy az Istenét "tegezze". Ez a családiaság lényegében arra a bizalomra épül, mely Isten hűségére válaszol.

Ezt a bizalmat Isten Igéje teremti, tartja fenn és újítja meg, melyet hozzám intéz a Biblia személyes és naponkénti olvasása által. De figyelem! Nem elégséges a textus egyszerű elolvasása, elemzése és tartalmi ismerete vagy rendeltetésként, illetve orákulumként való használata (miként sok ember reggelenként Soleil asszony horoszkópját hallgatja). Ez nem a Biblia személyes olvasása! A Biblia személyes olvasása annak a hangjára való figyelés, aki a textuson keresztül szól hozzám.

2. A személyes hit, az Istennel való személyes kapcsolat második következménye a Biblia olvasásának az a feltétele, melyet "szabad vizsgálódásnak" nevezhetek. De ez nem jelenti azt, hogy a Bibliából mindenki azt olvashassa ki, amit akar, és hogy a Biblia olvasása közben nincs szüksége másokra. A Biblia szabad használatáért kerülünk bizonyos római katolikus körök vádjá alá, mely így hangzik: "Ti visszautasítjátok a pápát, de mindenik protestáns a Bibliából a kezében a maga számára pápa!" A Biblia személyes és szabad olvasása visszakövetelésekor a gond Isten tekintélyének a megőrzése, aki e textuson keresztül beszél velem. Ezért nagyon hosszú időn keresztül például a francia protestáns bibliákat nem kísérték jegyzetek. De világos, hogy az én kis akarataim és kicsi kívánságaim (vagy nagy kívánságaim) azok, melyek elfoglalják a püspök helyét, és ez nem jó, talán még rosszabb. Ezért a (francia) protestantizmus kezdete óta mindig voltak olyan kis bibliatanulmányozó körök, ahol többen kísérelték meg megérteni azt, amit Isten akar mondani számunkra, igazán tudván azt, hogy a mi személyes olvasásunk nem tudja sohasem kimeríteni a textust, és hogy ez nem pótolja a gyülekezeti igehirdetést.

3. Íme a harmadik következtetés: ebben a felfogásban, az Isten Igéje e hallgatásában a Biblia szövegének valóban mindig van egy általunk adott többértelműsége, a textusnak soha sincs egyetlen jelentése. És nekem állan-

dóan nyitottnak kell maradnom a Szentírásra támaszkodó vélemények meghallgatásában. Nekem meggyőződéseim lehet; nekem meggyőződésem lehetnek. De ezek nem szavatolt igazságok, mindenesetre sohasem az egyedüli igazságok. Igen, mi a hitben haladunk előre, sohasem tudván azt, hogy hová megyünk, miként Ábrahám. A testvéri szeretet az, mely lehetővé teszi azoknak az összes igazságoknak az egymás mellett való létezését, melyek nem fedik egymást. Ez csak azon meggyőződés mellett lehetséges, hogy egyetlenegy emberi beszéd vagy írás sem tudja kimeríteni egy bibliai textus igazságát. Ebből a csoportokon belül nyilvánvalóan olyan többértelműség és változatos-ság következik, mely a protestáns szellemiségnek a része, de ez számunkra nem jelent botránkozást, mert végső soron hisszük azt, hogy Szentlélek elvezérel minden igazságra. Hasonlóképpen arról is meg vagyunk győződve, hogy még akkor is, ha olyan szilárd meggyőződésünk van, melyért késlek vagyunk feláldozni életünket, Isten valósága még akkor is mindig túlhaladja meggyőződésünket és felfogóképességünket, és ez egyenlőképpen megengedi számunkra azt, hogy szabadon beszéljünk. Igen, mi rá merjük bízni az Ige magyarázatát a nem szakemberekre is, mivel tudjuk, hogy nem arra vagyunk hivatva, hogy egy örök érvényű magyarázatot, hanem hogy hitünk tanúbizonyság-tételét adjuk. Mi magunk is hiszünk és ezért beszélünk.

4. És az utolsó következtetés, mely az elmondottakból adódik az, hogy mi mindig csak az ideiglenesség állapotában vagyunk, egész pontosan úgy, mint Ábrahám, ki úgy élt a neki megígért földön, mint idegen és vándor, vagy amint megelőzően a Zsidókhöz írott levélből olvastuk, a sátor alatt élünk. Isten fiát adott neki, Izsákot, de Isten ígérete a maga teljességében sohasem ismeretes, mert egy adott pillanatban maga Isten kéri azt, hogy áldozza fel fiát. Mert Isten ígérete, melyet az Ige által kapunk, sohasem olyan igazság, melyen uralkodhatunk és melyet bezárhatunk a minden-napok rabságába. Példának okáért nézzük az Isten országát, melyet Jézus Krisztus hirdetett, és amelyről azt mondhatta: "itt van". Vagy "azért jöttem, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek, hogy a vakoknak szemeit megnyissam, hogy a szegényeknek evangéliumot hirdessek". Igaz, Jézus meggyógyította a betegeket, hogy a vakok visszanyerték látásukat és ő maga fel-támadt a halálból. De az Isten országát vitatják, mert ma is vannak még vakok, szegények és foglyok, az Isten országa még nem valósult meg telje-sen, még várjuk beteljesedését, még ebben a feszültségben, még ebben az ideiglenességben élünk. És amikor az egyházzól, Jézus Krisztus földi testé-ről van szó, akkor az is az ideiglenesség jegyében él, intézményes formái mindig változtathatóak maradnak, mindig érzékeny a változásokra, és ezért van az, hogy állandóan felül kell vizsgálnunk egyházalkotmányunkat és műkö-dési szabályzatunkat.

Végső konklúzióként szeretnék két szót szólni a keresztségről és az úrvacsoráról, melyben néhány pillanat múlva részesedni fogunk. Amikor ke-resztelünk és úrvacsorázunk, akkor ez számunkra ennek a kijelentésnek a megélése: "hiszünk és azért szólnak".

Igen, amikor mi egy kisgyermeket megkeresztelünk, hisszük, hogy Isten szólt hozzánk és egy nap Isten vele is beszélni fog, ezt mondván: "szeret-lek, neveden hívlak". De a gyermek továbbra is bűnös marad, mint mi mind-nyájan, ő is el fog jutni oda, hogy el akarja hagyni Istent, hogy ő is fellázad Isten ellen, mint mi. De mi hiszünk, és megkíséreljük elmondani neki, hogy Isten hűséges, és hogy reménységünk van arra nézve, hogy ez a gyermek egy nap bizodalmát Jézusra fogja vetni.

Úgyisintén, amikor az úri szent vacsoráról beszélünk, hiszünk és "hirdet-jük az Úr halálát, amíg eljövend", mert ténylegesen az a meggyőződésünk, hogy az Úr közöttünk van, hogy itt ő maga akar találkozni velünk, hogy Ielke által jelen van, de ő maga és jelenléte nem zárható be ebbe a kenyér-be és ebbe a borbá, hogy messze felülmúlja ezeket és lényegileg a szívünkben van. És azt is tudjuk, hogy hit által jövünk, tudván azt, hogy egyedül a hit vezethet bennünket a szent asztalhoz, vagyis az az érzés, mely tudja, hogy mi nem vagyunk jók semmire, hogy nem vagyunk tökéletes emberek, hogy

nem vagyunk nagy hívők, hanem azok az emberek vagyunk, akik egész pontosan azért jövünk, mert szükségünk van a bocsánatra, mert szükségét érezzük az Istennel és hasonlóan az egymással való megbékélésre. Azért jövünk a szent asztalhoz, mert hiszünk. És ez azért van, mert abban a pillanatban, amikor az asztalhoz közeledünk, amikor kiformáljuk ezt a kört, akkor a mozdulatok és a cselekmény által akarunk beszélni és azt akarjuk mondani az Úrnak: "elfogodom hogy útra indíts és hogy oda menjek, ahová te vezetsz".

Ez a mi elkötelezettségünk és személyes feladatunk Istennek a Szentírásból hangzó hívására, mely így szól: "jőjjetek, minden kész", vagy "jőjjetek mindnyájan, egyetek és igyátok mindnyájan". Igen, mi is hiszünk és ezért szólunk. Ámen.

Fordította: Nagy László

László Dezső

Kövess engem!

Alapige: Máté 8,21-23a

Bibliaviasás: 2Mózes 20,1-17

I.

Olyan világos, egyértelmű, magyarázásra nem szoruló a Krisztus hozzánk szóló mai üzenete, hogy egyenesen félek az azt tartalmazó alapigéről prédikációt mondani. Amint egyszer az egyik hívünk mondta: nagyon sokszor a prédikáció elején, az Ige fölolvásásakor egészen világos Krisztus hozzánk szóló üzenete, de a prédikáció végére az annyira homályba borul, hogy el is felejtji a hívő lélek, mit üzent neki ma Krisztus.

A hozzánk szóló üzenet ennyi: Kövess engem! Kövess engem, azaz nézz előre énreám, lépj az én nyomomra. Ne járj egyedül a magad útján, hanem velem együtt az én ösvényemen. Ne akárhogyan cselekedj, hanem úgy, ahogyan azt én rendeltem néked. Ezen igazán nincs mit magyarázni. Minden magyarázat csak elterelheti a figyelmet arról, hogy milyen egyszerű a keresztyén élet: elől megy Krisztus, és nekünk követnünk kell őt.

És mégis prédikálnom kell erről az Igéről. Nem azért, mert szokás minden vasárnap prédikálni, hanem azért, mert hiszek abban, hogy még az ilyen magától értetődő alapigének a szívünkbe fogadása érdekében is szükséges az igehirdetés szolgálata.

Van egy énekünk: Kövesd a Jézust, kövesd még ma! Egy kicsit úgy néz ki, hogy ezt az éneket a gyermekének közé soroltuk. Igen, a gyermekeknek követniök kell Jézust. De nekünk felnőtteknek? Krisztus követése nem gyermekdolog. Minél idősebb keresztyén valaki, annál inkább kell ennek a parancsnak engedelmeskednie. A követés előremenést jelent, annál előbb kell lennem benne, minél idősebb vagyok, és annál sürgetőbben, sürgetőbben, gondosabban kell az Urat követnem, minél közelebb vagyok a sírhoz.

A theologiai gondolkozásban is van egy észrevehető kísértés. Szokás különbséget tenni a történeti Jézus és a megdicsőült Krisztus között. Mint-ha ketten lennének: egy karácsonytól nagypéntekig élő történeti Jézus és egy húsvétól a világvégeig uralkodó dicsőséges Krisztus. A követés pedig a harminchárom évig a földön élt Jézusnak a parancsa. A megdicsőült Krisztushoz pedig már nem a követés, hanem a vele való misztikus közösség kapcsol. A Szentírás tanúsága szerint egyetlen Jézus Krisztus van, aki nem szakítható szét történeti Jézus és dicsőséges Krisztusra, és ő nemcsak harminchárom éves történetben való ittléte alatt, hanem megdicsőülése után

is hívja a híveit az ő követésére. Húsvét reggelén az angyalok által azt üzenté a híveinek, hogy előttük megy Galileába és ők menjenek oda utána. Az első keresztyéneket az "Úr" követőinek nevezték. Újból és újból hangzik a Pál ajkán is a felhívás, legyetek az én és az Úr követői.

Krisztus követése nem zárja ki a vele való közösséget, sőt éppen ez vezet el hozzá. Nem lehetek azzal közösségben, akihez nem érkeztem el, Krisztushoz pedig csak az ő követésében lehet eljutni.

Igaz, hogy Krisztusról azt valljuk, hogy ül az Atyaistennek jobbján és mint kegyelmes főpap állandóan imádkozik érettünk, és mint mennyei király onnan felülről gyűjti, vezeti, oltalmazza és megtartja tulajdon népét. Ő ma is a nyáj előtt járó jó pásztor, akit az ő juhait követnek, mert hallják a szavát. Onnan felülről szüntelenül alábocsátja Szentlelkét és Igéjét, és így előttünk jár és vezet bennünket.

A két világháború között a keresztyén irodalom legtöbb nyelvre lefordított és legtöbb kiadást megért két könyvének a címe: Krisztus India országútján, majd a másiké: Krisztus a világ országútján. Az író mindkét könyvében arról tett bizonyosságot, hogy Krisztus járja India országútjait és gyűjti a maga híveit, járja a világ országútját, és követésre szólítja az összes embert. Krisztus ma is jelen van a világban. Hív, int, figyelmeztet, ösztönöz: előre! Nemcsak az egyházban, hanem azon kívül is keresi a jóakarátú embereket, és hívja őket az ő követésére, egy teljesebb emberi élet kialakítására. Vak az a keresztyén, aki ma nem látja Krisztust, és süket, ha nem hallja a követésére hívó szót. Egyetemes emberi parancs: Kövess engem! Ebből a parancsból indult el az egész keresztyén egyház, és ma is ez élteti az egyházat és újítja meg az emberiséget. A keresztyén élet nem egy tétlenül trónoló Krisztus előtt való hajlongás, nem a vele való misztikus közösség, hanem mozgás, előremenés az egyéni, az egyházi történeti élet útján. Nem bizonytalanul, hanem utána, vele együtt. Követése az ő életének, utánzása és annak cselekvése, amit ő tett, amit ő parancsol és ő vár tőlünk. Tehát mégsem felesleges az ő követéséről beszélni.

II.

Beszélnünk kell a Krisztus követéséről, mert az nem könnyű.

Nekünk egyszerűen tetszik a parancs: kövess engem, de akik megkíséreltek engedelmesskedni neki, azonnal akadályokba ütköztek. És az akadályokat sokan nem tudták legyőzni, és így a parancs ellenére nem lettek Krisztus követői.

Nátánaelt Krisztus követésére hívja a barátja. Ő fitymálva mondja: Názáretből, ebből a kicsi városból támadhat-e valami jó? Amikor Pétert szólítja meg Krisztus: bűnei jutnak eszébe, és a méltatlansága arra, hogy Krisztus után ő is elinduljon. Pál holtelevenen, megvakultan esik össze, amikor Krisztus első hívó szavát hallja. Van, aki azért utasítja vissza a követésre hívó szót, mert éppen a szó elhangzása idején házasodott meg, a másik földet vásárolt s azért nem tud engedelmesskedni Krisztus hívásának. Ma pedig egy olyan emberről szól az Ige, aki mielőtt elindulna a Krisztus követésére, előbb az édesapját akarja eltemetni.

Nem ártana ebben a percben nekünk magunknak is arra gondolnunk, hogy mi, éppen mi, akik már annyiszor hallottuk a Jézus követésére való hívást, valójában miért is nem követjük őt igazán. Vajon mi a magunk életében az ő komoly, következetes, szabályos és állandó követésének az akadály? Mert mindnyájunk életében élnek mered ez az akadály.

Én most nem térek ki a Krisztus követésében fölmerülő összes akadályokra. Csak egyről szeretnék veletek tovább beszélgetni. Éppen arról az egyetlenről, amely a mai Ige központjában mered elénk. És ez a halál! Ne botránkozzék meg azon a gyülekezet, hogy ismét a halálról beszélnek. Ne mondja senki, na tessék, megint a halálról beszél ez a lelkipásztor. Nem beszélhetek másról, ha erről szól az alapige. Egy emberről, aki azért nem indult el Krisztus követésére, mert odaállt Krisztus és öközége az édesapja halála. Nem lehet a Bibliából kitörölni ezt az Igét: Úram, engedd meg nékem, hogy előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat. Nem mehetek utánad most, előbb az atyám temetésére kell mennem.

Nem árt, ha ezt a kérdést, a Krisztus követésében gátló halál kérdését szélesebbre tárjuk.

Egy nagy gondolkodó mondotta: a múlt a halál, a jelen és a jövő az élet! Ez valóban így van! A múltan már nem tudunk változtatni, de a jelenen és a jövőn igen. Hány de hány esetben azért nem tudjuk a jelenünket és jövőnket termékenyebbé, szebbé, teljesebbé tenni, mert akadályoz benne a múlt: a halál!

Ma a reformáció vasárnapját üljük. Nem árt éppen a mai Ige fényében nézni meg, hogy miért volt szükség reformációra és mi is volt hát a reformáció, amit annyiszor emlegetünk.

Ezt a nagyon egyszerű Igét, amellyel Krisztus elindította a keresztyén egyház életét, a múltnak, a hagyománynak mekkora halmaza takarta el a hívők szeme elől a középkori egyházban. Hová lett az egyszerű názáreti Mester világos és tiszta szava: kövess engem. Krisztus helyébe lépett földi helytartója, apostolai helyére az áldozó papok. Az ég és föld Urából édesanya keblén szendergő gyermek lett. Az élő evangélium helyébe halott dogmák kerültek. Nem az élő Krisztus követése, hanem az egyházi parancsnak való vak engedelmesség lett az egyházi élet mozgató motorja. Néma képek és szobrok nézése fontosabb volt, mint az élő isteni szóra való hallgatás. Szentekről szóló mesék léptek a tiszta evangéliumi szó helyébe. Odaállt a múlt, a halál az élő Krisztus, a magához hívó Krisztus és a hívei közé.

De ne gondoljuk azt, hogy négy százhetvenöt évvel a reformáció megindulása után ma is minden vitán fölül, teljes tisztaságban hangzik az egyházban, szolgálói és tagjai között az egyszerű Krisztusi szó: kövess engem, gyere utánam, élj úgy, ahogyan én kívánom. Mi minden ráarakódott erre az elindító szóra! És mennyi minden beszéd, szokás, hagyomány, emberi előítélet akadályoz abban, hogy mindenek fölött és mindenek előtt halljuk a mai egyházat is elindító és éltető szót: kövess engem. Te személyesen és te gyülekezet és te egyetemes egyház! Kövess engem. Engemet, a te jó pásztorodat, Uradat. Nem, nem lehet; nem szabad abbahagyni az egyház reformálását!

A magunkon kívüli dolgokra való kitekintés után most pedig nézzünk saját magunkba. Holnap halottak napjának az estéje lesz. Talán senki sincs, aki ne menne ki a temetőbe, aki ne gondolna elveszített kedveseire. Mindez nem bűn és nem akadály Krisztus követésében. De azzá lehet és azzá is lesz sokunk életében. Hány lelket ismerek, aki nem tudja megbocsátani Istennek, hogy valamelyik kedvesét elszólította. Hány lélek megy ki halálos pontossággal halottak napján a temetőbe, bármilyen zord is az idő. De eljönne-e ide a templomba az élő Krisztussal, a halálon diadalt vett Krisztussal és a megdicsőült lelkekkel való egyetlen lehetséges közösségbe, hogy ne a bénító halálról, hanem az életet adó örök életéről halljon hívő bizonygátételt? Azt gondoljuk, hogy a halottaink ott vannak a temetőben, a múltban, és nem eszmélünk arra, hogy igazi lényükben Krisztushoz, az örök életbe költöztek. Annál a Krisztusnál vannak, aki előttünk megy, és a Krisztus követésében nemcsak Krisztus felé, hanem a nála lévő megdicsőült kedveseink felé, a velük való boldog találkozás felé vezet az élet és örök élet útja.

III.

Mit mond Krisztus annak, aki az ő követése helyett az apját akarja előbb eltemetni? Hogyan oldja ő föl az ő követésében gátló halál köteleit, hogyan szabadít föl a lenyűgöző múlt hatalma alól?

Egyszerű szóval: Kövess engem! Az én követésre hívó szavam minden más szónál legyen benned erősebb. Ne hátra, a múltra, hanem előre, énreám, az előtted menő jó pásztorodra tekints, de azonnal.

Mi más volt a reformáció, mint az egyházhoz szóló Krisztus szavának újrafölcsendülése: kövess engem. Mi az egyház mai megújulásának a feltétele? Ugyanaz: engedelmeskedni az egyházat elindító és éltető szónak: kövess engem. És mi a vigasztalása azoknak, akik kedveseiket elveszítve, többször gondolnak a halálra, mint Krisztusra? Kövess engem.

A feloldó Ige második része azonban már nem ilyen egyszerű és kedves.

Vannak, akik megbotránkoznak rajta. Hogy mondhat illet Krisztus: hagyj, hogy a halottak temessék el az ő halottaikat. Nem kell az élőknek kegyelettel eltemetni a halottakat? Vétkeztem, amikor ebben az esztendőben eltemettem a hűgomat? Vétkeztetek ti, amikor hitvestárs, szülő, gyermek vagy testvér koporsója mellett gondoskoddatok mindarról, amit az emberi tisztesség megkíván?

Nem ezt tiltja Krisztus! Nincs ellene a halottak iránti igaz kegyeletnek. Ne feledjük el, milyen jólesett neki, amikor halála előtt Mária Magdaléna drága nárdusolajjal megkenete a testét. Azért köszönte meg neki, mert amint mondotta, az ő temetésére nézve cselekedte mindezt.

Amit Jézus így fogalmaz meg: temessék el az ő halottaikat a halottak, azt a hűsvét reggelén megszólaló angyal így mondotta: Ne keressétek a holtak közt az élő, föltámadott, előttetek megy. Menjetek utána Galileába. Más szóval, aki nem követi Krisztust, akit a halál elválaszt tőle, maga is halott. Menjen és temesse a halottait Krisztus nélkül, maradjon a halottak között maga is. Krisztus azonban nincs a halottak között, és ezt különösen jól értsük meg: Krisztusban meghalt kedveseink sincsenek a halottak között, a földön megkezdett örök életük a halálban kiteljesedett. A föltámadott és élő Krisztus követésében feljűk megyűnk. Mi élők az örök életben élők felé tartunk Krisztus követésében. Ezt a nagy örömet akarja kifejezni Krisztus a felé a tanítvány felé, akit az apja halála akadályoz az ő követésében.

Az evangéliumi történet szerint a Krisztus feltámadását megelőző éjjel nagy földrengés volt a Krisztus sírja körül. A halott kövek megmozdultak, újrrarendeződtek és eltemették egymást. Mintha illusztrálták volna a Krisztus szavát.

A reformációban hasonlóképpen földrengés támadt. Föllazult a középkori egyház minden merev tanítása, szertartása, szokása és életparancsa. Egyik összeűtközött a másikkal és eltemették egymást. Föltámadt újra a tiszta krisztusi szó: Jer és kövess engem, hagyj, hogy a halottak temessék el az ő halottaikat.

A reformátorokban volt bátorság mindezt tudomásul venni, rá nézni és mások figyelmét is ráirányítani az élő Krisztusra és hívni mindenkit az ő szabad és boldog követésére. Akkor vagyunk ma igazi reformátusok, a reformáció gyermekei, Krisztus követői, ha a reformációban a középkori egyházon végbement földrengés nyomán meglátjuk a sírjából diadalmasan kikelt Jézust és elindulunk az ő követésében.

Ezt a tanítványt, aki az apja temetésére való hivatkozással nem akarta azonnal követni Jézust, a Jézus szava meggyőzte. Azt olvassuk a 23. versben, hogy amikor e beszélgetés után hajóba szállt, követék vala az ő tanítványai. Köztük minden bizonnyal az is, aki az Úr hívásával szemben először kifogásokat emelt. Győzött felette Krisztus, megértette és elfogadta, hogy a halál nem lehet akadály közte és Krisztus között.

Beszállt a hajóba, és elindult a túlsó part felé. Mi sem vagyunk mások, mint Krisztussal közös hajóban, az egyház hajójában együtt űlő, a túlsó part felé haladó tanítványok. A túlsó part: az örök élet, ahol előre ment kedveseink várnak bennűnket, hogy soha semmi el ne szakítson bennűnket tőlűk.

Arról a hajóútról, amelyre Krisztussal együtt elindultak a tanítványok, tudjuk, hogy nagyon nehéz és veszélyes volt. Ezen az úton támadt az a szörnyű vihar, amelyről a "Mester a bűsz vihar dűhűng" kezdetű énekűnk is szól. A mindent elsűpörni akaró viharban Krisztus nyugodtan aludt. A riadt tanítványok felkeltik a Mestert, mivel attól félnek, hogy vele együtt elvesznek, belehalnak a tengerbe. Elfeleddtek, hogy nem merűlhet el a hajó, ha benne az ég, föld s tenger Mestere pihen. Neki szeliden engednek a habok.

Nem könnyű a Krisztus követése, ő maga mondta, hogy az veszélyekkel, próbákkal és kísértésekkel jár. De aki egyszer elindult vele, aki az egyház hajójában utazik vele együtt előre a túlsó part felé, az el is érkezik oda. A Krisztust követő lélek egyre bátrabban vallja: érdemes vele együtt menni, viharon, töviseken át, de előre a biztos révbe vele és a kedveseinkkel való végső találkozáásra. Ámen.

És megkövezék Istvánt

Alapige: Apostolok cselekedetei 7,54-60

Bibliaolvasás: Apostolok cselekedetei 7,1-53

Gerhard Pál nagypénteki énekének a szavai nyomulnak akaratlanul is az emlékezetünkbe. Ez énekben éppen munkája közben ért utól valakit a halál. Ha a halál nem váratlanul éri azt az embert, hanem felkészülten találja, akkor szép halálról beszélhetünk. Némelyikünk talán még óhajtja is azt, hogy egykor majd ekképpen végezhesse be életútját. Alapigénkben nem a véletlen balsors, nem is titkos baleset, nem is a munka "áldozata" áll előttünk, mivel István felfogása, meggyőződése miatt halt meg.

Az ilyen halálban nem valami különlegesség, ami a hősiesség birodalmába emeli: István vértanúhalált hal. István mártír. E halálnem esetében az ember kezében van annak lehetősége, hogy ne kelljen meghalnia, mivel csak felfogását kellene megváltoztatnia, mivel csak meggyőződését kellene megtagadnia. Egy ilyen adott helyzetben mi sem lenne emberibb és érthetőbb. Ha István hallgatna vagy másképpen beszélne, bizonyára lenne számára enyhítő körülmény, amit javára lehetne írni, ami helyzetét mentené. Már csak azért is, mert elvégre mindenkinek joga van az élethez és senki számára sem lehet előírni, hogy hős vagy mártír legyen. Sőt ennek az ifjú embernek lehetősége lett volna azt mondani, hogy ő és rendkívüli adottságai egyenesen nélkülözhetetlenek az egyház számára és ezért éppen az a kötelessége, hogy kímélje magát. Ennek a fiatal embernek lehetősége lett volna azt mondani, hogy még alig kezdődött el áldásos tevékenysége, mely sokat ígérően indult, és éppen ezért még nem fejezheti be ilyen korán azt. A legsúlyosabb ellenérv az ilyen halál ellen a következő lehetne: István, te meggondolatlan magatartásoddal veszedelmet hozol hittestvéreidre, közvetlen munkatársaidra és hozzátartozóidra. István, légy okos, légy kissé előrelátóbb! István hú maradhatna meggyőződéséhez mindhalálig. Ilyen halált is lehet kívánni, ha nem is mártírként, hanem olyan emberként, aki mindenben hívnek találta-tik. "Boldog az, aki így hal meg."

Azonban még mindig nem mondtuk el azt, hogy mi a szép és mi a döntő az István halálában. István halálában az a szép, hogy boldogan hal meg, vagyis a megfeszített és feltámadt Úrba vetett hitében tért haza. Más szóval kifejezve: elaludhatott. Krisztus haláláról borzalmas és kemény szavakat olvashatunk: "Nagy fennszóval kiáltván, kiadá lelkét." Krisztus halála engesztelő áldozat a mi bűneinkért s így István bűneiért is. Krisztuson kívül még soha senki nem halt ilyen halált. István csupán mártírhalált halt, ezért írja róla az Írás: "És ezt mondván, elaluvék." A morfiuminjekciók korában ma már természetesen nem nagy dolog "csendesén elaludni". A meghalás korszerű technikája, korunk e megkérdőjelezhető vívmánya, váltogatás nélkül visz bárkit az örökkévalóságba, és ráadásul még az Istvánéhoz hasonló "csendes elhalálozást" is utánozza. Azonban ennek az embernek az esetében nem ámitásról és nem látszatról, hanem valóban boldog meghalásról van szó. Amint egy kisgyermek édesanyja karján elszunnyad, úgy alszik bele István megváltója karján az üdvösségbe. Így szó szerint beteljesedik rajta az, amit Gerhard Pál, az énekköltő Krisztus minden igaz hívőjének kíván, amikor így tanít bennünket: "Légy pajzsom és reményem, ha kétség látogat, Véssem mélyen szívembe kereszthalálotat. Rád néztek, rád szüntelen, s ha majd szívem megáll, Őleljen át a Lelked, így halni: jó halál."

Az eddigi fejtegetéseinkkel azonban még nem tapintottunk rá a dolgok lényegére, jóllehet tudjuk, hogy eddig sem mozgottunk bizonytalan talajon. Mintha nem is Istvánról, nem is egy emberről, hanem egy úgyról lenne szó. Mintha meggondolandó lenne István miatt nagy hűhót csapni. Az azonban bizo-

nyos, hogy István a keresztyénség első vértanúja. Később, s ez hibás fejlemény volt Krisztus egyházában, a mártírokat igen erős fénykoszorúval övezték, tiszteletre méltó hősokeket, érdemekkel bíró szenteket csináltak belőlük. Ez azonban a Bibliában másképpen van. A Biblia a vértanúkról feltűnően szűkszavúan emlékezik. Jézus egyetlen utalásán kívül egyetlen szócskát sem találunk a Bibliában Péter apostol életének végéről, sem Pál vagy János vértanúhaláláról, jóllehet úgy néz ki, hogy mindegyik apostol erőszakos halállal halt meg. Jakab kivégzéséről egyetlen mondat tudósít. A Bibliának ez a hallgatása sokatmondó. Istvánnak a halála kivételnek számít, mely azonban a bibliai szabályt erősíti. Majd meg fogjuk látni, hogy miért. István ténylegesen a bibliai időknek az az egyetlen vértanúja, kinek haláláról részleteket ismerünk. De ha jobban megfigyeljük, ez is kevésnek bizonyul. Hisz a szóban forgó 53 versben azt olvassuk, amit István mond, s mindössze féltucat versben azt, ami vele történik.

Az, hogy István halálának esetében kivétel tételük és néhány részlet megemlítését nyer, annak az órának a jelentőségével függ össze, mely akkor ütött. Vannak kivételes órák. Istennek vannak órái, amikor olyan döntések születnek, melyek méltóságteljesen azok fölé emelkednek, akik a döntés meghozatalában részt vesznek. Egy ilyen óra ez a mostani is. Ez az óra a fontos, a részt vevő emberek pedig bár nem semmik, de messzemenően eszközök és bábuk Isten kezében. Hogy itt miről van szó, azt a legjobban nagypéntek felől szemlélve tekinthetjük át és mérhetjük fel. István utolsó szavai ugyanis nem véletlenül egyeznek meg szinte pontosan az Úr utolsó szavaival. Isten népe, Izráel akkor elutasította megváltóját, akit Isten küldött. Isten azonban nem törődött bele népének ebbe az állásfoglalásába, és nem is nyugszik bele soha, amíg ez a világ fennáll. A feltámadt Király húsvét óta minden eszközzel küzd népéért. Pünkösöd óta a legmagasabb trónról hangzik a hívás Izráel felé. Krisztus mennybemenetele után is kinyújtott karral szüntelen keresi Izráelt. És éppen itt látjuk most az Izráelért vívott harc felerősödését. A Feltámadott itt újra találkozik bíráival és megfeszítőivel. Igen, a Feltámadott maga, István csupán az ő földi eszköze, egy tag, egy kar a Jézus testén. Miután Izráel megölte a Megváltót, vajon megöli az ő földön élő tagjait is? Vagy pedig miért ne történe éppen most csoda? Az a csoda, hogy Izráel éppen most tér meg és éppen most fogadja el a feléje nyújtott kezet. Izráel megtérésének a lélegzetelállító kérdése ez, ami itt és most a levegőben lóg.

Az a tény, hogy István mindenestől valóban Isten Izráelért folytatott küzdelmének eszköze, két dologban szemlélhető. Először: rövid feljegyzést olvasunk arról, hogy a vádlott arca úgy ragyog a bírák előtt, mint egy angyal arca. István itt angyali küldetésben jár. Az arcán látható ragyogás a Feltámadott visszatükrözése. A bírának meg kell látniok a végső dicsőség magasságos ragyogását. Ezt nem hagyják, ezt nem hagyhatják figyelmen kívül. Most rá kell ébredniök arra, hogy Krisztus él. Ennél világosabban és kézzelfoghatóbban nem közelíthet hitetlenségükhöz. Az a másik jel, amelyből azt látjuk, hogy Isten itt Izráelért fáradozik, maga az István beszéde. Milyen különös beszéd ez! Főképp az írástudók és a bírák előtt különös beszéd! István nem tesz mást, mint hogy a kezdet kezdetétől addig a pillanatig elbeszéli Isten történetét Izráel népével. Szemmel láthatóan az az István feladata, hogy e történetet úgy mondja el a bírának, hogy ezáltal döntés elé legyenek állítva. Gyermekies szentséggel, minden emberi mesterkedés nélkül szól a tudósítás Isten tetteiről. Krisztus egykor azt tanította, hogy tanítványai ne törjék a fejüket azon, hogy mit is mondjanak, amikor majd felelősségre vonják őket, mert Szentlélek megmondja majd nekik. Most ez az ígélet teljesedik be. Csakhogy e vasárnapi iskolai tanításnak minden egyes szava égő parázs a hallgatók fején. Vajon most Izráel Krisztus mellett fog-e dönteni? Ez az a kérdés, mely itt és most a levegőben remeg.

István Szentlélektől ihletett szavainak hatását, melyet Krisztus bíráinál és hóhérainál kivált, csak az tudja igazán felmérni, aki nem marad a történet külső szemlélője. De ahol Izráelről van szó, ott sohasem csak Izráelt kell érteni. Izráel mindig a mi ikertestvérünk volt és az is marad. Ami

öt érinti, az bennünket is érint. Itt nem csupán Izráel elbukásáról és Isten Izráel iránt való dicső kegyelméről van szó. Izráel története nyakaság, süket fülek, keményszívűség, prófétagyilkosság, tánc az aranyborjú körül, Moloch-inádás, melyekben gyermekeket áldoztak (ma Mars-tiszteletnek hívnák), s mindez körülvéve és összekapcsolva a rend és a fegyelem iránti képmutató buzgalommal és álszent egyháziassággal, de észrevesszük-e, hisz mindenkinek fel kéne figyelnie erre, hogy Istvánnak ez a beszéde milyen keményen vág bele abba az alapba, amit mi még mindig "keresztény nyugatnak" nevezünk!? Jézus megfeszítói ott és akkor nem tértek meg, mi sem akarunk megtérni? Szemük ott és akkor nem nyílt meg, a miénk vajon megnyílik-e? Ők ott és akkor nem akarták észrevenni, hogy ütött az óra! Vajon mi észrevesszük-e? Harminc, harmincöt évvel az István beszéde után, mely ott és akkor süket fülekre talált, a jeruzsálemi templomból kő kövön nem maradt. Ha a mi nemzedékünk nem tér meg, ha egész egyszerűen nem tér vissza a Krisztus-hit forrásaihoz, akkor nincs semmi biztosítéka annak, hogy harminc-harmincöt év múltán ebből a templomból, amelyben most ülünk, kő kövön ne maradjon. Bizonyos, hogy Isten előtt kedvesek az ódon, ízléses dómok, katedrálisok és templomok. Hogyan is ne tetszenének ezek Istennek, hisz a templom is az ő eszköze s Krisztus is egykor azon fáradozott, hogy megtisztítsa azt. Ma természetesen több alázatnak, bűnbánatnak és istenfélelemnek kéne lakoznia dómjainkban, katedrálisainkban és templomainkban. Egyszerűen nem tudunk szabadulni attól az érzéstől, hogy öntelt gőgünk miatt Isten, "a dicsőség királya" ma is szívesebben elmegy templomaink mellett a pusztába, hogy a csipkebokorból szóljon, mintsem a szószékről, hogy inkább a sátorban akar lakozni, mint román, gót, reneszánsz vagy modern ízlésű templomainkban. Így gyűjt István ma is eleven szentet a fejünkre.

És most tekintsük meg kissé közelebbről István beszédét. "A dicsőségnek Istene megjelenék a mi Atyánknak, Ábrahámnak, mikor Mezopotámiában vala." Istent mindjárt a bevezetésben "a dicsőség Istenének" nevezi. Ezt figyelembe kellene venniük azoknak a bírácoknak, akik Istvánt a törvény állítólagos megsértése miatt vádolják. Bizonyos, hogy ez a törvény szerint, igaz és jó. De Istvántól éppen úgy távol áll a törvény eltörlése, miként az ő Urától is távol állt. Ámbár Isten megalázza magát, hogy szent akaratát a mi szűk emberi betűinkbe, szavainkba és rendeleteinkbe öntse. De ez nem jelenti azt, hogy ezzel az Istennel és az ő törvényével az ember úgy rendelkezik, mint a nyomdász az ólombetűkkel. Avagy a Biblia Istene a rabbik betű-és törvény-Istene, akivé őt István bírái tenni akarják? Hogy is volt ez Ábrahám idejében? Ábrahám rendelkezett Istennel? Nem! Hanem pont fordítva: Isten a maga szabad és szuverén kegyelme szerint rendelkezett Ábrahámmal. Atyái földjéről kivezette "arra a földre, amelyet mutatok néked". És vajon Ábrahám rendelkezett-e a megígért országgal? Nem, mert ott idegenek között élt. Talpalatnyi földet sem nevezhetett magáénak. Az egyetlen, amit vásárlás útján megszerezhetett, egy zsebkendőnyi föld volt, egy sír. Pedig Istentől kapta az ország ígéretét! De melyik templomban? A szabad ég alatt, a csillagok fényénél Isten annyi utódot ígért neki, mint a tenger fővénye. De vajon Ábrahám rendelkezett-e utódaival? Az ígélet idején Ábrahám még gyermektelen, és a nemzés és szülés ideje elmúlt mind az ő, mind a felesége számára. Ez az ígélet nagy Istene, a kegyelmi szövetség szabad Istene! E gondolatot István nem mondja ki szóról szóra, de ez olvasható ki a sorok közül: Ez lenne a ti betű-Istenetek? A "dicsőség Istene" sokkal inkább a Jézus Krisztus Istene, aki akkor és most egyaránt felségesen és megfoghatatlanul működik.

"És nemzé Izsákot." Izsák és Jákób után József, a tarka ruhás ifjú következik, a maga félelmes álmaival. József testvérei megharagudtak és irigykedtek rá és eladták Egyiptomba. Az eladott, az utált, később megmentőjük lesz Egyiptomban. István újból nem mondja ki szóról szóra de ez olvasható ki a sorok közül: a názáreti Rabbit is gyűlöltétek, eladtátok és elintéztétek. Félelmes látásai, beszédei és cselekedetei miatt őt is irigyeltétek. És éppen ő lett a ti szabadítótok, miképpen József is szabadítója lett testvéreinek. A dicsőség Istene az által szabadít meg, akiben megbotránkoztak, akit irigyeltek. Bíró urak! Még mindig nem vesztek észre semmit!?

"Akkor születék Mózes." És most Mózes következik, aki István bírái számára nem más, mint a törvény embere és közvetítője. Isten számára azonban Mózes az irgalom és a szabadítás közvetítője. Már a születését is az okozza, hogy Izráel nyomora az égbe kiált. Mózes már szabadítóként születik. Emberileg már születése napján kimondják rá a halálos ítéletet. Mózesnek azonban életben kellett maradnia. Így rendelkezik a szabad és dicsőséges Isten. A szülők kiteszik a három hónapos gyermeket. A zsarnok udvarában nevelkedik fel mint talált gyermek, s később, negyvenéves korában, nyomorult testvérei pártjára áll. Testvérei azonban, akiket Mózes meg akar szabadítani, gyűlölik őt, megfenyegetik, úgyhogy menekülni kényszerül. Újabb negyven év után megjelenik neki a dicsőség Istene. Milyen templomban? A pusztában, a hegy lábánál, a csipkebokorban, a tűzlángban. "Mózes megrettent és nem mert feltekinteni." És noha a nép nem kívánja a szabadulását, mégis kimentí őket a zsarnok kezéből. Közben Mózes az, aki a törvényt átadja nekik, zúgolódnak ellene, követek ragadnak, hogy szabadítójukat megkövezzék. A nép közben az aranyborjú körül táncol, és a Moloch tiszteletére vetemedik. Ha Mózes csak a törvény embere lenne, akkor most vége lenne Izráelnek. Isten azonban könyörülő és megmentő Isten. István ugyan nem mondja ki szóról szóra, de kézzelfogható; hogy Mózes, a meg nem értett és utált szabadító történetének hátterében a názáratí Jézus, a megfeszített szabadító története húzódik meg.

"Salamon házat épített számára." Templom van már Mózes és Józsué korában de miként néz ki az, milyen vastagok a falai? Egy szétszedhető sátor ez Isten temploma. Büntetés-e vagy megtartó kegyelem-e az, hogy Dávid jóllehet nagyon szeretné - nem építhet maradandó templomot Istennek. Ez csak Salamonnak engedtetik meg, aki később és nem egészen véletlenül más isteneknek is templomot épített. Ezért ennek az első templomépítőnek a következő intést szólja a dicsőség Istene: ő akkor és ott tud a templomban lakozni, ahol és amikor akar, azonban Isten sohasem lehet a templomok foglya. A próféták, Ámosztól kezdve Jeremiásig, sohasem hagyták abba annak hirdetését, hogy Isten nagyobb az emberkéz emelte templomnál. Ez ugyanaz az Isten, akiről később Jézus azt mondja: nem tudjátok-e, hogy nekem azokban kell foglalatostokodnom, melyek az én Atyám dolgai? És később: "Az én Atyámnak házáért féltő szeretet emészt engem." Utoljára pedig így szól a templomról: "nem marad itt kő kövön".

És ekkor Szentlélek abbahagyja a jelképes beszédet a bírák és a kivégzők előtt. István most áttér a közvetlen beszédre. Beszéde oly kihívó, hogy mindnyájukat állásfoglalásra készíteti. Hogy milyen döntésre jutnak, az még mindig nyitott kérdés. Majd bíráit körülméletleneknek nevezi. Körülméletleneknek a legmegvetettebb pogányokat nevezték. Körülméletlen a szívetek és a fületek. Semmiben sem különböztök atyáitoktól. Azoknak, akik mindenkor, s így most is, ellenálltak Szentléleknek, a dicsőség Istene még egyszer a kezét nyújtja. De "volt-e olyan próféta, akit a ti atyáitok ne üldöztek volna?" Hisz megöltétek már azokat is, akik Jézusról prédikáltak, akinek az árulói vá és gyilkosai vá váltatok. A törvény? Igen, a törvényt! A törvényt, melyet angyalok közreműködésével kaptatok, de nem tartottatok meg! Ha a Mózes törvényét legalább megpróbálták volna megtartani, akkor tehetetlenségük egyenesen az irgalmas szabadító karjaiba kergette volna őket.

Krisztus bírái és gyilkosai felé azonban még mindig ki van nyújtva a Feltámadt keze. Hisz éppen ez az értelme az István beszédének. Még egy pillanatig ott remeg a levegőben az a lehetőség, hogy megtérné és elfogadják ezt a kezet. Úgy tűnhet, hogy még a nap is megáll az égen, hogy lássa: elfogadja-e Izráel ezt a kezet? Izráel azonban nem tér meg. A Megváltó kezére ütnek: Istvánt megkövezik. Közben István arca úgy ragyog, mint a hegy csúcsa, amikor megcsillan rajta a felkelő nap. Számára valóban feljön a nap: látja, amint a feltámadt Embernek Fia közeledik feléje. Nem ülni, hanem állni látja az Istennek jobbján. István lelkét a Krisztus kezébe ajánlja. Utolsó leheletét még arra használja, hogy kérje: "Ne tulajdonítsd nekik e bűnt." Ekképpen tartja meg István halálában is a reménységet Izráel népe felől.

Az "áment" István már nem tudja elmondani prédikációja végén. És ott áll egy különös ifjú, aki egyetért István megkövezésével. Saul, az izraelita és keresztyénüldöző rövidesen fel fogja venni István prédikációjának fonalt, és továbbgombolyítja azt: ez a keresztről szóló igehirdetés, mely Isten ereje minden hívőnek, zsidónak és pogánynak egyaránt. E prédikáció végére Pál sem mond áment. Ezt Isten a maga hatalmában tartja, és csak akkor mondja ki, ha a pogányok száma betelt és Izráel megtért Megváltójához. Ámen.

Fordította: Bálogh Béla

Nagy András

Reformáció

Alapige: Máté 5,1-3

Bibliaolvasás: Jelenések 3,14-22

A nagy tömegek megjelenése mindig rendkívüli lelkiállapotot teremt. A nagy tömeg néha közös örömök sokszoros hatványa, máskor szörnyeteg, melyet elkerülünk, mert félünk tőle, vagy gyűlölünk, mert tehetetlenek vagyunk vele szemben. A tömegek megjelenése mindig sorsszerű és sorsalakító, emberi szemmel nézve hajlandók vagyunk azt mondani, hogy történelemképző. És ha csak emberi szemmel nézzük a nagy tömegek életét, szemünk elől tévesztjük magát az embert, mert az ember a tömegben elveszíti egyéniségét. És ez különösen áll abban az esetben, ha a tömeget csupán emberi szempontok, emberi érdekek, emberi eszmények tartják össze.

A Jézushoz tóduló sokaságot nagyon megbocsátható önző érdekek terelték egybe. Az a közös nevező, mely ezt a megszámlálhatatlan sokaságot együtt tartotta: a szenvedés, a fájdalom, a testi és lelki nyomor és az a reménység, mely jó hírként szájról szájra terjedt, hogy meg lehet gyógyulni. A mi szemünkben ez boldogtalan tömeg. Betegek és szegények egyszerre, mert ez a kettő együtt jár azzal a megalázó jelzővel, hogy az ilyenek azért szegények és betegek, mert bűnösök. Unalmasak és utálatosak, mert a zsidó egyház tanítása szerint tisztátalanok, nem lehetnek sem a társadalomnak, sem a kultuszközösségnek tagjai. Páriák, akikhez nem volt szabad nyúlni, s mert a földön hontalanok és nincstelenek, örök életük sem lehet, mert akinek semmije sincs, annak lelke sincs. Nemcsak testileg szegény a Jézust kereső sokaság, hanem lelkileg is.

Ha valaki anyagiakban szegény, abból még nem következik az, hogy az Úr Jézus felfigyel rá. A szegénységről való fogalmunk ferde, és számalomunk hamis szentimentalizmus mindaddig, amíg azt csak szociális szempontból nézzük és nem az Isten Igéjének mértéke alatt. Szegények is lehetnek gazdagok, gazdagok is lehetnek szegények. Akinek e világban nincs semmi fogható vagyona, még mindig lehet parányi hite, leheletnyi reménysége, még mindig szerethet valakit, és így az életének van valami értelme, de azok az igazi számalomra méltók, akiknek a lelke is elveszett. Ezek az árvák és az Istentől is elhagyottak. Ezek azok, akik a testi betegséget és csonkaságot Isten büntetésének megszegyenítő jeleként nyilvánosan kell hogy hordozzák, a meg nem bocsátás biztos tudatával. Ezért a mi ítéletünk szerint boldogtalan ez a sokaság.

Jézus sokszor látta ezt a sokaságot, ismerte és szánta annak nyomorát. Ebből a számalomból fakadt az ötezrek megvendégelése is. De azt is tudta, hogy a csillapított éhség újult elemi erővel ébred fel, mert aki csak a testet csendesíti, az meghosszabbítja a szenvedéseket. Aki csak a testet gyógyítja meg, az a halál kezére dolgozik. Akik most hozzá jöttek, testü-

ket, lelküket egészen hozták, mert egyszerre szenved és éheznek mind a kettő. Olyanok jöttek, akiknek nem volt már reménységük a meggyógyulásra, és akik a lelküket is elveszítették. Mert ez az igazi szegénység: kenyér és lélek nélkül kóborolni, olyan koldusnak lenni, aki a földi kenyeret becsületos úton nem tudja megszerezni, lelki kenyérré pedig vagy nem szabad, vagy nem tud gondolni, mert a lélek elszenderedett, elalélt vagy meghalt. Ezek a lelki szegények.

Jézus itt nem ötezrekhez, hanem minden idők minden lelki szegényeihez szólt. Felment a hegyre, hogy mindenkihez egyszerre szólhasson, hogy szava kijelentés legyen, Isten üzenete. Ebben a mozdulatában isteni vonásait ismerjük fel, mint ahogy szavában mennyei Atyját, az élő Istent halljuk megszólalni. Az az Isten szól itt, aki egykor a semmiből világot formált, akinek engedelmességet az anyag, aki a Horeb-Sínai hegyen törvényt adott, aki így kirekesztette a féktelenkedő bűnt és megjelölte az ember útját, rendezte a viszonyt ember és ember között, valamint ember és Isten között. Ez a hatalmas Isten saját kemény törvényeinek és törvényének minden súlyát és átkát, szankcióit magára veszi önként, hogy a bűnös ember el ne vesszen, hogy a szegény újra emberre lehessen. Ez az Isten szólal meg a megkeseredett prófétái szövegében, ez perzseli le választott népe földi hazáját, kergeti faágra gyermekeit, s mikor ez a nép a világ szeméjévé züllik, felveszi magára a legszegényebb emberarcot, a testileg is, lelkileg is legszegényebb ember alakját, a Názáreti Jézusét. Milliók bámultak el e titkon, és milliók estek össze e titok hatalma alatt, milliók éltek belőle, meggyógyultak általa és meggazdagodtak belőle. A kijelentés hegye az, amelyre Jézus felment, és minden hegy a kijelentés hegyévé magasodik, amelyen Jézus megszólal, vagy amelyiken róla tanúságot tesznek; mindenkor a kijelentés továbbmondó eszközévé lesz, amelyik benne látja Isten kijelentését. Századok kimagasló ormai, ha megszólal a róla való bizonyágtétel, az evangélium mondó hegyeivé lesznek, melyeken ellenállhatatlanul terjed Isten üdvakarata, megharsan az ítélet szava, vagy életet ébresztően aláterjed az Isten halottakat is feltámasztó szava.

Az a mozdulata Jézusnak, hogy felment a hegyre, azt jelenti, hogy kijelentést ad és abban ezúttal is önmagát adja. Ez a beszéd, amelyet hegyi beszédnek szoktunk nevezni, nem emberi beszéd, nem emberi és nem erkölcsi igazságok foglalata, mely csak bizonyos környezetben áll helyt, hanem Isten szavának, akaratának és tettének egysége és testet öltése a legszegényebb ember életében, aki valaha a földi életben megjelent: a Jézus Krisztusban. Így abban a sokaságban, mely odasereglett Jézus lábai elé, amely sokaság különben még az Isten színe előtt is el volt tiltva, zárva, mi is ott vagyunk. Úgy, ahogy vagyunk, terheltén és bűnösen, rongyosan és szegényen, látszat szerint élve, de haldokolva, meghalva és a feltámadás reménységével, nyomorékon, mint a betesdai beteg, akik évtizedek óta várunk, mert a segítséget embertől várjuk. A tanítványok legalább felismerték őt, vagy megvan az erkölcsi bátorságuk a közelébe férközni, tudják, hogyan kell leomlani előtte, bírják a hívásban, a tanítvánnyá választásban a bizalmat, a közellét áldását - de én és te, atyámfiai, egy vagyunk a sokaság közül, a boldogtalanok közül, a szegények közül. Milyen borzasztó is ez: valaki elé állni, aki tiszta és szent, aki nekünk sohasem vétett, akinek mindent köszönhetünk, de akivel szemben feledékenyek, figyelmetlenek, hálátlanok, rászédők, hazugok és kijátszók voltunk, aki által meggyógyultunk, és akinek a jótéteményét letagadtuk, akinek mindent köszönhetünk, és akit életünkéből, családjunktól mint egy lelki szegényt kitiltottunk. Mi boldogtalanok vagyunk! Boldogtalanabbak, mint a hegyi beszéd első sokasága, mert azok tudták, hogy semmiük sincs, mi még mindig magunkénak mondunk sok limlomot ebből a világból; azok tudták, hogy rajtuk senki és semmi nem tud segíteni, egyedül Isten, mi még mindig tudunk oly segédforrásokat, melyekkel Isten segítségét helyettesíthetjük, mi még mindig reméljük, hogy boldogságunkat ebben a világban nála nélkül is megtaláljuk. Ki is merné most ebben a percben azt mondani, hogy mi itt a legszegényebbek vagyunk, akikre méltán alkalmazható Jézus ígérete: tiétek az Isten országa, mert ti lelki szegények vagytok.

Dé akármilyen is a sokaság akkor és ma, az üzenet szól: boldogok a lelki szegények. Akik megtanulták, illetve tudják, hogy rajtuk senki sem képes segíteni, mert amíg más is segíthet rajtuk, addig Isten részvétlenül távol marad. Akik úgy tudják, hogy valamijük van, azoknak Isten nem ad semmit. Akik önmagukat semminek tartják, mert amíg magunkat valaminek tartjuk, addig Isten nem vesz észre bennünket, amíg boldogok tudunk lenni Isten nélkül, Isten nem boldogít; amíg más tud minket idévezíteni, vagy amíg ráérünk Istennel leszámolni életünket, addig Istennel semmi közösségünk nincsen.

Isten csak a lelki szegényekkel törődik, a testileg és lelkileg összetörtettekkel, a koldusokkal, akik megüresítik önmagukat. Csak az ilyen lelkekbe ömlik Isten gazdagsága, és csak az ilyen hontalanok kapják hazául az Isten országát. Akik olyanok, mint az Úr Jézus, aki gazdag lévén szegénnyé lett, aki mikor Isten formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő Istennel egyenlő, hanem önmagát megüresíté, szolgáló formát vévén fel, emberekhez hasonlónak lévén és megalázta magát... Ő volt az első, egyetlen boldog a világon, pedig milyen szegény volt! Nem vette körül az újszülöttek kijáró emberi gond, nem éri az a tisztesség, hogy saját hazájában lássa meg a napvilágot, vitatkozni kell afölött, hogy hová való, harmincéves koráig csak egyszer veszik észre az evangélisták, éheznek, és megkísérti a kísértő, mint egy utolsót, nincs hová a fejét lehajtania, ellenségei, sőt családjának tagjai, test szerinti rokonai eszelősnek, elmebajosnak tartják, aki csodáit az ördögök által végzi, méltán lelki szegény, aki még a tisztességes halált sem érdemli meg, akinél a latrot is többre becsülik, akire néztünk, de nem vala kívánatos az ő ábrázata, utált és elhagyott, kigúnyolt és megvetett, emberen aluli sors, valóban lelki szegények sorsa, pedig királyi tisztsege van az Isten országában, ő az örökkévalóság felkent királya. Ekkora nagy ellentmondások között lebeg és mutatja az utat az Isten Szent Lelke. Aki Krisztus mellé áll, annak vállalnia kell a lelki szegénységet, és akit Isten arra méltat, hogy ezt a szegénységet vállalja, annak Isten országa is osztályrészül jut. Aki vallást tesz énrólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt.

A Krisztus követése tehát nem ment fel a szegénységtől, ellenkezőleg, azt a teljes kiszolgáltatottságig fokozza. Azt akarja Isten a szegénység végletekig való fokozásával, hogy a bűn utolsó lehetőségével is leszámoljunk, hogy amikor az emberi nagyság kísért, a jelentéktelenségig eltörpüljön, hogy amikor a bűn bennünket számottevő tényezővé akar tenni, inkább semmivé legyünk, mint a bűn által valamivé, hogy amikor egyéniségünknek bűnös szerep jut, láthatatlanul ivódjunk bele a másoknak való névtelen és zajtalan szolgálat által az Isten gyermekeinek áldott közösségébe, elfelejtkezni magunkról, ha a hiúság gyötör, és mindent elfelejteni, ha Isten ügyéről van szó.

A szociális gondoskodás és gondolkodás ellenére tudatosan kell számolnunk azzal a ténnyel, hogy a szegények akkor sem boldogok, ha a társadalom őszintén vagy szemfényvesztő módon agyondajkálja őket, a szegényekkel való kérdés nem kisebb kárhozat, mint a vagyonnal való szívtelen gazdálkodás. Banális igazság, de tény az, hogy a testi szegénységben nincs boldogság, mint ahogy a testi gazdagságban sincs boldogság. Boldog élet csak a megüresített élet lehet, a lélek teljes megüresítése, helycsinálás az Isten gazdagságának. A lélek kegyelemre szorultsága, annak a helyzetnek tényleges beállta, amelyben kizárólag Isten segíthet, mert Isten az emberi életet kizárólag magának követeli és azon mással osztozni nem akar és nem tud, mert szentsége és dicsősége nem engedi azt meg. Isten hamarabb felkelti a sírból a halottat, mint hogy félkeresztyéneket kegyelmében részesítsen, hamarabb terem a kövekből fiaikat Ábrahámnak, minthogy a származásukkal dicsekedő zsidókat, írástudókat és farizeusokat igazaknak ismerje el. A keresztyénség nem tud és nem hoz semmilyen megoldást a többi kísérletekhez hasonlóan a társadalmi-gazdasági, esetleg politikai kérdésekre, a keresztyénség inkább szolgálja Isten ítéletét az Ige szerint egy nép felmorzsolásáig, abban a hitben, és abban az Isten adta reménységben, hogy Isten a

szétszórt csontokból, egy nemzet szétszórt testéből is ép, egészséges keresztényen életet fog teremteni.

A krisztusi élet és szellem tehát nem narkózis és nem táplálható narkózis által avégre, hogy ne érezzük a szegénységet. A krisztusi élet tudatos, önkéntes vállalása mind a testi, mind a lelki szegénységnek, nincstelenségnek. Örömmel való lemondás minden olyan testi vagy lelki vagyonról, mely Krisztus követésében gátol, látszólag kifosztottan, a valóságban azonban minden nyúgtól és bűnös gondolattól megszabadulva Isten elé menni, és így Isten szóba áll velünk. Ez az Istennek tetsző kedves áldozat, az élet feláldozása, ez az okos, azaz Ige szerint való istentisztelet, feláldozott és megüresített élet, melybe maradék nélkül beleömlött Isten kegyelme. Lelki szegények, üres edények, Szentlélek által tisztára égetett, mosott lelkek állanak csak a kegyelem forrása elé, hogy megteljenek és másoknak, a sokaságnak is enyhülést vigyenek az élet vizéből. Így népesíti be Isten az ő országát lelki szegényekkel, így teszi gazdaggá a lelki szegényeket, hogy mindenki sajátjának mondhassa Isten országát. Mindenki gazdag és boldog, mindenki osztozik a Krisztus uralmában.

Az evangélium mondó hegyén újra próféták jelentek meg, és hirdetik a lelki szegények gazdagságát és igazságát. A tanítványok négyszázhetvenöt évvel ezelőtt újra odatelepedtek az Úr Jézus lábai elé, és hallgatták, hogy kik a boldogok, mert a századok rendjén az írástudók elfelejtették és a sokaság étlen-szomjan sodródott egyik száraz kúttól a másikig. Ez a boldogtalan sokaság hányszor rimánkodott kenyérért és vízért, és korbácsot, tömlőcöt, máglyát vagy gályát kapott lelki táplálásra. Minden szenvedése és büntetése arra szolgált, hogy tényleg lelki szegénnyé, Isten kegyelme számára megüresedett edénnyé legyen.

Szegény négyszázhetvenöt esztendő és négyszázhetvenöt esztendő szegény sokasága, tanítványai, akiknek hallani kellett az apostoloknak adott nyugtatót: megmutatom nékik, hogy mennyit kell az én nevéért szenvedni!

Az Úr Jézus körül újra megsokasodtak a csonkabonkák, a kínokban sínylődők, ördögösök, holdkórosok, gutaütöttek, a cellákban vergődők, a Savonarólák, erősebb volt már a máglyabűz, mint a tömjénfűst illata, önfeláldozás helyére az emberáldozat lépett. Jézus újra felment a hegyre, és hozzámétek az ő tanítványai, és megnyitván száját, tanítja vala őket, mondván: Boldogok a lelki szegények, mert ők a mennyeknek országa. És milyen sokba került ennek az Igének a továbbrmondása és a vállalása! Ezt a négyszázhetvenöt évet csak lelki szegények bírhatták ki, akik kegyelemből éltek!

Testileg és lelkileg szegénynek lenni négyszázhetvenöt éven át, ki tudná ezt elmondani. Szükséges-e elmondani, használ-e az nekünk, megengedi-e Isten Igéje, hogy dicsekedjünk vele akkor, amikor az ő szent Fia minden földi szenvedést meghaladóan többet szenvedett érettünk? Amit mondunk tehát, csak hálából mondhatjuk, hogy áthozott Isten minket sebes tűzön és nagy árvízen.

Négyszázhetvenöt éven át nekünk jutott a nagyobb teher és a nagyobb felelősség, az istenfiúság mellett a mostoha emberi sors, a teljesítmény mellett az agyonhallgatás. Úgy járt a református egyház, mint Illés próféta, halálra keresték a lelkét, mert megtanította Izráelt, az egyházat, hogy kicsoda az igaz Isten... és akit Isten vigasztalásul erőfeletti gyaloglással vigasztalt, de a maga kezéből táplált, mint lelki szegényt. Szegény református egyház, amelytől Istené legyen a dicsőség meggazdagodott az emberi élet. Az igehirdetés szabadsága által gondolatszabadságot vívott ki, és megajándékozta a világot az értelmi kultúra áldásaival, a bálványimádás rabságába nyugózott művészi szabadság visszaszerzésével szabaddá tette újra az utat, hogy az ember Isten ajándékaiban gyönyörködhesse, és rámutatott az önkéntesség evangéliumi parancsára és a halálból származó erkölcsi élet forrására. Szegényen intézményeket tartott fenn, hitből épített és hittel takarta szegénységét. Vívmányait, Istennek hála, kisajátították, az ellenreformáció és a modern rekatolizáló tevékenység fegyvereit a reformátusoktól tanulták el, mert ahol a római egyházban élet indul, ott református élet lehellete érzik, mert válahol az Isten Igéjét hirdetik, az magában bizonyítja a református élet áldott hatását.

Árván, üldözve és szegényen, lelki szegénységben, sokszor emberek és Isten által meztelenre vetköztetve, megcsúfolva, megalázva és megomolva hirdeti a református egyház, mint a Krisztus lábainál hallgató és azután világrészeket bejáró tanítvány, hogy boldogok a lelki szegények. Nincsenek hézagok a református egyház történetében, a mondó hegyekről sohasem hiányzott a próféta, a vigyázók vigyázták és szóltak, az Őrséget tartották, és a lámpákban nem fogyott ki az olaj. A szegénység hozzáért a jellemünkhöz, biztos hajlékunk volt nekünk az Isten, s méltatott arra, hogy a kereszt árnyékában is derült orcával tegyünk tanúságot arról az országról, melyből annyi a mienk, amennyit abból másnak meg tudunk mutatni. Az, hogy a világot mi tanítottuk meg írni és olvasni, azt nem kell mondani, mert tény, de Isten egy mindennél nagyobb dologra tanította meg a világot református gyermekei által: hogy Istenhez egyetlen út és ajtó vezet, melyen a nyomorék is járhat és a bűnös is kopogtathat és a zöngetőnek megnyílik az ajtó: az Úr Jézus Krisztus. Mi lelki szegények benne gazdagok vagyunk és maradunk, mert benne a mennyeknek országa a miénk.

A szenvedés szakadatlan láncában már nem a sajtó sebeket mutogatjuk, más is szenved, s nem volnánk reformátusok, ha vallásunk és nem Krisztus volna az uralkodó, de van valami, ami jelzi az utat: a bűnbánat könnyei, a református lélek legdrágább termése, melyet nyomor követ az Isten Szent Lelkének ígérete, ki jóra vezérel, hogy soha el ne tévedjünk, és újjászül, hogy méltók legyünk az Isten országában való szolgálatra. Ámen.

Nagy András

Prédikáció

Alapige: Máté 10,34-39

Bibliaolvasás: Lukács 14,22-30

Az Úr Jézus Krisztust mindenki várja, még az , aki nem beszél róla. Az ember élete várakozással telik el. Valami mást várunk, mint ami most van, jobb időket, jobb esztendőket. Ahogyan és ami most van, nem a legrosszabb, mégis van panasználni valónk: kedvezőbb helyzetre várunk. A mai idők sok szenvedéséből, országromlásokból, milliók meneküléséből és hontalanságából nekünk kevés vagy kevesebb jutott, Isten sok csapástól megkímélt minket, mégis össze tudnánk szedni jó öl nyomorúságot, ami bennünket - református magyarokat terhel. És ha életünket Isten Igéjének a világosságánál vesszük számba, azaz Isten veszi számba azt, hogy milyenek és miben vagyunk, akkor az is megtetszik, hogy rosszabbul is lehetne, mint ahogy most van. Ha Isten megmutatná és összeszedné egy helyre gonosz gondolatainkat, megromlott indulatainkat, vele szemben és embertársainkkal szemben elkövetett bűneinket, és olyan szigorúan ítélné, amennyire erre joga van, akkor kárhozatra, halálra kellene hogy ítéljen bennünket. Ez a nagyobbik, sőt az igazi nyomorúság, ebből származik minden más nyomorúság. Földi életünk minden kínja bűneink miatt van. Az ember olyan, mint aki életfogytiglani börtönre van ítélve. Szabadulását, a börtönből való megváltását várja. És ez csak úgy lehetséges, ha Isten elengedi a büntetést, más szóval megbocsát azért, mert az Úr Jézus Krisztus helyettünk elvállalta a mi büntetésünket. Isten Szentlelke minden rabnak el akarja juttatni azt a hírt, hogy Isten megbocsát, ezért felingerli a szenvedőket, felébreszti a szunnyadókat éppen az Ige hirdetése által, az egyház szolgálatá, a prédikáció egyszerű beszéde által, és hívja, hogy részük legyen ebben a bűnbocsánatban.

Innen származik az, hogy az ember vár. Isten ébresztgeti, mozgatja az emberlelkeket. Arra a hírre, hogy Krisztus Urunk jön, minden lélek megmozdul. Mindenki éppen arra vár, ami hiányzik az életéből. Ti is meg tudjátok mondani, hogy mi hiányzik az életetekből. Hisz mindenki inkább azt látja, amije nincs, és kevésbé azt, amivel Isten megáldotta. A békességért ma

mindenki eseng. Amit mindnyájan várunk, az az Istennel való békeesség, az ő bűnbocsánata, kegyelme, jókedve irántunk, mert ha ez megvan, akkor minden hiányunk és nyomorúságunk megszűnik; akkor nem kell reszketnünk attól, hogy mit hoz a holnap. Akkor jólesik a munka és a kenyér. Akkor indulatunkban kicserélődve embertársainkat is szelíd, jótevő testvéreknek fogjuk látni. Őnző, haszonleső indulataink elmarádnak, vagy ahogy Ézsaiás próféta ígéri: a farkas és a bárány együtt laknak, a csecsemő és a mérges kígyó együtt játszanak. Vagy ahogy János apostol tette, a legszomorúbb percekben az Úr Jézus vállára hajtotta a fejét, és megtalálta benne a békeességet.

De a bűn nem kívánja a mi békeességünket. Szembeszáll az Isten követével, sőt magával Istennel és az ő Fiával is, mert a bűn nem akarja a rabok megszabadulását, gyűlöli a megbocsátást és gyönyörködik foglyai szenvedésében. Utálja a világosságot, és irigyli még azt a hajszálnyi fény sugarat is, ami a rabok életét megvilágítaná. Sőt, amikor Isten Fia, a mi Urunk eljött és olyaná lett, mint miközülünk egy, kivéve a bűnt, a bűn ellene ingerelte foglyait, Isten halálra ítélte gyermekeit, és megölette az Urat. És a bűn sohasem adta fel a reményt, hogy a krisztusi életet mindenünnen kiirtja. De ahol a Krisztusban való hitet kiirtja, ott meghal az élet. Igaz lesz az ilyen helyeken a János apostol mondása: azt mondják, hogy élsz, pedig halott vagy. Vajon nem igaz ez egészen, ha mi ma a szörványainkra gondolunk, a református gyülekezetek megfogyatkozására, templomok leomlására, nyelvünk elfelejtésére, ami mind a hit gyengülésének a következménye: Krisztus Urunk elfelejtésének következménye. Vajon nem a hit meggyengülése az, ha még ma is szép szóval szemrehányással, de unszolni kell református atyámfiait, hogy ne keressenek maguknak mindenféle sürgős dolgot éppen akkor, amikor arra a helyre kellene menni, ahol Isten üzenetéről beszélnek, ahol megtelik a szív erővel és reménységgel és a babona és bűn sötétségében az evangélium, az Istenben való békeesség világít. Ezt az evangéliumot, ezt a békeességet az emberek szívesen felejtik. A reformáció éppen ezt juttatja eszünkbe, mert a reformációt Isten azért adta, hogy reávilágítson a bűnös, elesett, magáról és Istenről megfeledkezett ember lelkére, hitére, hogy felébredjen benne a Krisztusra való várakozást, és hogy tudtul adja Isten a bűnös embernek, a fogolynak és a rabnak, hogy meg vannak bocsátva bűnei.

De ez a békeesség nem kell mindenkinek. Ennek az üzenetnek nem örvend mindenki. Ahogy ezt az üzenetet fogadjuk, olyanok vagyunk. Ki mellé állunk? Ez ma fontosabb és sürgősebb, mint bármikor. Éppen olyan sügős, mint 475. évvel ezelőtt a reformációban. Akkor is azt mondták az egyháztól, a gyülekezetekről, hogy élnek, pedig valójában halott volt az élet. A hit mécsesét mesterségesen oltogatták, és amint a mécs világja gyengült, sötétebb lett a lelkek tömlőce. A hit elsorvadásával együtt a hitvalló nyelv és nemzeti élet is elsorvadt. Isten a reformációban adta vissza a magyar embernek a hozzá vezető utat, és a reformáció által adta vissza a latin helyett a hitvalló anyanyelvét is. Krisztusban kaptuk vissza, ami elveszett, és benne vagyunk, amik vagyunk ma is.

Ez az ajándék azonban csak a hívő lelkeknek békeesség. Az Isten ellenségeinek nyugtalanságot jelent. És a bűn ezt a nyugtalanságot Isten ellen használja fel, ezért igyekszik mindent és mindenkit Isten ellen lázítani. Emlékezzetek, hogy az evangélium hirdetése mennyi nyugtalanságot szerzett és szerez ebben a hazában; mennyire gyűlöletesek vagyunk sokszor legkedvesebb barátaink és rokonaink között is, ha kitartunk Krisztus Urunk mellett, ha kendőzés nélkül megvalljuk református evangéliumi hitünket. Ma sem könnyű reformátusnak lenni, mint ahogy századokon át hitben és hit által nehéz volt élni. Gyermeket, nőt, testi életet fel kellett áldozni a hitért; tűrni kellett sokáig templomaink bezárását, gyermekeink vallásának eltulajdonítását; az első tanúknak tűrni kellett a gályarabságot, vértörvényszéket, és vállalni kellett az erőszakos halált is. És mindezt csak azért, mert Isten magyarul izente a magyar kereső lelkeknek, hogy szeret és megbocsát. Mennyire igaz az nekünk, hogy Krisztus Urunk nem békeességet, hanem fegyvert bocsátott a földre.

De a réformációban és ma is ugyanaz az üzenet, ugyanaz a parancs! Szembe kell állni Krisztusért még azokkal is, akikhez vérség kapcsol. Szülővel, testvérrel, édesgyermekkel, a saját házuk népével szembe kell állnunk, ha ők a Krisztus követésében megakadályoznak. Ez a legkeményebb beszéd, amit nekünk az evangélium mond. Nem esik jól. A vérség és szeretet kapcsait szétszakítani, megtagadni azt, aki szült és nevelt! Megtagadni a fajtát, mindent, ami ebben a világban menedéket, csendet és békességet jelent. Krisztus Urunk arra figyelmeztet ezzel a kemény beszéddel, hogy amit magunkénak mondunk, az nem a miénk, és ha mégis magunkénak tartjuk, elveszítjük, mert nincs módunkban megőrizni, megtartani semmit. Akik szeretnek, mind meghalnak, és amink van, máról holnapra hamuvá éghet. Féltett életünk egy hajszálon függ; napjaink csak annyi, mint az átfutó árnyék. Elveszíthetjük mindenünket, és elveszíthetjük magunkat is, anélkül hogy kárpótlást nyer-nénk.

Az a bűn célja, hogy mi ne legyünk. Aki arra törekszik, hogy mi ne legyünk, az mind a bűn szolgálatában áll. És itt körülötte sokan akarják, hogy mi ne legyünk. Ha eltűnnék a földről, százmilliók táncolnának örö-mükben, zokogni senki sem fog értünk.

Akár az ezerestendő magyar sorsot, de különösen a reformáció óta leírt és le nem írt nehéz sorsunkat nézzük, tele van fenyegetéssel és halálos ítélettel. Milyen nehéz reformátusnak lenni, és mekkora nagy feladat az, ha tudjuk, hogy ezt a halálos ítéletet Isten is kimondta felettünk, ha az ő üzenetét nem hallgatjuk meg, ha a világ halálos ítéletére figyelünk és attól félünk, és gyávaságunkban hitünket megtagadva, visszautasítjuk Isten felkínált bűnbocsánatát és kegyelmét. Ha meg akarjuk tartani az éle-tünket a magunk erején és nem tesszük le Krisztus elé maradék nélkül, ha nem veszítjük el őérette magunkat és mindenünket, e világ szerint ideig-óráig, mint a lejtőre jutott Nap vagy a megcsúszott ház, egyik vagy másik földi hatalom múltó árnyékában még eltengünk-lengünk, de végromlásunk hamar jön. És mindent, amink van, és saját magunkat is, ha Isten ügyének a szol-gálatában használjuk el, minden és mindazok, akiket így a világ szerint elveszítettnek látunk, azokat a Krisztusban véglegesen biztosítottuk magunk-nak. Mit érsz az olyan kenyérről, melyet amíg te eszed, a te testvéred étlen hal? Add oda Krisztusnak, azaz azoknak, akiket valójában már csak ő táplál, és kenyered szent lesz, mely az örök életre táplál. Mit érsz az olyan gyermekkel, aki Krisztus nélkül nő fel, akinek minden vallásból megtanítás valamit, mert nem tudja, hogy melyik szolgál majd mentségére és hasznára valamikor, de félted a vallásórától, a vasárnapi iskolától, mert egyenes lelkű hitvalló talál lenni és békételenséget, sőt anyagi kárt is hozhat a házadra és a tieidre!? Mit ér, ha gyermekedet akarod magadnak és a magad hasznára tartani, de Krisztus nélkül elvásik gyermeked és úgy cselekszik majd veled, amilyenek te neveltetted, vagyis csak addig becsül meg, amíg haszna van belőled, és azonnal terhére vagy, mihelyt önálló életet kezdhet. Nem fog örvideni vénségednek! Ez a kisebbik baj, de hogyan adsz majd számot akkor, amikor számbavételre és ítéletre jön az Úr és megkérdezi, hogy mit csináltál a gyermekeddel. Kárhozat vár reád is, gyermekedre is, és ez a kárhozat már itt kezdődik, hisz gyermeked mellett gyakran fogod a más száját nézni, ha enni akarsz, és nagyon sok olyan szülő van, akivel a Krisztus nélkül maradt édesgyermek idegen nyelven beszél, mert még az Istenét is elcserélte. Az embernek ellensége lesz az ő háza népe, mert nem vette fel a Krisztus keresztjét és nem tette le az életét, nem veszítet-te el az életét a Krisztus szolgálatában a mellette való hitvalló élet által. Krisztus nélkül minden elvész. Ami elveszett köztetek, minden azért veszett el, mert emberek biztosították, mert meg akarták tartani magatok-nak.

A reformáció a nemzetet is figyelmezteti, hogy csak a Krisztusban bizto-sított magyar nemzet marad meg, és szűkebb családi körökben is csak akkor lesz meg az általa adott békesség, ha előbb családod minden tagja színt vallott mellette és felkínálja magát az ő ügyének szolgálatára. Hamis béke-ség az, ahol az ösztönök jóllakottan alszanak, de egyszer felkelnek és

megeszik a lelketeket. A Krisztusnak felkínált élet a vad ösztönök halálát, a bűn megfélékezését, az óember, a romlott gonosz ember halálát jelenti: Krisztus az ember szívét tisztára akarja mosni, mássá akarja tenni, hogy ő lakhasson a te szívedben; bele akar világítani, hogy te is lásd meg magad és lásd meg őt; felzavarja, kimeri, kitakarítja lelked kútját, hogy az új, friss víz forrása a te lelkedben ő legyen. El akar veszíteni téged, gyermekeidet, családodat, nemzetedet, hogy azokat számodra és téged is számukra megmenthessen. Elveszti nyomorult, veszélyeztetett életedet, hogy magát adja az elvesztett helyett, hogy ne te élj, mert ez halál, hanem ő éljen benned, mert ez az élet.

Azt kérde, hol és mikor? Mostantól örökre, itt és az örökkévalóságban. A reformáció a lesütött szemű emberhez szólt. Isten maga emelte fel ezt a földreszegzett középkori arcot, de amikor felemelte, a református embernek megmutatta az ő dicsőségét, amelyik nem végződik el napunk lementével és a sírgödörrel. Krisztus nemcsak egy múltó életért áldozta magát. Múltó életért nem érdemes áldozatot hozni és nem érdemes éppen életet áldozni. Az az élet, amit mi itt a földön leélünk, nem több, mint a reggeltől estig tartó napszámos élet. Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Isten kinyitotta a magyar ember szemét ezelőtt négyszázhetvenöt évvel, mert amit a saját homályos szemével a szemhatárig látott, abban nem sok köszönet és vigasztalás volt: Mohács egy nemzet pusztulása, családok, községek hetekig való égése, vert hadak céltalan menekülése. Olyan volt a hazai föld, mint egy leégett falu. Mi reménysége lehetett a magyarnak?

És Isten éppen ezekben a legszomorúbb évtizedekben, a romlásban, a reménytelenségben mutatott arra az életre, melyet a magyarnak szánt. És megparancsolta a magyar reformátoroknak, hogy hirdessék a hamu és halál felett az életet, a megtartást, az örömhírt, hogy Isten megbocsátott, megkegyelmezett és a hívó magyarnak örök életet ígért. És hirdették üldöztetve, bilincsekben gályapadhoz láncolva, tömlőc fenekén, kalodában, kerékbe törve, vérezve, éhezve, szomjazva hirdették a vérző, elesett lelkeknek, hogy Krisztusban biztosítani lehet az életet nemcsak a földön, hanem az örök életet, azt, ami által a földön is lehet testvéri, családi, nemzeti életet élni. Ez a Krisztushoz méltó élet! Érette elveszíteni és benne mindent megtalálni. Ez az a békesség, mely minden közönyre, minden tétlen szunnyadásra vagy minden haszonleső ravaszyságra, kétfelé sántikálásra, Krisztus mellőzésével, félretevésével való békességre fegyvert, nyugtalanságot és halálos csapást jelent. Ne szeresd a gyermekeidet, szülődet, hisz csak valahogy és csak valameddig szereted; ne szeresd a rokonodat, hisz az idegent jobban szereted, ne szeresd a hazádat, hisz már sokszor megunod és kárára cselekszel, ne szeresd a nehéz terheit, gondterhes arcát nem szívesen vállalod; ne szeresd egyházadat, hisz olyan könnyen megharagszol reá, megvádolod, büntetlenül szidod, kisebbited, ócsárolod, ne szeresd mindezeket, ha nem tudod szeretni, és ne szeresd élettársadat, hisz nagyon nehéz annyi ideig szeretni, mert nem tudsz te szeretni, egyikért sem és senkiért sem adnád oda az életedet szívesen... de szeresd Krisztus Urunkat, a mi romlott természetünk megváltóját, és benne mindent és mindenkit szeretni fogsz, ami és aki reád van bízva, mert benne nem múltó életet, halált és kárhozatot, hamut és romlást látsz, mert benne mindezek és mindazok, minden és mindenki, ami és aki melletted van, a Krisztusban az az örök élet számára biztosítva van. Csak valamit veszítesz: féltett magadat, de mindent visszanyersz Krisztusban.

Ma, a romlás és bizonytalanság korában, ebben a sűrű sötétségben, a kavargó jajszavak között és a haldoklók millióinak panaszában, városok és országok égésében, ebben a nagy mohácsi vészben Isten üzen: meg akarja tartani a bűnös embert, a sápadt, alig észrevehető magyar szórványt. Nyugtalanságot gyűjtött a szívünkbe, hogy ma lássuk meg, ki van Krisztus mellett, hogy azokat felmentse a halálos ítélet alól. Ámen.

A hit pajzsa

Alapige: Efézus 6,16

Bibliolvasás: Efézus 6,11-20

Isten úgy alkotta meg ezt a világot, hogy benne az ember mindenféle eredményt csak küzdelem árán tud megszerezni. Az már szinte közhely, hogy az élet harc. Nemcsak az anyagiakért, bár azokért is. Milyen gond pl. a kenyérért, cukorért stb. való mindennapi harc. Mekkora probléma az egyre fokozódó munkanélküliség. Az üzletek előtti végtelen sorok gyötrelme. Főleg falun a földért való kínos, hosszadalmas, sokszor eredménytelen harc. Egyre fokozódik a hívek közötti ellentét.

Egyik helyesen látó presbiter mondta nemrégiben nekem: Tiszteletes úr, most valóra vált az Ige szava: "nemzet támad nemzet ellen, testvér testvér ellen, apa gyermeke ellen", és folytathatjuk a sort: szomszéd a szomszédja ellen, rokon a rokona ellen. Néha csupán pár négyzetméter föld miatt. Az egyre növekvő ellentét és civódás még a templomlátogatáson is meglátszik.

Itt a mai Igében nem test és vér elleni tusakodásról van szó. Nem az anyagiak vannak a háttérben. A harc lelki síkon folyik. Pál apostol ad tanácsot e viadal eredményes folytatásához. Igénknek ez az első két szava: "Mindezekhez fölvevén". Vagyis már előbb más fegyvereket is ajánlott. Ezek között felsorolja az igazlelkűséget, az igazság mellvasát és békeesség evangéliumának készségét. Ó, milyen fontosak a lelki fegyverek! Állandó kíséreltetés folyik a különböző fegyvergyárakban, hogy mi is lenne és lehetne a modern és ultramodern harci eszközökkel szemben a leghatékonyabb ellenfegyver.

A mi harcunk lelki fegyverzete közül bizony nem hiányozhat az igazlelkűség. A hamis lelkület, az irigység, az övön aluli ütések fondorlatossága és más hasonló támadó fegyverek sokaságának sújtását szinte naponként megtapasztaljuk. Mibennünk pedig legyen ott a megbékélésre való készség.

A mai Igénkben arra kapunk tanácsot, hogy mindezek mellett még miről ne feledkezzünk meg? Pál apostol most a pajzsról tesz említést. A pajzs ősi védelmi fegyver. Isten népe soha nem támad, de néha védekezni kényyszerül. A régi időben a harcoló fél a pajzsot a bal kézben maga elé tartva védekezett az ellenség kardcsapásaival szemben. Ennek a védelmi fegyvernek két fajtáját ismerjük. Az egyik volt a csak dísznek készített, értékes szerszám, amiről a Királyok könyvében is olvashatunk (1Kir 10,16-17). Ezeket a bölcs és nagyon gazdag Salamon király készítette tiszta aranyból. Ezek voltak kincseskamráinak legszebb ékességei, melyeket Sába királynője annyira megcsodált. Ezeket azonban harc közben nem használták. Az egyszerűbb, de jól megformált pajzsokat a harcosok a küzdelem alkalmával vették magukra és tartották maguk elé, hogy segítségével testüket megvédjék. A többi hasonló régi harci eszközök ma legfennebb az egészen primitív népeknél fordulnak elő az őserdők mélyén, de a művelt világ régen a múzeumi tárgyak között tartja csak számon.

Azonban itt az Igében lelki fegyverzetről van szó; a hit pajzsáról olvassunk. Ez sohasem avul el, és sohasem válik múzeumi tárggyá, bár volt idő az elmúlt évtizedekben, amikor mindent elkövettek, hogy a lelki élet minél több ember számára feledésbe merüljön. Az igaz hit idő és divat feletti. De a farizeusi és ósdi, a képmutató és kiszikkadt hit tényleg jobb, ha múzeumba kerül. Ez éppen úgy nem válik be, mint a kicsire szabott vagy elfuserált harci pajzs. A kicsinyhitűség, a csökkent bizalom szintén értéktelen. Biztos és jó lelki pajzsra van csak szükségünk!

Urunk azt tanítja, hogy az az erő, ami legyőzi a világot, a mi hitünk.

Semminek nincs oly erős páncélzata, mint a hitnek, melyről az ördög minden tüzes nyila visszapattan. Ugyanis a pajzsnélküliség helyzeti előnyt jelent az ellenfél számára. A pajzstalan emberrel könnyű volt elbánni. Mennyire igaza van énekünk figyelmeztetésének: "Lám, a Sátán serege szembetörni kész." A védekezésről elfeledkező, könnyelmű emberrel hamar elbánnak a kísértő, akinek, 'ahogy mondani szokás, öt ujja van. Kettővel befogja a két fület, kettővel a szemeket, és eggyel a száját, hogy vakká, süketté és némává tegyen. Vigyázz, mert csak a pajzs segíthet a védekezésben! Egykor, amikor sűrűn röpültek a nyílveszők, életmentő szerepe volt. Nem is akármilyen nyilak, hanem mérgezett és tüzes nyílveszők! Céljuk a pusztítás és az élet megszüntetése. A pajzsot ilyenkor nem akasztották a falra, hanem magukra öltötték. Kétféle tanács szokott elhangzani. A kísértő azt súgja a fülünkbe a pajzssal kapcsolatban, hogy "hagyd el, ne törődj vele, tedd le, inkább add meg magad, nem érdemes harcolni, úgyszólván minden hiábavaló". Az apostol viszont azt tanácsolja a pajzssal kapcsolatban: "vedd fel", ne hagyd magad védtelenül, ragadd meg a védelmi eszközt.

A harc ma sem szünetel. Nekünk nem támadni, de védekezni kell. Védelmi öntudatunkat, helytállásunkat megmaradásunkért kell napról napra kitartóan megbizonyítanunk. A tüzes nyilak szüntelenül záporoznak felénk. Ezek a gyűlölség, a bosszú, a rosszindulat, az irigység. Mennyi fájdalmat, szomorúságot okoznak! A támadásokat a fiatalság sem kerüli ki. Az erkölcstelenség, a féktelenség, "a minden szabad" törvénye mint tüzes nyilak röpülnek felénk. Ó, mennyire szükség van az őket is védő, oltalmazó pajzssal!

Azt, hogy egykor régen a harci pajzsot honnan szerezték be, nem tudjuk biztosan. Több mint valószínű, hogy voltak erre szakosodott hozzáértő iparosok és műhelyek. De vajon honnan származik a hit pajzsa? Káténk így válaszol: "Szentlélektől, melyet az evangélium prédikálása által gerjeszt bennem." A Szentírás pedig így szól: "A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által." Vagyis itt, e szent házban, az igehallgatás közben ébreszti és adja ingyen kegyelemből a Jézus Krisztusba vetett bizalom által.

Ezért kell "az Igének nemcsak hallgatói", de megtartói is legyünk. Ezért a naponként megújuló harc idején naponként vegyük fel a hit pajzsát, és úgy harcoljunk meg ama szent és nemes harcot, hogy elnyerhessük az örökkévaló koronát, nézvén a hitnek fejedelmére, az Úr Jézus Krisztusra. Ámen.

Sepsy Károly

Magyarország, Debrecen

Vessetek a léleknek!

Alapige: Galata 6,1-8

Bibliavetés: Galata 6,1-10

Istentől útravalót kértem számotokra e napra, s azt a mai Igében találtam meg. Egy sor üzenet, amit egymást szeretve-féltve átadhatunk, egymás lelkére köthetünk. S úgy tele van az "Ige-kosár", hogy mindent ki sem rakhatunk belőle, csupán, mint az ajándékba vitt gyümölcsöt, néhányat a legszébbek közül!

Ez a szakasz levélzáró összefoglalás, a legfontosabb hangsúlyokkal. Az intelmek fontos vonása: nem egyéni, hanem közösségi feladatokról szólnak. Ma így mondjuk: gyülekezeti teendők tárulnak elénk:

1) "Igazítsátok útra a tévedőt." A keresztyén élet, az egyház élete: út, úton járás. "Keskeny út" - mint Jézus mondta -, olykor "tővissel rakva". Adódnak rajta útvesztők és téves irányok is. Ezért fontos, hogy akik együtt járunk, figyeljünk, vigyázzunk egymással!

Csoportos utazásnál fontos a létszámegegyeztetés: megvan-e mindenki? E mellett: kinek fáj a lába, kinek gyengébb a szíve s ki fáradékonyabb? Ezekre

mind figyelni kell! A gyülekezetben is! Ne várjuk meg, míg valaki lemarad, kidől, elcsapódik: "elvész".

"Igazítsátok útba az ilyent!" Az eredetiben itt egy orvosi műszó áll: tegyétek helyre a kifícamodott végtagot! Tele van a gyülekezet, az élet ilyen árokba csúszott, útról letért, eltévedt életű, kifícamodott sorsú emberrel! Mutassatok irányt, tegyétek helyre: "igazítsátok útba".

Egy ilyen forró nyári napmelegben egy lovas sereg vezére durva szóval kérdezett meg egy vállas, erős legényt: "Hé, paraszt, melyik út vezet itt Budára?" S a mélyen sértett ifjú, Toldi Miklós megfogott egy nehéz petrencerudat, majd fél karral biztosan kitartotta: erre! A sereg vezére, Laczffy nádor döbbenet láttá, itt nem akárkit szólított meg. Biztos, hogy Miklós nem véletlenül emelte meg a nehéz rudat: dühös volt a lekezelő sértés miatt. De mi ne így válaszoljunk, hanem "szelídségnek lelkével", vagyis szeretettel és alázattal, tudva, hogy te is eshetsz bűnbe: "ügyelvén magadra, hogy meg ne kísértessél te magad is"!

Vagyis semmi önigazság! Én ugyan mivel vagyok különb? "Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék!" Testvéri szeretettel, mentő, segítő szándékkal: "szelídségnek lelkével..."

2) A továbbiakban szó esik a teherhordozásról, mégpedig kettős értelemben: a magunk és az egymás terhének hordozásáról.

a. Mindenkinek van egy Istentől reá szabott, át nem ruházható saját terhe. Itt a korabeli római katona állandóan a hátán cipelt felszerelésére utaló kifejezés áll. Édesapámtól sokat hallottam az I. világháború gyalogsairól, a "magyar bakákról", akik hátukon vitték a "borjút", a lőszerezellel megrakott nehéz táskát. Könnyebb lett volna lerakni ezt a terhet s úgy menetelni. De miféle katona az, aki elhagyja a felszerelését? S miféle keresztyén az, aki nem hordja a maga terhét? Jézus Krisztus így szólt: "Aki én utánam akar jönni, vegye fel az ő keresztyét és úgy kövessen engem!" Ha hittel hordod, megtapasztalod biztatását: "Az én igám gyönyörűsége és az én terhem könnyű."

És ehhez jön pluszként az "egymás terhének" hordozása. "Krisztus törvénye" ez: "aki egy mérföldre kényszerít téged, menj el vele kettőre"! Ez pontosan a római katonák joga volt a leigázott tartományokban: kötelezheték a civil járókelőket, hogy vegyék át felszerelésük terhét s egy mérföld távolságon vigyék helyettük. Sok zsidó ember bosszúságára szolgált ez a megalázó kényszer. Ám ha az kötelező volt, úgy ez szeretetből lehetséges: a testvér, a hitben útitársam gondját, keresztyét, "egymás terhét" hordozom.

Jól tudva, hogy magam is viselek terheket, át nem ruházható terheket, - mégis tartozom átvállalni a másokét is. Ez "törvény", a Krisztus törvénye. Ne kérdezd hát: mennyi esik egy emberre, mert annyit talán te is hajlandó volnál vállalni. Ne térj ki: éppen elég a magam terhe is! Nyújtsd csak ki a kezéd, tartsd oda a vállad! "Az Úrra bízad dolgod, könnyebbül a teher."

3) Igénk arról is beszél, hogy mi a fontosabb: "a lélek számára vetni, mert a lélekből lehet örök életet aratni". Ez olyan fontos kérdés, hogy Pál apostol hangja himuszszerűen magasra szárnyal: "Ne tévelyegjétek, Isten nem csúfoltatik meg, mert amit vet az ember, azt aratja is. Mert aki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet, aki pedig vet a léleknek, a lélekből arat örök életet."

Mögöttünk van egy korszak, amely azt hirdette: a lélek semmi, a test a valami, a test a minden! Az anyag a fontos, a matéria. Így is nevezte magát materializmus. És mindent megragadott, hogy nevetségessé tegye, megcsúfolja a lélek, az Isten dolgait.

"Isten nem csúfoltatik meg!" A testi, anyagi gondolkodás viszont megcsúfoltatott, s még inkább meg fog csúfoltatni, mert "a testből arat veszedelmet". A materializmus megbukott, de nem múlt el az anyagias gondolkodásmód. Még hívó emberek életében is első helyen van a pénz, a ház, a testi előhaladás. És csak szűkölködik, nyomorog, fázik a lélek. Tizedrangú az Isten ügye. Pedig abból "terem az örök élet". Ezt tanuljuk meg mostantól, testvéreim!

"Keressétek először Isten országát és az ő igazságát!" Vagyis a Lélek dolgait, s az összes testi, anyagi dolgok ráadásul megadatnak néktek. Ennek bizonyossága ez a gyülekezet is: ahol épül a "lélek", az Isten temploma, ott megterem a mindennapok gyümölcse, a test is megkapja mindazt, amire csak szüksége van.

4) Végül még egy fontos üzenet: "Amíg időnk van, cselekedjünk jót minde-
nekkel, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel!"

"Amíg időnk van"! Életünknek fontos dimenziója az idő: ennek órái, percei és évei fordulásában telik el életünk. Itt úgy hozza elénk az apostol, mint a jócselekvés időszerűségét. Az idő megítélése igen eltérő:

A) "Nincs időm!" - halljuk, mondjuk nagyon gyakran.

1. A munka területén: ebből ered a hajszoltság, hajrá, a rabszolga élet.

2. Önmagunkra: - "elhanyagolja magát" külsőleg, mondják a borostás, rendezetlen férfiakra, rosszul öltözött nőkre. És belülről? Ott van még csak sok "hiányos öltözkék"... Hiányzik a belső csend a megnyugváshoz, az önvizsgálathoz. Élmények, hatások letisztázásához. Értékelések kiformalásához. Innen a sok elhamarkodott ítélet.

3. Egymásra: egy-egy látogatásra, levél megírására, imádságra.

4. És nincs időnk Istenre: igeolvasásra, imádságra, a gyülekezetben való részvételre. Nincs idő kegyelmet kérni: inkább hordjuk hetekig, évekig a bűn átkát...

Időzavarunk Jézus Krisztusban gyógyulhat meg. Jézus időmeghatározásai mindig tudatosak: "nincs itt az én időm"; "eljött az óra". Őbenne értékelődik át az idő, az én időm is, Őbenne ismerhetem fel, hogy

B) "Van időm!", ezért cselekedjünk, amíg időnk van!

1. Az Újtestamentum két szót használ az időre: chronosz és chairosz. Az első az idő örök folyamatát jelenti, a másik a konkrét időt, a pillanat alkalmát, az aktuális időt. Az idő Istentől készített lehetőség - "a kegyelem esztendeje", "kegyelmi idő", mely megtérésre, engedelmességre vezet.

2. Az idő egyszeri. Jól fejezi ki Petőfi Sándor: "most vagy soha"! Isten az időt cselekvésre adta, a jó cselekvésére. Felelősségünk van az idő iránt: cselekedjünk, amíg időnk van! Ez azt is jelenti, hogy nincs sok időnk! Az idő szólít, kérdez, figyelmeztet és számon kér. Küld mindenkihez, s kiváltképpen azokhoz, akik testvéreink a hitben. "Ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket!"

5) Boldogan látjuk: e gyülekezetben ma ilyen chairosz van. A megújulás, a kegyelem ideje - lélekben és testben - jó magvetés - ígéretes kalászkok s bizonynyal egykor gazdag aratás: "a maga idejében aratunk, ha el nem lan-
kadunk" írja Pál.

"Keressétek először Isten országát". Járjatok a Lélek szerint, "vessetek a léleknek", az örökkévalót keressétek, hogy a lélekből arassatok örök életet. Legyen ott szívetekben az ének fohásza:

Ó add, üdvöd keressük, Ne a mulandót lessük, Ne kössön fénye meg. Hagyj egyszerűvé válni, S előtted élni, járni, Mint vidám, boldog gyermekek" (502. ének). Ámen.

Székely András

Útban az evangéliummal

Alapige: Apostolok cselekedetei 14,8-18

Bibliaolvasás: Ézsaiás 35,1-10

Sokszor elhangzott Krisztus Urunk megbízott szolgálattévői hívő bizony-
ságtételében az, hogy ez a küldetés nehéz, de gyönyörűség. Isten dicsősé-
gét hirdeti ez az áldással teli magvetés.

A most hallott és ajándékba kapott igeszakaszból látjuk, hogy az evangé-
lium hordozói és hirdetői Pál és Barnabás nem ülhetnek tétlen. Most

éppen menekülőben vannak. Ikóniumból Dél-Kis-Ázsia egy másik városa felé szaladnak mintegy 40 km-t. Lüzstra, ahová tartanak, katonai kolónia. Alig 50 éve alapította Augustus császár a kis-ázsiai hadiutak védelmére. Szentlélek vezetí ezen az úton az apostolokat. Csakhamar nyilvánvalóvá lesz, hogy miért éppen erre kell haladniuk. Foganatja van a tanításuknak: "Nagy dolgokat cselekedett az Isten ... a pogányoknak kaput nyitott a hitre" (14,27). Azt is látjuk, hogy itt nagyobb szenvedést kellett elviselniük: az antiochiai és ikóniumi felbujtó üldözők lázítására Pált megkövezik. Elalél, de társai gondozása alatt csakhamar magához tér. A veszély elől kitér (Kálvin). Visszatértükben, 52 körül, itt még egyszer áthaladnak. Az Úr rendeléséből itt ismerik meg s kötelezik le a szolgálatra az ifjú Timóteust (ApCsel 16,1 és köv.).

Megragadó élménybeszámolót ír a két világháború között a Szentföldön tett útjáról H.V.Morton Pál apostol nyomában című könyvében, amelyben meg-elevenedik előttünk az apostol missziója, egyénisége, engedelmsége Úra iránt s szolgálatának eredménye is. Itt is, ott is kaput nyitott Isten a pogányoknak. Filep missziója által a Gáza felé vezető úton a feketéknek; Péter Joppéból Cézáreába való hívása által a római Kornéliusznak és egész környezetének; Pál és Barnabás missziói küldetése által a kis-ázsiai atyafiaknak. Ez utóbbiak nemhiába mentek az ismeretlen Lüzstra felé. Nemhiába vállalták a szenvedést, nem volt véletlen és esetleges a Timóteussal való találkozás. Mindez benne volt az Úr tervében, amit ők még nem ismertek, de az Úr felhasználta küldött apostolait terve megvalósítására.

Ma is ez a missziói utak értelme. Az út viszontagságai, megpróbáltatásai, szenvedései és a veszélyhelyzetek nem lehetnek a hivalkodás okai. Talán vár valaki, akinek át kell hogy adjuk továbbhordozás végett az evangéliumot, annak ajándékát, üzenetét.

Tarsolyukban az evangélium drága kincsével, bizonyágtévő útjukon; menekülő futásukban Krisztus hírvivői kényszerhelyzetbe kerülnek. Lüzstrában egy sánta ember állja útjukat, aki "anyjának méhétől", vagyis születésétől fogva nyomorék. Ott ül a földön előttük. Ugyanolyan, mint amilyenek az akkori és a mai világban utcákon, üzletek lépcsőin, tereken, kapukban könyöradományért nyújtogatják reszkető kezüket. Az ApCsel 3,2-8 szerint ugyanilyen a templom Ékes kapujában letett sánta ember. Ott Péter és János által gyógyít az Úr. Itt Pál és Barnabás által. Ugyanaz a Lélek gyógyít. A gyógyulás előfeltételeként a Lélek hitet gerjeszt ebben a sántában, akiről írva van, hogy sohasem járt. A gyógyítás az apostol Krisztusba vetett töretlen hitét tanúsítja. Egyben ez a titka annak a gyors reagálásnak, ahogy a sánta felugrik és jár. Mintegy igazolja Isten megszabadított népe örömeinek beteljesülését: "Akkor ugrándoz, mint szarvas, a sánta, és ujjong a néma nyelve ..." (Ézsaiás 35,6)

Ha a mi világunk csodában olyan szegény, ha nehezen megy a gyógyulás, vajon nem a mi hitünk gyengeségével magyarázható? A hit sziklaszilárdsága, merészsége eszköz Isten megjelenő csodáinak, csodálatos dolgainak, gyógyításának elfogadására. Nem úgy, hogy ha már nincs mód emberi erővel, tudománnyal, gyógyszerekkel gyógyítani, akkor még mindig ott a hit lehetősége, hanem úgy, hogy a hitünk előzze meg a mindennemű emberi lehetőségeket, a hit járjon elől, világítson és adjon erőt az Úr akaratának boldog elfogadására.

Mit váltott ki a gyors gyógyulás? Kicsinyes, gyermeki, együgyű érzületet. Pál és Barnabás szentől szembe találják magukat a közhangulattal. Pedig annál jobban kellene hogy hasson a Pál bizonyágtétele s evangéliumhirdetésének megpecsételése, amikor így szól: Állj fel lábaidra egyenesen! A buta emberi hangulat félreértelmezi az isteni csodát. Ezért bánik Urunk - Kálvin szerint - óvatosan a csodákkal s nem túl gyakran ajándékozta azt, nehogy "Isten erejét, mely üdvösségünkre ráragyog, testi érzéssel megrontsuk".

A tájon otthonos babonaságból fakad Barnabásnak, a külsőleg tekintélyesebb megjelenésű és idősebbnek tűnő apostolnak Jupiterként (Zeusként) való megnevezése, míg a szóvivő Pálban Mercuriust (Hermeszt) vélik felismereni. Anyanyelvükön áradoznak így ezek az ott élő emberek, akiknek likaóniai nyelve a Kr.u. VI. századig élő asszír nyelvészarmazék. Az ösztönös megnyi-

latkozás, a zsenge korban keletkező téves berögződések nehezen törölhető ki, nehezen korrigálhatók. (Így ismerék félre Heródest is tettetése révén a cézáreiaiak, s szavát Isten szavának minősítették, amiért halálát lelte (ApCsel 12,18-25). A történet újabb babonaszóval tetéződik: Jupiter papja felkoszorúzott bikákkal megjelenik, és ennek áldozási szándéka tovább dühíti-lázítja a sokaságot. Az apostolokat istenítik, és nekik akarnak áldozni. Milyen távol vannak még az igazságtól, annak az üzenetnek a megértésétől, hogy Isten Lélek! De Pál és Barnabás nem nézik tétlenül a téves-durva babonáságot! Erőfeszítéseket tesznek a valóság tudtul adására. Ez az út a pogánymisszióban nagyon nehéz. Az emberi ösztön az evangélium hirdetőit ruházza fel Isten szerepével. Az ApCsel 3,11-26-ban Péter nyitogatja a rácsodálkozók szemét: "...mit csodálkoztok ezen, vagy mit néztek mireánk, mintha tulajdon erőnkkel vagy jámborságunkkal míveltük volna azt..." (ApCsel 3,12) Ez ellen tiltakozni kell. A ruha megszagatása szomorúság, fájdalom, gyász (Gen 37,29 és 34). Itt a tiltakozás jele. Pálék emberileg szeretettel szólnak: ugyanolyan emberek vagyunk, mint ti, nem vagyunk istenek! Isten prófétái is emberek voltak. Egy szinten, emberi szinten állunk mindnyájan. Ez az őszinteség hangja. Tiltakozásuk buzgóság Isten dicsősége iránt (2Kor 11,2). Ezt kell hangsúlyozni. Az egyháznak mindig ez kell hogy legyen a fontos. Az egyháznak vigyáznia kell az Úr dicsőségére! Emberek ne bitorolják el azt. Pálnak és Barnabásnak már az is nagy méltóság, hogy munkatársaknak minősülhetnek. Alázatosan és szerényen kell szolgálniuk az Úr előtt. Ez lehet a mi szolgálatunk öröme is.

A szolgálat viszontagságai és az emberi indulatok kavardása között az apostolok megtalálják a módját, hogy elmondják küldetésük központi értelmét: azt az örvendetes üzenetet hirdetjük nektek, hogy e hiábavaló bálványoktól az élő Istenhez térhettek, aki a pogányokat egy ideig hagyta a maguk útján járni, de nem hagyta magát akkor sem tanúbizonyosság nélkül. Ő a teremtő, gondviselő és ajándékozó Isten, aki természeti és testi adományokkal is segít rajtunk. Lehetetlen az ég áldásában, a mindennapi kenyérben ezt szem elől téveszteni. Erre az üzenetre kell figyelnie az igehallgatónak, nem az igehirdető személyére. Az apostol itt visszautal a sánta meggyógyításának csodájára: ez Isten tette! Az Ige hirdetése és hallgatása által nyeri el az ember a hitet, mely megtérésre és üdvösségre vezet. Szemben a pogányok többistenhitével, Isten egy Úr, aki a világot teremtette. Javakat adó, velünk törődő, esőt, napot, termést, eledelt, örömet közlő Atya: "Én az Úr vagyok, a te Istened ... nyisd szét a te szájad és betöltöm azt" (Zsolt 81,11). Ő bőségesen ad. Adományozó szeretetének csak a mi bűnünk lehet az akadályozója. Javait nem szemlélhetjük tétlenül, mint valami színházi előadást - mondja Kálvin -, hanem szívünk hálaáldozatával kell magasztálnunk Őt. Régebb a pogányok Isten felől tudatlanságban éltek, de most maga az Úr gondoskodik megfelelő tanításukról. Régebb sötétség, vakság, tudatlanság övezte őket. Ez a bűn mélysége. De kivezette őket az Isten a maga megismerésének világosságára, a hitre jutásra.

Szentlélek munkája által a tömeg lecsendesedik. Mennyi nehézséggel, fáradozással jár ez. Esztelen és fékezhetetlen a világ indulata. Az emberi egyéniséget "nyájszelleművé" degradálja a tömeghangulat. Bátorságra, kiállásra van szükség, hogy az ilyen félrevezetés Isten gyermekeit bele ne sodorja veszedelmes kísértésekbe. Az igaz hit egyben helytállás is a kísértések, a Sátán csábítása idején. Az apostolok ezért további üldöztetésnek, szenvedésnek vannak kitéve. De időközben szinte láthatatlanul megtörténik az evangélium magvetése ezen a földön. Ezért a magvetésért edemes elszenvadni a megpróbáltatásokat. Jóllehet nagyon elenyésző még az a jó föld, ahová az a magvetés hull. Isten dolga, Urunk csodája, hogy az egykor sok gyümölcsöt teremjen.

Szolgálatra, vállalásra, a veszedelmekben való megállásra, szavunk fel-emelésére serkent az apostolok példája a világ vad indulatai és tévhiedelmei közepette. A hit csodákat művel! A betegek meggyógyulnak, a szegényeknek az evangélium hirdettetik! Így jön el Isten országa. A szenvedést pedig örömkre fordítja a mi Urunk. Pál apostol útját követve mi magunk is így járhatunk megváltó Urunk nyomában. Ámen.

Isten terve

Alapige: Efézus 4,4-7.11-16

Bibliailvasás: Ézsaiás 55;6-13

Ez a mai istentisztelet is, mint minden olyan összejövetel, mely minket Isten előtt egyesít, csak azért lehetséges, mert Isten az ő végtelen kegyelmével hozzá akar kapcsolni bennünket az ő művéhez.

Mi hívókként és egyházként valójában csak azért létezőnk, mert Isten szabadon és nagylelkűen belefoglalt minket az ő tervébe.

Az ő tervébe, melyet már a világ teremtése előtt megalkotott.

Az ő tervébe, mely jóval a történelem előtt kezdődik, és amely tovább folytatódik az eljövendő világban is.

Az ő tervébe, mely felöleli az egész világegyetemet.

Az ő tervébe, melyet az Efézusi levél olyan dicséretmondásokkal, hálaadásokkal és imádságokkal magasztal, amelyeknek kifejezéseit átítatja az a költőiség, az a líraiság, mely Isten teremtő és megváltó műve rendkívüli nagyságának megfelel, ami túlhaladja a mi időnket és terünket, mivel az örökkévalóságra és a világmindenségre vonatkozik.

Isten már az örökkévalóságtól fogva a maga tervében önmagával össze akarta kapcsolni az embert, és az embereket is össze akarta kapcsolni egymással. Isten ezt a Krisztus személyében cselekedte meg, aki azért halt meg, hogy mindattól megszabaduljunk, ami belsönket fogva tartja, és hogy bocsánatot nyerhessünk. Krisztus feltámadása által kinyilvánította mindenható erejét, mely minden hatalom és hatalmasság fölött uralkodik, és fejévé tette őt annak a testnek, mely az anyaszentegyház. Kegyelmeinek gazdagsága által mondja az Efézusi levél betölt bennünket a Krisztus teljessége, ledönti a válaszfalakat, hogy megbékülhessünk vele és felebarátainkkal. Így amikor oly gyakran azt érzékeljük, hogy mintha' önmagunkban is megkövesedve, emberi határaink közé lennénk bezúrkítva és oly nehezen találjuk meg az utat, mely Istennel összeköt és egyben lehetővé teszi a másokkal való kapcsolatot is, akkor maga Isten jön hozzánk, megtalál bennünket, hogy szélesebb dimenziókat tárjon fel előttünk, hogy szívünket az Úr felé és az emberek által lakott területek felé irányítsa, akikkel együtt vészünk részt az élet misztériumában. Ilyenkor elmélkedve és csodálva Isten bámulatos alkotását, ugye milyen jó csendben maradnunk?

Ilyenkor újra ajkunkra vesszük az Ige istentiszteleti ujjongását, mely ezt mondja számunkra: egy a test, egy a Lélek, egy az Isten, aki mindenek által mindenekben munkálkodik. Ez az istentiszteleti felkiáltás egyben a megbékéltetett világ és az egyház alapjáról beszél, valamint Isten mindenek és mindenki feletti mindenhatóságáról tanúskodik.

Mint e kegyelem haszonélvezői, arra nyertünk elhívást, hogy az Istennel megbékélt világban azokkal az ajándékokkal éljünk, melyeket Isten adott nekünk. E kegyelmi ajándékok által Isten teremtő és megváltó művének tanúi vagyunk ebben a világban, de hogy ember mivoltunkban isteni dimenziók szerezni élhessünk, Isten további ajándékokat is ad számunkra.

Mindenekelőtt Isten kinek-kinek sajátos karizmákat adott. A megbékéltetett világ és Krisztus testének egysége nem törli el egyéniségünket, és nem öltöztet egységes egyenruhába. Közülünk ki-ki külön-külön tehetséget és adottságot kapott Krisztustól, mely megengedi nekünk, hogy másokkal együtt megéljük egykori mivoltunkat, vagyis egyéniségünk gazdagságát. Íme, ez az emberi lét rendkívüli valósága, mely bennünket a mások meggazdagításá-

ra hív és kötelez, hogy másoknak azt tudjuk nyújtani, ami nekik és belőlük hiányzik. Maga Kálvin e részt a következő szavakkal magyarázza: Szent Pál itt "azt a módot írja le, ahogy Isten megoldja és fenntartja a kölcsönös kapcsolatot közöttünk: ugyanis Isten senkinek sem adja meg a tökéletességnek azt a fokát, hogy ki-ki önmagában, mások segítségével például elégséges legyen önmagának, hogy ily módon senki se tudja megtartani és fenntartani önmagát, csak a másokkal való kapcsolat és segítség által".

De az Úr az egyház szükségéinek arányában és Isten terve emberek közötti kijelentésének szükségessége érdekében külön is megnevez néhányat adományai közül. Isten az első század egyházának apostolokat, prófétákat, evangélistákat, pásztorokat és tanítókat adott, olyan szolgálókat, akiknek feladatuk az Igéhez és annak hirdetéséhez volt kötve, mert az emberi lét érdekében lényeges annak az Igének az ismerete, mely Istennek az emberekkel kapcsolatos tervét jelenti ki.

Ugyanezzel a céllal adta a középkor és a reneszánsz egyházának Vald Pétert és a hozzá hasonló vitázókat, majd a reformátorokat, hogy az evangélium szabadító szava ne tompuljon el, hanem sokkal inkább éleztődjék. És azért, hogy az élet forrását képező evangélium prédikálásában fenntartsa a lelkipásztori testület egységét, az Úr a genfi egyháznak a Lelkipásztorok Társaságát (Compagnie des pasteurs) ajándékozta. Mi még ma is Krisztus e sokszoros ajándékából élünk, aki azért, hogy az evangélium prédikálása és megélése folytatódjék, egyházát azokkal az ajándékokkal gazdagítja, melyek közülünk kinek-kinek és így azoknak a lelkipásztoroknak is a személyiségét képezik, akikre az Úrnak szüksége van. Ebben a tudatban már most örvendezünk a következő vasárnapi istentiszteletnek, amikor azért gyűlünk össze, hogy öt új lelkipásztort szenteljünk fel.

Amikor az Efézusi levél szerzője azt írja, hogy az Úr az ő egyházának különböző szolgálókat ad, akkor nem annyira az egyház szervezésének a gondja, mint inkább a szolgálatok végső célja, vagyis Isten nagy tervének a megismertetése és az ahhoz való csatlakozás foglalkoztatja.

Ez hasznos utasítás, mert ha minden emberi intézmény élete számára szükséges a szervezés feladata, akkor azt mindig alá kell rendelni a követendő célnak. E tárgyban az apostol egészen világos: arról van ugyanis szó, hogy a szenteket, vagyis a hívőket olyan helyzetbe kell hozni, hogy teljesíthessék szolgálatukat és építhessék Krisztus testét.

Ezen a vonalon haladva Kálvin az 1541. évi Egyházi rendtartásában (Ordonances ecclésiastiques) az egyházat négy szolgálat szerint szervezte meg és hozta létre a lelkipásztorok társaságát. Egy olyan korban, amikor a tanok fölötti vita olyan döntő volt (mert az evangélium igazságáról és szabadító erejéről volt szó), főbenjáró kérdés volt, hogy az egyház el legyen látva olyan lelkipásztorokkal, akiket a Szentírás tanulmányozására kiképeztek, akik képesek a hívők tanítására, hogy azok meghallhassák Krisztus szabadító üzenetét, és hogy ezt az üzenetet átélhessék és hirdethessék.

Ezért volt egészen fontos az, hogy a lelkipásztorok társaságba egyesíttessenek, hogy ott "az Írást tanulmányozó összejöveteleket" tartsanak és egy értelemben maradjanak az evangéliumi üzenet helyes megértésében.

Ugye most már értitek, hogy mind az első század, mind a reformáció egyházának miért volt már kérdése az, amit mi ma "a laikusok képzésének" nevezünk? A laikusoknak ez a képzése, mely lehetővé teszi számunkra az egyház szolgálatát, alapvető cél marad ma is.

Miért?

Azért, mert ma éppen úgy, mint tegnap, a társadalmi élet és az azt szülő emberi kapcsolatok, az uralkodó eszmék és azoknak a népek életére gyakorolt hatása kérdésessé teszi az evangélium szabadító igéjét és egyidejűleg igényli a hívők tanúságtételét. Ma éppen úgy, mint tegnap, "ide-oda hanykolódhatunk, sodródhatunk a különféle tanítások szelében, melyek játszadoznak az emberekkel és ravasz leleményességük tévedésekre ragadhat".

E tanok kiváltságos prédikátora és ravaszkodó tévútra vezetője, a nyilvánosság, megkísérli elhitetni velünk, hogy boldogok vagyunk, hisz fehérneműnk makulátlanul hófehér, edényeink csillognak és bőrünket divatos krémmel

ápoljuk. Így kényszerülünk a látszat ápolására, annak gondozására, ami látható, miközben elhanyagoljuk az elfátyolozott, láthatatlan és sokkal mélyebb valóságokat.

Ugyanez a prédikátor, a nyilvánosság, arra késztet, hogy egyénileg birtokoljam a háztartási és szórakozási tárgyak teljességét, és így egyre inkább el vagyunk vágva egymástól azon egyszerű tény által, hogy egyre kevesebb szükségünk van azért egymásra, hogy bizonyos dolgokat kölcsönkérjünk vagy hogy bizonyos szolgáltatásokat kérjünk tőlük. Jól fel tudjuk-e mérni, hogy ez a fejlődő önelégültség mekkora elszigetelődést sugallt a mi jóléti társadalmunkban?

Felmértük-e azt is, hogy a mi úgynevezett fogyasztási társadalmunkban, melyben minden megvásárolható, melyben minden gyorsan elhasználható és hamar kimegy a divatból, melyben minden gyorsan kicserélődik, olyan magatartásformákra szoknak rá az emberek, melyek megfertőzik ésszerű életüket? Mennyi barátság vagy házassági kapcsolat szövődik csak azért, mert bizonyos anyagi, társadalmi vagy lelki javakra van szükség, de ezek a kapcsolatok azonnal felborulnak, mielőtt már nincs többé szükség rájuk, mintha valami közfogyasztási cikket vásárolnánk, majd elhajítanánk!

És mit gondolunk a vallásos eszmék nagy bazárjáról, melyben némelyek olyan jó üzleteket kötnek a keresztyén hittel? Gyakori napjainkban a lélek-vándorlásnak a feltámadással való összekeverése, mintha az első a második megvalósulása lenne.

Kik vagyunk mi, testvéreim, ebben a világban, ha magatartásunkkal és beszédünkkel nem bizonyítjuk azt, hogy az az Isten terve, hogy mi mindnyájan emberek, asszonyok és gyermekek, megízleljük a Krisztus teljességét és ezáltal megtapasztaljuk az életnek azt a teljességét, amikor szeretnek bennünket, amikor semmi mással össze nem hasonlítható méltóságunk lévén pótolhatatlan személyként tisztelnek bennünket, amikor az élet valósága mélyen a szívekben rejlik és a másokkal való kapcsolatban fejeződik ki?

És kik vagyunk mi, ha nincsenek a Szentírás tudománya által a theologiai gondolkodásra és a gyakorlati lelki életre nevelt szolgálaink, akik elmondják és elmagyarázzák nekünk azt, hogy Isten feltétel nélkül minden embert szeret, hogy fenntartás nélkül mindenkinek megbocsát, hogy Isten azt nézi, ami a szívünkben van, és nem azt, ami magához vonzza a tekintetet, hogy Isten mindenkit ingyen magához fogad, hogy sorsunk egyetlen és örökkévaló, hogy a lét nem az élet pusztá utódlása és nem annak egyszerű folytatása, amit a maga ellentmondásosságában itt alant ismerünk, hanem hogy az életet a Krisztus feltámadása minősíti, aki az Istennel való szembesülésben olyan feltételek között, melyeket mi képtelenek vagyunk elképzelni vagy megérteni, újjáteremti az egész létet?

Legyünk hát háládatosak Istennek azért, hogy az első század és a reformáció szolgálainak folytonosságában ma is vannak olyan szolgálak, akiket egy theologiai fakultás doktorai neveltek, és akiket szolgáltatukban a lelkipásztorok társasága erősít és ösztönöz. Mert csak együttesen teszik lehetővé a hívők számára azt, hogy betöltsék szolgáltatukat és építsék a Krisztus testét. A világban való bizonyágtétel és az egyház építése a szolgálak számára az a feladat, melyet Krisztus az egyházra bízott.

Az egyház építése az a konkrét valóság, mely láthatóvá teszi Krisztus teljességének néhány vonását. Erre tekint alapigénk csodálatos 16. verse, mely azt mondja, hogy Krisztusban "az egész test, szép renddel egyberakotván és egybeszerkesztetvén az Ő segedelmének minden kapcsaival, minden egyes tagnak mértéke szerint való munkássággal teljesíti a testnek nevelkedését a maga fölépítésére szeretetben".

E verssel kapcsolatban az egyik írásmagyarázó így ír: "a kor felfogása szerint az ízületek egyesítik a testet és azok közvetítik azt az erőt és növekedést, ami a főből ered". Így minden erő a fejből, vagyis Krisztusból jön és a különböző szolgálak cselekvése abból áll, hogy az ízületekhez hasonlóan szétosszák ezt az energiát a test egyetemében és így egységben tartják a különféle tagokat és szerveket.

Megelőzően azt mondtuk, hogy hálások lehetünk Istennek mindazért, amit

eddig adott és folytatólagosan adni fog egyházának, hogy az épüljön, és hogy mind az embereknek, mind a világnak bizonytságot tegyen Isten tervéről.

Ma nekünk adatott meg, hogy részt vegyünk Isten tervében, hogy örvendezünk a jó hírnek, és hogy ebben élhetünk mindazoknak legnagyobb javára, akikkel találkozunk és ezért élhetünk a teremtő és megváltó Isten legnagyobb dicsőségére. Ámen.

Fordította: Csutak Csabáné

(Elhangzott Genfben, a Szent Péter katedrálisban, 1991. október 20-án, a Lelkipásztorok Társasága fennállásának 450. évfordulóján.)

Esketési beszéd

Nagy László

Úgy szeressétek egymást

Alapige: János 13,34-35

Amint Isten és a gyülekezet színe előtt szépen felékesítve készen álltok, hogy házassági frigyeteket szent esküvéssel is megpecsételjétek, tárjátok ki szíveteket megváltó Urunk új parancsolata előtt, melyet kincsek kincsenél értékesebb nászajándékként ad most számotokra mennyei Királyunk, az Atya Isten jobbján örökkön-örökké országoló dicsőséges Jézus Krisztus.

Jézus, a mennyei Király, törvényadó Urunk. Mennyei királyságának örökkévaló hatalma és dicsősége alapján jogában áll olyan új parancsolatot adni a világnak, mely az emberiség minden emberi jogalkotást megelőző "aranybullája", s amelyen a hitelesítő pecsét a golgotai keresztfán bemutatott áldozatában kiontott szép piros vére.

Mennyei Királyunk az egész emberiségnek adott egyetemes új parancsolatát életetek ez ünnepi órájában kizárólag és személyesen csak nektek ajánldekozza, hogy szívetek hűstáblájára vésve állandó kalauzotok legyen páros életetek hosszú útján, boldogságban vagy kereszthordozásban egyaránt.

Az Úr Jézus Krisztus királyi parancsa így szól hozzátok: "egymást szeressétek"!

Minden bizonytal meglep és meghat benneteket diadalmas Urunk e parancsa. Meglep, mert jogi tételek hosszú sorozatára vártatok. Meghat, mert nem a szívszerintiség hullámhosszán hangzó parancsra gondoltatok. Szemetek finom mosolya azt jelzi, hogy ti lelkesen és boldogan vállaltjátok e parancs teljesítését, mert ifjú szívetek forró szerelmében olyan forrón és önátadóan szeretik egymást, mint a virágok a fényt, mint édes szüleitek és érett búzamezők reménységes és hatalmas énekét. Éppen ezért most úgy gondoljátok szívetekben, hogy számotokra semmi de semmi sem könnyebb és kívánatosabb, mint egymás szeretete, mint Jézus Krisztus e parancsolatának teljesítése.

De kimondatlanul is azt kérdezi szemetek, hogy miért nevezi az Úr Jézus a szeretetet új parancsolatnak, amikor az olyan régi, mint maga az emberiség. Vajon miért nevezi az Úr Jézus az ő szeretetparancsolatát új parancsolatnak? Igaz ugyan, hogy az emberek valamilyen formában és valamilyen hőfokon a történelem folyamán mindig szerették egymást, de egymás iránti szeretetük nem volt teljes és tökéletes. Nem volt teljes és tökéletes, mert színlelt és tettetett, egyéni érdekből eredő és személyes haszonból fakadó szeretet volt csupán. Végső soron az ember szeretete önmaga szeretete, önmaga elvakult imádata, mely embertársa értékeivel való beteljesedés után vágyakozik és sóhajtozik. Az ember színből vagy szívből mindig az után áhítózik, ami életét kiteljesíti, ami vágyait beteljesíti, ami személyiségét erősíti és gazdagítja. Az ember szeretete mindig önző szeretet.

Az Úr Jézus Krisztus azért nevezi az ő szeretetparancsolatát új parancsolatnak, mert az egészen más síkon helyezkedik el, mint az emberek egymás iránti szeretete; mert az egészen más minőségű szeretet, mint az emberi szeretet. Az emberi szeretet földi, az Úr Jézus Krisztus irántunk való szeretete mennyei. Ezért e két szeretet között a különbség a föld és a menny közötti különbség.

Az Úr Jézus azért nevezi az ő szeretetparancsolatát új parancsolatnak, mert annak példa- és eszményképe ő maga: "úgy szeressétek ti is egymást, amint én szerettelek titeket". A Jézus szeretetparancsolatának egy sajátos

módhatározója van: "amint én". Jézus szeretetparancsolata éppen e módhatározó által lesz merőben új parancsolat.

De milyen a Jézus Krisztus szeretete? Hogyan szeretete az Úr Jézus az övéit? Jézus Krisztus övéi iránti szeretete nem énközpontú, hanem önatadó és önfeláldozó szeretet. Jézus Krisztus nem az övéi anyagi és lelki javival akart beteljesedni, hanem ő töltötte be és teljesített be mindennel mindeneket. Jézus nem önmagának kedveskedett, hanem teljes életét feláldozta övéiért. Jézus mennyei szeretetéből és szeretetével életét adta az övéiért. Mennyei szeretetéből, mikor még bűnösök voltunk, a keresztkínjai között meghalt érettünk. Nem arannyal vagy ezüsttel, hanem drága vérével fizetett bűneinkért. Így mutatta meg azt, hogy az igazi szeretet csupa áldozat és önfeláldozás. Így mutatta meg azt, hogy az igazi szeretet csupa lemondás és szolgálat.

Ti is a Jézus Krisztus szeretetei közé tartoztok. Ti is az Úr Jézus Krisztus tanítványai vagytok. Ezért az áldozatos és önfeláldozó szeretet útján kövessétek mennyei Királyotokat. Jézus Krisztus áldozó és önfeláldozó szeretetének példáját kövessétek! E példából merítsetek naponként új és új szeretetet. Jézus Krisztus új szeretetparancsa nem a kiváltságos és ünnepi órák díszje, hanem a hétköznapi törvénye. Az élet minden egyes napján ne szóval, hanem étellel és valósággal szeressétek egymást. Az Úr Jézus Krisztus tanítványaiként szeressétek egymást. A Jézus Krisztus tanítványainak szeretete nem tűnő-múló hangulat a lélek tavának tükrén, hanem a legfontosabb és legerősebb életparancs. Nem költői vallomás, nem a szép szavak zengő érce, nem a szerelmi mámor pengő cimbalma, hanem önmagatok egymásért való odaszentelése a szeretet naponkénti áldozatában és szolgálatában.

Páros életek során a Jézus Krisztus tanítványainak áldozatos és önfeláldozó szeretetével szeressétek egymást és ezzel a szeretettel szolgáljatok az egyre jobban kiteljesedő és egyre jobban gyarapodó, az örök élet koronájára tekintő életeket. Házasságok keretei között is tűnjék fel rajtatok és tündököljün arcotokon a Jézus Krisztus tanítványainak megkülönböztető jegye. Az a szeretet, amellyel Krisztus szeretett és szeret benneteket. Mind a ketten egyszerre és egyidejűleg legyetek a Jézus Krisztus tanítványai. Ez lesz házasságotok legnagyobb eseménye, állandó ünnepe és legkiváltságosabb tisztessége.

Akkor lesztek és maradtok a mennyei Király igaz tanítványai, ha egymást szeretni fogjátok. Jézus Krisztus szeretetparancsa nemcsak a mának, hanem a holnapnak, a mindig megújuló mának szól. Arra a teljes életidőre, melyet Isten kegyelméből párosan eltölthettek. Az Úr Jézus áldozatos és önfeláldozó szeretetével szeressétek egymást a tűnő-múló ifjúság után is, gondbarázdált arccal is, amikor kihunyóban lesz szemetekben az ifjúság lángja. A megfeszített munka és megpróbáltatás, a betegség és a kereszthordozás idején is. Mindaddig a mennyei Király tanítványai lesztek, amíg páros életek minden esztendejének 365 napjából 365 napján keresztül így szeretitek egymást. Ha gyermekeitekben is a Jézus Krisztus áldozatos és önfeláldozó tanítványaiként szeretitek egymást. Ha reszkető kezetek is úgy tud majd összekapcsolódní, mint most, e nagy pillanat örömeiben. Ha a tűnő-múló esztendők során egyre tisztábban és egyre mélyebben szeretitek egymást.

Mi bízunk bennetek, mert ismerjük a mi Urunk Jézus Krisztus szeretetének hatalmát. Jézus szeretetének jegye homlokotokon a szent keresztség sákramentuma. Erre a mennyei jegyre, a Jézus Krisztus vérenek pecsétjére tekintetek naponként. Ekkor naponként ragyogtatni tudjátok a Jézus Krisztus tanítványainak ismertető bélyegét: az egymásért áldozó és önfeláldozó, az egymásnak szolgáló szeretet mennyei bélyegét. Semmiért és senkiért a világon ne ejtsetek foltot a kétely, a féltékenység, a kiábrándulás foltját ezen a szereteten. Így maradtok egy szív és egy lélek, így maradtok mindhalálíg annak a Jézus Krisztusnak tanítványai, aki ez élet után a szent keresztség jegyét az örök élet koronájával váltja fel.

Égi szeretetével áldjon meg benneteket a mennyei Király. Ámen.

Temetési beszédek

Nagy István

Lenyúlt a magasból

Alapige: Zsoltárok 18,17

A ti kedvesetek már tudja, hogy ez történt vele.

Mi még nem tudjuk. Roppant bizonytalanságban vagyunk, ezért gyötrődünk sorsunk legmeggrázóbb eseményével, a halállal kapcsolatban. Annyit tudunk, hogy ellenség, akivel kerüljük a találkozást, ám ez minden igyekezetünk ellenére lecsap reánk, családunkra, közvetlen környezetünkre, és értelmetlenné, hiábavalóvá teszi az életet. Amivel vigasztalni próbáljuk magunkat és egymást: ez a természet rendje; aminek kezdete van, annak eljön a vége is - egyáltalán nem nyugtat meg. Ismerhetjük a halál úgynevezett közvetlen okát, maga a halál, az esemény azonban rejtély marad. De mi már nem a magunk és egymás magyarázatára vagyunk utalva, mert hiszünk Istenben, aki kijelentette, hogy ő a mindenható Úr, életünk teremtője és megváltója. És ő velünk van, szól hozzánk, megvilágítja sorsunkat, ennek legsúlyosabb eseményét, a halált is. Most itt újból őt halljuk.

A halálról mint önálló hatalomról beszélünk, amely lezárja utunkat és megsemmisít. Isten azt mondja: nem így van, a hatalom nem a halálé, hanem az övé még a halál felett is. Azért van halál, mert ő akarja. Nem azért, mert ez a természet rendje: virágzás, termés, hervadás, elmúlás, hanem mert úgy, amint vagyunk bűnben születve, megfertőzött világban, alkalmatlanokká lettünk a megmaradásra. De Isten irgalmas, ezért "lenyúlt a magasból" érettünk, megmentésünkre. Nem annyi a világ, amennyit látunk. Van magasság, túl az anyagi, elmúló világon, egy más világ, a mennyeknek országa, Isten örökkévaló lakóhelye. "Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben" - tanította Jézus, és mondjuk mi is utána. Nincs a földi teremtmények korlátai közé zárva. Ezt mondja: "Magasságban és szentségben lakom, de a megrontottal és alázatos szívűvel is, hogy megelevenítsem az alázatosok lelkét és megelevenítsem a megtörtek szívét" (Ézs 57,15). Onnan nyúlt le hozzánk. Ez elkezdődött és folyik. Nem látjuk, nem tudjuk, de sorsunk kormányja nem a halálé, nem is gazdátlan, mert azt Isten tartja kezében. És úgy irányítja, hogy áldását megismerjük, az alá kerüljünk, az áldatlan világban áldottak, áldás legyünk, hogy megelevenítsen a halálból az életre. Ahol hallják megszólítását és engednek keze munkájának, ott megváltozik a halandó helyzete. Minél odaadóbb az engedelmesség, annál bizonyosabban. Itt ebben az értelemben egészen igaz Erdélyi József vallomása: "Élni jó és élni szép, Ha fogják az ember kezét."

A koporsóban pihenő testvérünk letelt földi életének 74 éven át ez adta meg a ragyogását. Ezért tudott hinni, remélni - és szeretni, nem szavakkal, hanem szolgáló lélekkel, cselekedetekkel. Az Úr lenyúlt hozzá és kedvesette számotokra, számunkra. Szép volt vele a házasság, a családi élet, a munka, a társaság. A megszólító Úr kezét fogva, változó körülmények között, csendes, határozottan szelíd, meleg, áldott lélek volt és áldásnak bizonyult.

Isten még csodálatosabban cselekszik velünk, érdemtelenekkel, előtte semmikkel. Úgy lenyúlt a magasból, hogy kezét soha nem vonja vissza. Akkor sem, mikor az áldása alatt élők ideje itt a földön lejár; a halálban sem. Sőt akkor, a teljes összeomlásban mutatja meg dicsőséges hatalmát. Azt, hogy a halál csupán eszköz a kezében, alkalom arra, hogy benne minket, akik egészen a mélybe kerültünk, felvegyen. A föld magának tartana. Mint nagy víz akar elborítani, megfullasztani. Azonban az Úr kiragad belőle és magához visz. Van felvevés, felemelés számunkra. Ez a fel nála van.

Ezért beszélünk úgy a meghaltról, ahogy kell, hittel: az Úr magához vette. Akinél lejár az idő, nem marad ebben a világban, csak az itteni élethez szükséges, de már elhasznált ruháját veti le, maga az élet, mert az Úr, felvétetik, feltámad, hazakerül Istenhez.

Bizonyos ez, mert Istennek a magasból lenyúló, itt megáldó és azután magához felemelő keze Jézus Krisztus. Benne mutatja meg irgalmát és fogad be országába. Jézus Krisztus áldozata tesz méltókká Isten szeretetére, szerez megtartást. Feltámadása ajtót nyitott a halálon át. Azt mondta: "És én, ha felemeltetem a földről, mindenekét magamhoz vonzok" (Jn 12,32). Ez a ha megtörtént és érvényben van. Így az ember útja nem lefelé, a sírba, hanem felfelé, Istenhez vezet. Ott van a cél, oda igyekszik, a mulandóból az örökkévalóba.

Isten tanítja: lássuk így életünket és a halált. Akinek testét most eltemetjük, már látja. Eljött az a szombat reggel, mikor váratlanul utolsót dobant a szíve. Lesújtott a halál? Ó, nem! Folytassuk Erdélyi József versét: "Egy szép reggelre gondolok, és mosolygok és meghalok... hogy élni szép, hogy élni jó, de halni szebb és halni jobb, s én mosolygok és meghalok", mert nem más, hanem mennyei Atyánk fogja kezünket, ő jön, ölel át csendesen és váratlanul.

Isten velünk van most is. Szól hozzánk, segít látni, megeleveníti lelkünket, és készít a reánk is váró jövőre. Így, előtte búcsúzzatok, búcsúzzunk attól, akit felvett az Úr, nem véglegesen, hanem csak addig, amíg velünk is megteszi ezt, felvesz, kivesz ebből a világból, hazavisz, hogy nála együtt legyünk szereteteinkkel, otthon legyünk irgalmas keze, Jézus Krisztus által. Ámen.

Nagy László

Nem halálos

Alapige: János 11,3-4

E koporsóban pihenő testvérünket férfiélete virágkorában úgy érte a guta, mint a derült égből jövő villámcsapás a koronás tölgyet. Betegsége nem volt halálos, és két évtizedre az ágy magatehetetlen foglyává tette. Súlyos beszédhibával és teljes mozgásképtelenséggel, de tiszta öntudattal és élő hittel élt családok körében. Közben évek jöttek, évek múltak, unokák születtek és rokonok haltak; közben gazdagon termő évek jöttek, és aszályos esztendők múltak, de ő változatlan egészségi állapotában itt maradt köztetek, s ez a két kibeszélhetetlenül nehéz évtized családok történetében mindenek ellenére mégis Isten dicsőségét szolgálta.

I.

E koporsóban pihenő testvérünk agyvérzése nem szakította el azonnal életének fonálát. Így betegsége nem volt halálos, miként az Úr Jézus ítélete szerint a Lázár betegsége sem volt az. De látván és belátván teljes gyógyulása lehetetlenségét, könnyező szemmel, egyre nehezedő ajkával talán százszor is elmondta hitvesének, most már bánatos özvegyének és vigasztaló lelkipásztorának, hogy jobb, sokkal jobb lett volna mindnyájuk számára, ha pár pillanat alatt végzett volna vele e rettenetes betegség.

De betegsége nem volt halálos, hanem hosszú évtizedek szinte elviselhetetlennek tűnő szenvedését, kereszthordozását jelentette számára és számotokra egyaránt. Két évtizeden keresztül hétköznapjaitokat és ünnepeiteket, nappalaitokat és éjszakáitokat, munkátokat és pihenéseiteket az határozta meg, hogy e tisztaszoba csendjében sóhajok és fájdalmak közepette visszavonultan él a drága hitves, a gondos családapa. Megtanultatok lábujjhegyen járni. Megtanultatok suttogva beszélni. Így óvtátok álmát, így védtétek

pihenését. S miközben otthonotok a külső szemlélő számára mintegy kórházi kórteremmé változott, Isten Lelkének csodájaként egyre világosabban tündökölt lelketekben az igaz hit és szívetekben a hosszútávú szeretet. Igen, családi otthonotokban a szeretet és a hit csodákat művelt. Szentlélek Isten e két ajándéka egyensúlyozta ki szívetekben-lelketekben azt a válsághelyzetet, melyet a betegség és a halálfélelem állandó közelsége idézett elő. Szentlélek Isten naponként megújuló csodája óvott meg a hitben és hit által titeket attól, hogy hosszú kereszthordozásokat közepette ti magatok is előbb idegesekké, majd lelki betegeké váljatok. Szentlélek Isten élő, mai csodája, hogy drága szeretettek betegágya körül ti magatok, az ápolók nem keseredtetek meg szívetekben, nem lettetek idegbetegeké és nem lázadtatok fel a gondviselő Isten ellen. Szerettek súlyos betegsége, nem volt halálos. Nem a halált, hanem az életet szolgálta. Az életet szolgálta, mivel Isten dicsőségét ragyogtatta.

II.

Amikor Márta és Mária Betániából fivérük, Lázár betegségének hírére követték útján kövölték Jézussal, így szólt a Megváltó: "Ez a betegség nem halálos, hanem az Isten dicsőségére való."

Isten dicsőségét mi utolérhetetlen hatalmában, páratlan erejében és szent felségében csodáljuk. Örökkévaló akaratának ellenállhatatlanságában és feltartóztathatatlan beteljesülésében szemléljük. Teljesen egyetértünk a zsoltárossal, aki emelkedett énekben magasztalja a teremtő Isten dicsőségét: "Mi Urunk Istenünk, mily felséges a te neved az egész földön, ki az egekre helyezted dicsőségedet" (Zsolt 8,1). Isten dicsőségének tükre a teremtett mindenség. A világ harmóniájában és szépségében valóban "Isten dicsőségének színtere" (Kálvin).

De Isten dicsőségének színtere volt a ti családi hajlékok is a megpróbáltatások és kereszthordozások két évtizede alatt. Az is Isten dicsősége, hogy a családok képesek kitartani a szenvedések idején. Az is Isten dicsősége, hogy a legsúlyosabb megpróbáltatások között sem omlanak össze a lelkek. Az is Isten dicsősége, hogy a fájdalmak mélységeiben és az együtt szenvedés tüzeiben is képesek a szívek Isten gyermekeinek méltóságát és tisztességét megőrizni. Az is Isten dicsősége, hogy a családi hajlékok a betegség idején nem válnak szívtelen és könyörtelen kórházi kórtermekké, hanem Szentlélek Isten templomává magasztosulnak. Az is Isten dicsősége, hogy a betegek a család szeretetétől körülövezve készülhetnek szívük utolsó dobbanásának nagy pillanatára.

Isten dicsőségének színtere volt két évtized szenvedésének tüzeiben családi hajlékok. Ezért az ajándékért adjatok szívbeli hálát a dicsőség Istenének, aki szívetekben és hajlékokban megdicsőítette magát. Íme a dicsőség Istene, aki együtt lakozik a lesújtottal és a fájdalmas szívűvel. Íme a dicsőség Istene, aki naponként veletek és köztetek volt, aki hordozta életetek terhét, aki azt akarja, hogy továbbra is Szentlélek Isten temploma legyen szívetek és otthonotok.

III.

Lázár betegsége, majd halála Isten Fiának dicsőségét szolgálta.
Miért?

Azért, mert a Betániába visszatérő és a halott Lázár sírját felkereső Jézus Krisztus feltámasztotta Lázárt a halálból. Lázárt, akit szeretett, visszahívta a halálból az életbe. Lázár feltámasztása Jézus Krisztus szeretetének csodája. Azok, akik a halál fölött diadalmas Jézus Krisztus szeretetében élnek, nem a "halál rokonai" (Ady), hanem Isten kegyelembé fogadott gyermekei. Jézus Krisztus szeretete erősebb, mint a halál ereje. Jézus Krisztus hatalma képes feloldani a halál béklyóit. Jézus Isten gyermekei iránti szeretete kifogyhatatlan és legyőzhetetlen. Jézus ezzel az ellenállhatatlan és legyőzhetetlen szeretetével keresi fel a halott Lázárt, és ezzel a szeretetével öleli körül, amikor visszahívja a halálból az életbe.

E koporsóban pihenő testvérünket is szerette Jézus. Mennyei Urunk szeretetének számtalan bizonyosságát adta életében. Ti is boldogan szemlélhettétek azokat a jeleket és áldásokat, melyek fennen hirdették édes Megváltónk iránta való szeretetét. Mivel az Úr Jézus Krisztus szeretetét hordozta szívében, tudott szerető szívű hitves és áldozatos családapa lenni. Mivel Jézus Krisztus szeretete az anyaszentegyház ölén ejtette örökre foglyul szívét, egész élete folyamán igazán szerette lelki édesanyánkat, az anyaszentegyházat. Hosszú betegsége egyetlen napján sem feledkezett meg az őt gyöngéden szerető Jézusról. Töredezett beszédével naponta dicsőítette az élet Fejedelmét. Az az alázat és megnyugvás, mellyel betegségét hordozta, Jézus Krisztus dicsőítése volt. Az a hűséges ragaszkodás, mellyel betegségére idején gondozták és ápolták, a Jézus Krisztus dicsőítése volt.

Az elválásnak és a búcsúzásnak ez az órája is legyen Isten szent Fiának dicsőítése. Maradjatok meg továbbra is mennyei Urunk szeretetében. Hadd legyen továbbra is szívetek és hajlékotok a Szentlélek temploma. Isten dicsősége vegye körül anyaszentegyházunkat. Szeretete lakozzék gazdagon szívünkben. Ővé a dicsőség és a kegyelem örökkön-örökké. Ámen.

Reformációi ünnepély

Id. Dávid Gyula

Kegyelemből hit által igazulunk meg

Mai reformációi előadásunk bevezetésében egész röviden arra a lelki előkészületre utalunk és emlékezünk, mellyel Luther Márton, akkor még római katolikus szerzetes és theologiai tanár, lelki élete elmélyítésére törekedett. Élete e korszakának legfontosabb kérdése az volt: Miként tudok eljutni a kegyelmes Istenhez? 1511-ben látogatást tesz Rómába, a katolikus egyház székhelyére. Kiábrándultan és csalódottan tér haza. Látta és belátta, hogy a reneszánsz sodrásában élő egyház és egyházfő nem áll a Krisztus szolgálatának magaslatán. Teljes szívével és elméjével a Szentírás felé fordul. Főleg a Zsoltárok könyvét és a Római levelet tanulmányozza. 1514 őszén rábukkan Pál apostol Római levelének 3. részében a 24. és 28. versekre, és örömeiben felujjong: Itt van a Szentírás közepe. A református Kálvin János is hasonló értelemben nyilatkozik a Római levélhez írt magyarázatában: E levél fő gondolata a Róm 3,24-28. A versek üzenetéből építik fel reformátoraink a kegyelemből hit által való megigazulásról szóló reformátori tanításukat. E tanítás lesz a reformáció központi gondolata, mivel a kegyelemből hit által való megigazulásból támad az új élet.

I.

Előadásunk első részében arra a kérdésre keressük a feleletet, hogy mi a megigazulás.

Reformátoraink és református hitvallásaink a megigazulásról kettős tekintetben, de egy értelemben beszélnek.

A megigazulás először, a bűnök megbocsátása, másodsor pedig a büntől és a büntetéstől való feloldozás, kegyelembé fogadás és igaznak nyilvánítás.

Kíséreljük meg mindkét tekintet értelmét néhány mindnyájunk által jól ismert bibliai történet, példázat szemléltetésével megragadni.

1) A megigazulás mint megbocsátás kérdését a gutaütött történetével, az adós szolga és a tékozló fiú példázatával illusztráljuk.

a. A gutaütött esetéből világosan felismerhetjük azt, hogy mi az ember tulajdonképpeni nyomorúsága: a bűne. Ezért nem tud magán segíteni. Jézus egészen indokolatlanul az élete helyreállítását a bűnök megbocsátásával kezdi. Így a gutaütött életének új helyzete a megbocsátó Krisztussal való találkozásából következik.

b. Az adós szolga példázata arról tanúskodik, hogy az ember Istennel szembeni adóssága a bűn. A bűn valóságosan létező hatalom az ember életében. Az ember maga képtelen kifizetni ezt az adósságát. Indokolatlan szánalomból megtörténik az elengedés. Nem a kifizetés, hanem az adósság elengedése. Az új lehetősége az adósságot elengedő Krisztussal való találkozásban van.

c. A tékozló fiú példázatában nemcsak a bűn valósága, hanem annak lényege is látható. A bűn nem más, mint az Istentől való elszakadás. A bünbánat nyomán megtörténik a megbocsátás, a megigazulás, az Istennel való közösségbe való visszafogadás és a gyermeki állapotba való visszahelyezés.

A fenti példákban világosan szemlélhető az, hogy a megigazulásban két esemény lesz nyilvánvaló: az én bűnöm és Isten hozzám hajló kegyelme az Úr Jézus Krisztusban. Tehát a megigazulás mint megbocsátás bűneim eltörlését, Istennel való közösségem helyreállítását és ennek következtében az Istennel és az Istenben való új életemet jelenti.

2) A megigazulás mint igaznak nyilvánítás kérdését is két kép segítségével kívánjuk értelmezni. E bibliai és reformátori kifejezés értelme szemléltetés által világítható meg a legkönnyebben.

a. Álljon előttünk először egy bírósági tárgyalás képe. A vádlott ott áll bírójá előtt. Halálos ítéletre méltó vétket követett el. Elítélése

biztosra vehető. És ekkor a bíró elé és a vádlott mellé, illetve annak helyébe odaáll a Közbenjáró, a Szószóló, és azt mondja a bírónak: engem ítélj el (Jn 2,1-2). Ez egészen indokolatlan ajánlat. De ez a közbenjáró éppen a bíró egyetlen fia - s éppen itt, éppen ezen a ponton folytatódik az érthetetlen és indokolatlan döntés, vagyis lesz nyilvánvaló a döntés érthetlensége és indokolatlansága: a bíró a bűnösért halálra adja tulajdon ártatlan fiát. A vádlott így felmentő ítéletet kap. A vádlott a közbenjáróért, a közbenjáró haláláért kegyelemben részesül és felmentő ítéletet kap. A hangsúly a közbenjáró halálán van. A megbocsátás a közbenjáró személyéért adatik. A vádlottnak viszont meg kell maradnia a közbenjáróban, s el kell rejtőznie a közbenjáró érette kapott sebeibe, mert a felmentést csak így kaphatja és kapja meg. A kegyelem ajándéka sohasem önmagában, hanem mindig csak a Fiúban a miénk.

(Ez a reformátori "iustitia forensis" értelme, szemben a római katolikus "gratia infusa" tannal.)

b, Ugyanennek az igazságnak a kifejezésére használjunk most egy másik képet.

Egy gyermeknek az iskolában bizonyos tárgyat kell lerajzolnia. Többször kísérletezik, próbálkozik, de nem sikerül neki. Ekkor a tanító leül a gyermek helyére, és lerajzolja helyette ugyanazt a tárgyat.

Ez a megigazulás! Isten helyettünk véghezviszi azt, amit mi nem tudunk megtenni. Az én helyemre Krisztus áll, s így az ő igazsága lesz az én igazságom.

Ezért a megigazulás mint igaznak nyilvánítás: a bűntől és a bűn következményétől, a kárhozattól való megszabadulás a Jézus Krisztus által. A megigazulás a Jézus Krisztusban való új életem szabadságát jelenti.

II.

A megigazulás kegyelemből hit által történik.

1) Visszagondolva a példák és példázatok értelmére, világosan látjuk, hogy mind a megbocsátás, mind az igaznak nyilvánítás, vagyis a megigazulás Isten kegyelmének a műve.

Mi a kegyelem?

A kegyelem Isten ama beavatkozása életünkbe, mellyel egyrészt feltárja a mi bűnünket, a megszabadulásra való képtelenségünket és érdemtelen voltunkat; másrészt rámutat Isten megszabadulásunk érdekében tett közbelépésének érthetlenségére, indokolatlanságára és ingyenvalóságára. Isten kegyelme tulajdonképpen maga Jézus Krisztus, akinek tulajdonképpeni küldetése és gondja bűneink megbocsátása. A kegyelem Isten önkéntes és ingyen való szeretete. Isten kegyelme Jézus Krisztusban testesült meg. Ezért Jézus Krisztus alászállása, szenvedése, halála, feltámadása ennek a kegyelemnek, vagyis Isten szeretetének a műve.

"Megigazulván ingyen az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltáság által" (Róm 3,24).

2) Az ember megigazulása Isten kegyelmének a műve. A kegyelem hathatós azonban csak hit által lesz, mely elfogadja a kegyelmet. Éppen ezért a megigazulás reformátori tanításának vizsgálatánál figyelembe kell vennünk a Római levél 3. részének 28. versét is: "...az ember hit által igazul meg..."

Kapcsolatosan idézzük legismertebb hitvallási iratunkat, a Heidelbergi Káténak három idevágó kérdését és feleletét:

(59) K.: Ha mindezeket hiszed, mi hasznát veszed?

F.: Azt, hogy Krisztusban Isten előtt megigazulok és az örök élet örököse vagyok.

(60) K.: Mi módon igazulsz meg Isten előtt?

F.: Egyedül csak a Jézus Krisztusban való igaz hit által.

(65) K.: Mivel egyedül a hit tesz Krisztusnak és minden ő jótéteményének részesévé, honnan származik ez a hit?

F.: A Szentlélektől, ki azt a szent evangélium prédikálása által szívünkben felgerjeszti és a szent sákramentumokkal való élés által bennünk megerősíti.

A megigazító hitre nézve igen fontos az, hogy mire és kire vonatkozik az. A hit eseményében döntő a Heidelbergi Káté tétele: "Ha mindezeket hiszed", vagyis nekünk mindazokat hinnünk kell, melyeket a megelőzőkben a bűnös emberről, a Jézus Krisztus közbenjárásáról, a bűnök megbocsátásáról, az Istennel való közösség helyreállításáról, és e közösségből támadó új életéről mondtunk. (Itt a fides qua creditur és a fides quam creditur ellentéte áll előttünk, melyről reformátoraink olyan kimerítően tanítottak.) Ez a vonatkozás azonban nem száraz logikai művelet, hanem bizalommal, helybenhagyással való elfogadása és engedelmes megvallása mindannak, amit Isten rólunk és önmagáról mondott, amit Fiában érettünk tett és tesz.

A hit, bűneink ellenére, a bűn elleni kemény harcot, a Krisztusban való élet irányának tudatos és engedelmes vállalását jelenti. A hit továbbá a Jézus Krisztussal és általa az Istennel való közösségemet és új teremtésként a Krisztusban való új életemet jelenti. A hit elbukása esetében a megbocsátás utáni vágyakozásomat és a kegyelem állapotába való visszahelyezésem utáni kívánczóságomat fejezi ki.

3) A hitben és a hit által megkegyelmezettek Isten az eklézsia közösségébe gyűjti össze (communio fidelium), és itt munkálja a megigazulás állapotában való megmaradásunkat. A folyamat útja ez: Isten megigazulásunk érdekében adja a hitet, a hit ajándékozása Szentlélek Isten műve, az evangélium prédikálása által szívünkben felgerjeszti és a szent sákramentumok által megerősíti azt a hitet, amely nem az én érdemem és érzelmem, hanem Isten ajándéka. A hit által egészen benne élek az eklézsia közösségében, és ha az eklézsia valóban eklézsia, akkor igaz a tétel: extra ecclesiam nulla salus est - az egyházzon kívül nincs üdvösség.

A reformáció nagy műve így foglalható össze: Isten kijelentése megszólalt újra az Igében, a prédikációban és a Szentírásban; a Szentírás az élet könyve lett újra a gyülekezetekben, a kegyelemből hit által bűnbocsánatot nyert ember a Szentírásban hangzó Ige által állandó közösségben él Jézus Krisztussal, az örök Igével; az igaznak nyilvánított ember állandóan foglalkozik az Igével, szíve szerint él a sákramentumokkal, és Szentlélek Isten hatalma és ihletése alatt tartós közösségben él Istennel és a felebaráttal. Szentlélek és az Ige erős fegyverünk a bűn elleni harcban, az Istennel és a felebaráttal való közösség állandó fenntartásában és ápolásában (ApCsel 2,42).

Végezetül utaljunk arra a nagy és egyetlen lehetőségre, melyet Isten számunkra az imádkozásban ad. Szüntelen így imádkozunk: "Uram, növeljed a mi hitünket." Tedd az igaz szeretetben áldólag munkálkodóvá hitünket, hogy így készülhessünk az örök Bíró előtti megállásra.

Martin Luther

Erős vár a mi Istenünk...

Erős vár a mi Istenünk,
kemény vasunk és vértünk.
Ínségben együtt van velünk,
megvált és harcol értünk.
Kél az ősi rossz
bajvető gonosz,
csel vad fegyvere,
erőszak ővele.
A földön ő az első.

Ha a földön ördög nyüzsgene
és elnyelni akarna,
meg nem riadnánk - ellene
győz hitünk diadalma.
A világi úr
tombolhat vadul,
semmit sem tehet,
ő megítéltetett.
Megrendül egy szavunkra.

Önnön erőnk csak délibáb,
és bizony esnénk esten,
de harcba küldte Egy-Fiát
értünk maga az Isten.
Kérded-é, ki az?
Jézus, az igaz.
Sok had, Egy a fő.
Nincs Isten más, csak Ó,
Krisztus, a Győzedelmes.

Él, áll az Ige igazul,
akárki vesse-hányja.
Táborainkra száll az Úr
Szent Lelke, adománya.
Jóhír, nő, család,
jószág, test, világ
veszhet, vihetik
veszendő kincseik, -
miénk marad az Ország.

Fordította: József Attila

Juhász Gyula

Predestináció

Szerettem volna elrejtőzni
mélyebbre, mint a gyökerek,
mint az óceán szörnyei,
s a föld gyomrában az erek.

Hiába gázolok gyehennán,
kudarcon és kárhozaton:
valami földöntúli kéz
főlemeli ábrázatom.

De süllyedjek akárhova,
értem nyúl egy titokzatos
tapogató fény makacs ujja,
megragad, napvilágra hoz.

Halálos förtelemben élek,
S nem foghatom fel az okát:
táncol előttem egy sugár,
s egy néma szózat megbocsát.

Átlüktet a lázas világon,
mint életosztó szívverés,
a kimeríthetetlen irgalom:
az eleve elrendelés.

Református reformáció

Megőriztük a Hitvallást s az Igét
századokon át, tisztán és híven.
De csak könyvekbe zárva! - mert szívünktől
nyelve, szelleme már-már idegen.
Nem éljük, amit vallunk, (mint az ősök)
útunkban a Lélek már nem vezet.
Bár mindnyájunk közös célja a Béke,
de utána a Pénz s az Élvezet.

Üresedik a templom, nincs imádság
asztalnál, ágyban, üzemben, mezőn.
Isten népére nem ismerhet immár
bennünk a világ. Rosszul áll a pör:
vádjaít szaporítja ellenünk sok
millió "Minőségi Ellenőr".
Úszunk az árral, számunkra is sorra
ezrével nőnek az uborkafák,
s kapaszkodunk, mert nagy erővel vonz a
fősvény, úrhatnám kispolgáriság.

A múlthoz képest hol van a minőség?
Hiába van papiron igazunk,
hiába mondjuk tisztán az Igét, ha
a cáfolata sokszor mi vagyunk!

Bizony, bizony a "Semper reformari"
ideje jött el s elsősorban ránk!
Nem szekta, "izmus", Róma most a kérdés:
bennünk lobbanjon újra fel a Láng,
a szent Láng, ami őseinkben égett,
mitől sok fásult szív tüzet fogott
s áldozva szolgálták a hazát s népet,
szerények, tiszták voltak, s boldogok.

Itt az idő, hogy a Lélek vezessen
s azt tegyük, mit az Úr ma ránk kiró:
nékünk kell újjászületnünk, úgy lesz csak
majd református reformáció!

Uno Kailas

Diadalének

Egyik borongós, szürke délután
nagyon nehéz gond nyomta lelkem.
Elővevém hát régi Bibliám,
mert nagy, nehéz gond nyomta lelkem.

Elmondtanak a sárguló lapok
egy szép regét a messze multból.
A vén betűk izzón ragyogtak ott,
amint regéltek messze multból.

„Tüzes kemence - mondták -
lutve volt,
s három szentet belévetének.
S'a három férfi boldogan dalolt,
kit a kohóba bévetének.

Lángok közén lépdelve szabadon,
nem égeté meg a tűz őket.
Diadalének zengett ajkukon,
s a tűz nem égeté meg őket...

Pár mondatot alig betűztem át,
egyszerre könnyű lett a lelkem.
Becsuktam hát a régi Bibliát.
Immár oly könnyű volt a lelkem!

Fordította: Bán Aladár

Pécselyi Király Imre

Krisztusom, kívüled...

Krisztusom, kívüled nincs kihez járulnom,
Ily beteg voltomban nincs kitől gyógyulnom:
Nincs ily fekélyemből ki által tisztulnom,
Veszélyes vermemből és felszabadulnom.

Gyujtsd meg szövétnekét áldott szent Igédnek
És bennem virraszd fel napját kegyelmednek;
Igaz utat mutass nékem, szegényednek,
Járhassak kedvére te szent Felségednek.

Várlak, Uram, azért reménykedő szívvel,
Miként a vigyázó virradást vár éjjel;
Hozd fel szép napodat nékem is jó reggel,
Hogy szolgálhassalak serényebb elmével.

Dicsértessél, Atya Isten, magasságban,
Mi Urunk Krisztussal mind egy méltóságban,
És a Szentlélekkel mind egy hatalomban;
Háromság egy Isten, áldj meg dolgainkban.

Gottfried Keller

Reformáció

Egy múmia kezébe téve
találtak lenn a piramis alatt
sötétre száradt búzamazvakat,
mik véle szunnyadtak sok ezredéve.

E ritka kincs most emberkézbe véve
termő talajra lel. Vajon mit ad?
Arany kalászsza szökken, ím, a mag,
s szemet, szívet vidít a drága kéve.

Így áldás lett a kései utódnak,
mi őseivel sírba zárva volt,
hisz mindig újra feltámad a holt.

Ki gátol abban, hogy ne légyen holnap,
bár fogja még ma száradt múmia-kéz,
az Ige magva áldott új vetés?

Fordította: Fűkő Dezső

Egy hajdani templomra

Nádfödeles pajta, sár-alkotmány lehetett,
mégis szentegyháznak ékesen neveztetett;
áldott áhitatra
magába fogadta
a kis gyülekezetet.

Taposott jobbágyok, német elől szököttek,
török sarcát sínylők, e szent helyre feljöttek;
bocskorban, mezítláb;
szomjúhozva itták
próféták mit hirdettek.

Testben szakadozva, szabadulva gályákról,
szólt hatalmas szóval toprongyos prédikátor:
gátakat sodort már
válaszul a zsoldár,
zúgták mint erős tábor.

Idáig lopódzott, itt talált lakozásra
napnyugati Kálvin tilalmas tanítása;
kert alatt toportyán,
harsant égő portán
tatár ló vonítása.

Dúlt itt póre átok pópás álnok urakra,
Ántikrisztus-nyája pilises tar papokra,
aranyozott, fényes,
bálványos-tömjénes
palota-templomokra.

Mi más hajlék volt ez! puszta négy fal, tapasztott,
tojáshéj, akárki melyet földbe taposhat,
hadak tengerében
rút sajka, törékeny,
tárgya minden gonosznak.

Mégis megtartódat benne becsüld, magyarság,
ország lappangott itt, mikor nem vala ország:
ő árváit Isten
vezérelvén hitben,
lett Bástya és Bátorság.

Két vad pogány melyet zúzott-facsart mint sajtó,
nép dacolhatott itt, zsidók jaját sóhajtó,
helvét tant citáló,
magára találó,
térdet-fejet nem hajtó.